

ISSN 2217-5199

БИЛТЕН

Виши суд у Крагујевцу
бр. 1/2022

БИЛТЕН - ВИШИ СУД У КРАГУЈЕВЦУ

Бр. 1/2020

intermex
Software & Communications

INTERMEX, Izdavaštvo, softver i komunikacije
11000 BEOGRAD, Alekse Bačvanskog 6
Telefon/fax: (011) 369-22-90/91, 30-67-505
369-20-69, 26-52-365, 26-50-854
www.intermex.rs

ВИШИ СУД У КРАГУЈЕВЦУ

БИЛТЕН

**Крагујевац
бр. 1/2022**

БИЛТЕН СУДСКЕ ПРАКСЕ ВИШЕГ СУДА У КРАГУЈЕВЦУ

За Виши суд у Крагујевцу: Весна Миловановић, Председник суда

Издавач: **Intermex**, Београд, Алексе Бачванског 6

За издавача: Љиљана Миланковић-Васовић, директор

**Главни и
одговорни уредник:** Весна Миловановић

**Заменик главног и
одговорног уредника:** за кривичну материју: судија Јелена Вилотијевић
за грађанску материју: судија Оливера Павловић

Редакција: Војислав Пирић, секретар суда,
Невена Марковић, судијски помоћник,
Светислав Бркушанин, судијски помоћник,
Душан Бошковић, судијски помоћник,
Тања Павловић, судијски помоћник,
Анета Лековић, судијски помоћник,
Бојан Милојевић, судијски помоћник,
Марија Радовановић, судијски помоћник,
Душан Штрбац, судијски помоћник,
Вишња Ранђеловић, асистент на Правном факултету у Крагујевцу,
Мила Лазић, судија Основног суда у Крагујевцу,
Анђела Ђерасимовић, судија Основног суда у Крагујевцу.

Дизајн корица: Иван Марковић, Техничар за ИТ подршку

Фотографија корица: Александар Буђевац, судија Вишег суда у Крагујевцу

Штампарија: "DIS Public", Београд

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

34

БИЛТЕН судске праксе / Виши суд у Крагујевцу; главни и
одговорни уредник Весна Миловановић. - Год. 1, бр. 1 (2020) . -
Београд (Др Милутина Ивковића 9а) : Intermex, 2020
- (Београд: "DIS Public"). -24 см
Тромесечно
ISSN 2217-5199 = Билтен судске праксе
(Виши суд у Крагујевцу)
COBISS. SR-ID 182452748

Свако копирање, умножавање, објављивање и дистрибуирање целине или делова текста из ове публикације представља повреду ауторског права и кривично дело.

Коришћење делова текста из ове публикације дозвољено је сходно ауторском праву и уз сагласност издавача.

САДРЖАЈ

РЕФЕРАТИ

Др Вишиња Ранђеловић

Малолетна лица као сведоци у кривичном поступку 9

Мила Лазић

Право наставника у основном образовању
на увечање коефицијента за 10% због рада
са ученицима са сметњама у развоју 23

КРИВИЧНО ПРАВО 33

МАТЕРИЈАЛНО ПРАВО 33

Понављање поступка и застарелост извршења
казне затвора 33

Ометање на други начин
(члан 23. став 1. Закона о јавном реду и миру) 36

Промена начина извршења казне затвора
(члан 41а ЗИКС) 38

Дужина изречене казне, као услов за промену начина
извршења казне затвора (члан 41а ЗИКС) 40

Принцип двоструке инкриминације као услов
за пружање међународне правне помоћи
– идентитет кривичног дела 42

Утицај застарелости кривичног гоњења или застарелости
извршења казне на пружање међународне
правне помоћи 44

ПРОЦЕСНО ПРАВО 47

Присуство доказној радњи испитивање сведока
(Члан 300. ЗКП) 47

Примена блажег закона (члан 5. став 2. Кривичног закона) ... 49

Притвор (члан 21.1 став 1. тачка 1. ЗКП) 51

Продужење притвора због опасности од бекства
(члан 211. став 1. тачка 1. ЗКП) 52

ГРАЂАНСКО ПРАВО	54
МАТЕРИЈАЛНО ПРАВО	54
<i>ОБЛИГАЦИОНО ПРАВО</i>	<i>54</i>
Фиксни уговор, рок као битан састојак уговора и услови за доношење делимичне пресуде	54
Уговор о зајму новца (чл. 562. и чл. 557. Закона о облигационим односима)	59
Модификација уговора о делу и ризик случајне пропасти ствари	65
Накнада нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе	66
Накнада материјалне штете по основу осигурања од професионалне одговорности адвоката (члан 941. Закона о облигационим односима у вези чл. 5. Услова за осигурање професионалне одговорности адвоката)	68
Тужба ради накнаде штете у вези трошкова насталих у преткривичном поступку	70
Трошкови исплате пензије на кућну адресу	71
Повреда права личности (члан 199. Закона о облигационим односима)	73
Члан 9. став 3. Одлуке о одржавању чистоће ("Сл. лист града Крагујевца", бр. 4/2002, 35/2008, 35/2009, 29/2010 и 16/2011)	77
Одговорност правног лица које обавља опасну делатност	79
Јемац платац и примена правила о терету доказивања	83
Прекид рока застарелости (члан 389. став 2. Закона о облигационим односима)	87
<i>СТВАРНО ПРАВО</i>	<i>89</i>
Пасивна легитимација локалне самоуправе	89
Утврђивање права својине на посебним деловима објекта и активна легитимација у том поступку	91

Одржај и грађење на туђем земљишту - Услови за стицање права својине	97
Државина (члан 71. Закона о основама својинско правних односа - “Сл. лист СФРЈ”, бр. 6/80 и 36/90, “Сл. лист СРЈ”, бр. 29/96 и “Сл. гласник РС”, бр. 115/2005-др. закон)	102
<i>НАСЛЕДНО ПРАВО</i>	104
Уговор о доживотном издржавању	104
<i>ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА</i>	107
Заштита од обуставе пружања услуга, предвиђена Законом о заштити потрошача	107
Тумачење уговорне одредбе (уговора који у целости сачињава давалац услуге, као економски јача уговорна страна)	108
Енергетски угрожени купац електричне енергије	110
<i>ЗАШТИТА ПРАВА НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ</i>	114
Штета због повреде права на суђење у разумном року	114
Прекорачење тужбеног захтева у поступку за заштиту права на суђење у разумном року	118
Новчано обештећење за неимовинску штету која је странци изазвана повредом права на суђење у разумном року	120
Правично задовољење - објављивање пресуде којом се утврђује да је странци повређено право на суђење у разумном року	123
<i>ПРОЦЕСНО ПРАВО</i>	125
<i>ПАРНИЧНИ ПОСТУПАК</i>	125
Месна ненадлежност (члан 51. став 1. ЗПП)	125
Утврђивање месно надлежног суда у поступку ради накнаде штете (члан 44. став 1. ЗПП)	126
Приговор месне надлежности	128
Стварна надлежност Основног суда (примена закона)	130

Својство странке у поступку (члан 74. став 1. и 2. Закона о парничном поступку)	131
Активна легитимација у спору за наплату дуга на име учешћа у текућем и инвестиционом одржавању зграде	133
Непостојање правног интереса за покретање парничног поступка	136
Правни интерес за издавање платног налога	138
Заступање парничне странке од стране адвокатског приправника.....	139
Неовлашћено заступање у парничном поступку (члан 86. Закона о парничном поступку)	140
Одбацивање тужбе	143
Одбацивање тужбе као недозвољене	144
Достава позива са саслушање странака	146
Враћање у пређашње стање - Процена најбољег интереса детета као корективни фактор приликом одлучивања о изјављеном предлогу за враћање у пређашње стање..	147
Обезбеђење доказа (члан 167. став 1. ЗПП).....	150
Одређивање привремене мере у току парничног поступка ..	152
Благовременост поднетог предлога за ослобођење од плаћања судских такси	155
Ослобађање од плаћања таксе	157
Пресуда због изостанка	158
Трошкови поступка (примена Закона о спречавању насиља у породици и одбацивање захтева за накнаду трошкова као неблаговременог)	160
Право на ПДВ надокнаду - Трошкови парничног поступка уколико је тужбом постављено више кумулативних захтева	161
Недозвољеност жалбе на решење у споровима мале вредности	164

Пуномоћје за изјављивање посебне ревизије (чл. 410. и 404. ЗПП у вези члана 89. став 1. ЗПП)	165
<i>ВАНПАРНИЧНИ ПОСТУПАК</i>	167
Процесна дисциплина странака	167
Негативна наследничка изјава законског заступника малолетног наследног учесника дата у име и за рачун малолетног наследног учесника	168
Ништавост споразума о деоби наслеђа	170
<i>ИЗВРШНИ ПОСТУПАК</i>	173
Могућност истицања компензационог приговора у поступку извршења на основу извршне исправе	173
Застајање застарелости потраживања стечајног дужника према његовим дужницима (члан 86. Закона о стечају)...	174
Јемство као услов за одређивање привремене мере (члан 452. ЗИО)	175
Поступање суда у ситуацији када је странка положила дуговани износ у судски депозит.....	178
Јавнобележничке исправе као извршне исправе	179
Решење Агенције за реституцију, које не гласи на новчану обавезу, не представља извршну исправу ..	180
Национална служба за запошљавање као извршни дужник ...	182
Накнада трошкова извршног поступка на име судске таксе на првостепену одлуку и жалбу	184
Право повериоца да од дужника захтева накнаду за кашњење у испуњавању новчане обавезе	185
Приговор пребијања потраживања у поступку извршења....	187

РЕФЕРАТИ ВИШЕГ СУДА У КРАГУЈЕВЦУ

Др Вишња Ранђеловић, асистент,
Правни факултет Универзитета у Крагујевцу

МАЛОЛЕТНА ЛИЦА КАО СВЕДОЦИ У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ

1. Увод

Поред постојања различитих схватања о фазама развоја човека, најчешће је прихваћено да човек у свом развоју пролази кроз четири фазе: детињство, младалачко доба, зрело доба и старачко доба. Малолетство у кривичном праву се поклапа са фазом младалачког доба или адолесценције, коју карактерише динамичан развој и бројне промене биолошке, психолошке и социолошке природе. Иако је првобитно кривичноправни статус малолетника био регулисан на исти начин као и кривичноправни статус пунолетних лица, управо су све специфичности малолетства као развојне фазе, као и бројне промене до којих у овој фази долази, довеле до заузимања става да се

кривичноправни положај малолетника мора регулисати посебно и различито од пунолетних лица.

Полазећи од оваквог става, у модерним кривичним законодавствима се развија и посебан систем правила који се односи на кривичноправни положај малолетника. Тај систем правила, иако претежно регулише положај малолетника као учинилаца кривичних дела, регулише и положај малолетних лица онда када се јављају као сведоци или жртве кривичних дела, што је и разумљиво имајућу у виду да су ова лица сама по себи осетљива и рањива, што се додатно појачава околношћу да се сада налазе у улози жртве или сведока у кривичном поступку.

У корак са модерним кривичним законодавствима, али и међународним универзалним и регионалним стандардима малолетничког правосуђа, иде и домаће малолетничко кривично законодавство, оличено у Закону о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица¹ (у даљем тексту: ЗМУКД). Из самог назива овог Закона произлази да су у њему садржане одредбе које регулишу како кривичноправни положај малолетних учинилица кривичних дела, тако и кривичноправну заштиту малолетних лица, односно кривичноправни положај малолетних сведока и жртава.²

¹ *Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица*, "Сл. гласник РС", бр. 85/2005.

² У литератури се оправдано указује на неадекватност употребљене фразе „кривичноправна заштита малолетних лица“, имајући у виду да се кривичноправна заштита односи на добра и вредности којима се пружа заштита кроз кривично право, прописивањем кривичних дела која представљају повреду или угрожавање тих добара. Тако би се, у смислу назива ЗМУКД, требало сматрати да су у њему уствари прописана кривична дела која су усмерена према малолетним лицима, што у Закону није случај, већ се овај део ЗМУКД односи на заштиту малолетних лица у самом кривичном поступку, онда када се у њему јављају као оштећени или сведоци. Škulić, M., *Starosna granica sposobnosti za snošenje krivice u krivičnom pravnom smislu*, Crimen (I), 2/2010, стр. 207.

Циљ рада је да се укаже на основне карактеристике малолетних лица онда када се јављају као сведоци у кривичном поступку, на начин регулисања положаја малолетних сведока у кривичном законодавству Републике Србије и његову усклађеност са релевантним међународним стандардима.

2. Уопште о малолетним лицима као сведоцима

Проблематика појављивања малолетних лица као сведока у кривичном поступку повлачи бројна питања, пре свега да ли малолетно лице уопште треба и може да буде сведок у кривичном поступку, затим уколико начелно може да буде сведок у кривичном поступку, под којим условима ће заиста то и бити, какав је његов процесноправни положај с обзиром на заштитне мере и начин његовог испитивања као сведока, и коначно, које критеријуме треба узети у обзир приликом оцене његовог исказа? Сва ова питања произлазе из специфичност био-психичког и социјалног развоја и зрелости малолетних лица.

Питање да ли малолетна лица могу да се појаве у кривичном поступку у својству сведока је одувек повлачило бројне моралне дилеме и процедуралне тешкоће. У англосаксонском праву, првобитно, сматрало се да малолетна лица нису компетентна да сведоче пред судом уколико нису достигла узраст за пубертет, да би се даљим развојем заузео став да почев од одређеног узраста, који се разликовао међу различитим државама, малолетна лица могу бити компетентни сведоци, уколико суд процени да они разумеју природу заклетве и своју обавезу да говоре истину.³ Супротно, у правним системима западне Европе, било је прихваћено да су малолетна лица генерално компетентна да сведоче, што је и данас усвојен став у бројним актима који се доносе на нивоу Европске уније, и у складу је са скорашњим емпиријским истраживањима.⁴

³ Beijer, A., Liefwaard, T., *A Bermuda Triangle? Balancing Protection, Participation and Proof in Criminal Proceedings affecting Child Victims and Witnesses*, Utrecht Law Review, no. 7/2011, стр. 84.

⁴ Исто, стр. 95.

Данас је у највећем броју законодавстава прихваћено да малолетна лица могу да буду сведоци у кривичном поступку. Међутим, битно је проценити да ли је конкретно малолетно лице уопште способно да сведочи у кривичном поступку, што суд најчешће утврђује проценом да ли оно разуме разлику између истине и лажи и да ли схвата своју обавезу да говори истину пред судом.

Када је реч о процесном положају малолетних сведока, већина националних законодавстава, у складу са међународним стандардима, предвиђа примену заштитних мера према малолетним сведоцима и одређена правила и смернице за начин њиховог испитивања. Циљ ових мера јесте да се малолетним лицима ипак омогући да се и њихово мишљење чује у кривичном поступку, али тако да се смањи стрес и повећа тачност и веродостојност њиховог исказа.⁵

Заштитне мере које се могу применити у односу на малолетне сведоке, су како оне мере које су прописане у оквиру опште заштите свих сведока, па се самим тим односе и на малолетне сведоке, тако и посебне мере које су предвиђене искључиво за малолетне, а некада и друге "посебно рањиве (осетљиве) сведоке".⁶

⁵ Bussey, K., *An International Perspective on Child Witnesses*, у: Bottoms, B. L., Najdowski, C. J., Goodman, G. S., ed., *Children as victims, witnesses, and offenders, Psychological Science and the Law*, The Guilford Press, New York/London, 2009, стр. 209.

⁶ Према Законику о кривичном поступку из 2011. године, сведоку који је с обзиром на узраст, животно искуство, начин живота, пол, здравствено стање, природу, начин и последице извршеног кривичног дела, односно друге околности случаја посебно осетљив, орган поступка може по службеној дужности, на захтев странака или самог сведока одредити *статус посебно рањивог сведока* (чл. 103. ст. 1. ЗКП). Циљ ове одредбе јесте спречавања секундарне виктимизације оштећеног као сведока, који је већ трауматизован учињеним кривичним делом, али и заштита сведока који није оштећен али га његова лична својства чине посебно рањивим. Наведено према: Илић, Г. П., Мајић, М., Бељански, С., Трешњев, А., *Коментар Законика о кривичном поступку*, Службени гласник, 2013, стр. 310-311.; Док је у нашем законодавству прописано који су критеријуми за добијање статуса посебно рањивог сведока, у свету нема опште прихваћеног појма посебно рањивог сведока, иако се овај израз користи и у бројним међународним актима. Ипак, несумњиво је да се малолетна лица увек сматрају посебно рањивим сведоцима. Више о томе: Bull, R., *The investigative interviewing of children and*

У складу са технолошким иновацијама, не само у нашем, већ и у великом броју законодавстава, заштитне мере у односу на малолетне сведоке најчешће подразумевају могућност да малолетни сведок свој исказ да изван суднице, како се не би срео лицем у лице са окривљеним и како би се избегао застрашујући ефекат који на њега могу имати судница, учесници у поступку и формализам поступка. У том смислу се малолетном сведоку омогућава да уживо сведочи путем видео линка из неке друге просторије. Такође, у неким државама постоји пракса видео снимања сведочења малолетног сведока пре поступка пред судом, како би се смањио стрес поводом сведочења пред судом, повећала тачност и веродостојност исказа и смањио временски размак између критичног догађаја и сведочења.⁷ Као примери добре праксе се могу навести следећа решења у различитим законодавствима: 1. испитивање од стране специјално обучених полицијских службеника; 2. испитивање преко стручњака, на пример психолога, педагога, социјалног радника; 3. испитивање у присуству лица у које малолетно лице има поверење; 4. испитивање у просторији у којој се малолетно лице осећа пријатно; 5. испитивање преко видео линка, при чему се малолетно лице налази у засебној просторији; 6. коришћење видео записа као доказа на суду, ради избегавања давања исказа више пута.⁸

other vulnerable witnesses: Psychological research and working/professional practice, Legal and Criminological Psychology, no. 15/2010, стр. 5-6.

⁷ Bussey, K., *An International Perspective on Child Witnesses*, у: Bottoms, B. L., Najdowski, C. J., Goodman, G. S., ed., *Children as victims, witnesses, and offenders, Psychological Science and the Law*, The Guilford Press, New York/London, 2009, стр. 219-224.; Стевановић, И., *Кривичноправна заштита малолетних лица, докторска дисертација*, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, 2008, стр. 251-252.

⁸ Nikolić Ristanović, V., *Podrška žrtvama i sprečavanje sekundarne viktimizacije: savremena zakonska rešenja i praksa*, Temida, br. 1/2003, стр. 6.

Друго питање у оквиру регулисања процесног положаја малолетног сведока јесте начин његовог испитивања,⁹ који треба да одражава одређене специфичности ове категорије сведока, као што су њихова физичка и психо-социјална неразвијеност и незрелост, непостојање животног искуства, екстремна сугестибилност, и богате фантазије. При том, све ове особености се различито испољавају на различитом узрасту. Тако, исказ деце у предшколском узрасту треба ценити са великом опрезношћу, јер деца у том узрасту употребљавају погрешне термине, ограничених су језичких способности, немају представу о времену и растојању, нити им је јасна разлика између стварности и маште.¹⁰ Малолетна лица у периоду од раног школског узраста па до пубертета се сматрају поузданим сведоцима, али уз услов да их испитује лице које поседује знања из области децје психологије и показује осетљивост и обазривост у поступању са децом. У периоду пубертета, због пубертетског негативизма, и повећане осетљивости и несигурности, опада поузданост исказа малолетног сведока. При том се исказ девојчица у овом периоду сматра мање поузданим него исказ дечака.¹¹

Врло је важно уважити психолошки аспект децјег развоја који је од значаја за судски поступак, да би се осмислио начин поступања са малолетним сведоком и да би се правилно оценио његов исказ. Ово подразумева његово опште разумевање, памћење, сугестибилност, употребу језика, поимање времена, социјални и емоционални развој и моралност.¹² На улазећи у детаљну анализу сваког од

⁹ У ЗКП из 2011. године се користи фраза испитивање сведока, док је у ЗМУКД у употреби фраза саслушавање малолетног лица. И у страној литератури се користе разни термини, који се код нас најчешће преводе као испитивање. У раду ће термини испитивање и саслушавање бити коришћени као синоними. Слично: Симоновић, Б., *Криминалистика*, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, Крагујевац, 2012. стр. 163. фуснота 76.

¹⁰ Симоновић, Б., *Криминалистика*, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, Крагујевац, 2012. стр. 178.

¹¹ *Исто*, стр. 178-179.

¹² Више о томе: Milosavljević-Đukić, M., Tankosić, B., *Psihološki aspekti dečijeg razvoja od značaja za sudski postupak*, Temida, br. 1/2018, стр. 23-40.

ових аспеката, указаћемо само на неке од њих који су од посебног значаја за тему нашег рада.

Најпре се може поставити питање како чињеница виктимизације малолетног лица, утиче на његово памћење, а самим тим и на способност сведочења о кривичном догађају. Односно, колико може бити тачно сведочење малолетног лица имајући у виду његово стресно или трауматично искуство у вези са кривичним догађајем? Према емпиријским истраживањима, и једно трауматично искуство и континуирана изложеност трауматским искуствима имају тенденцију да се памте и доста касније када је лице већ одрасло, осим уколико се искуство доживело током прве две - три године живота. При томе, боље се памти континуирана изложеност виктимизацији, него само једно искуство виктимизације. Ипак, и континуирана изложеност виктимизацији може утицати на способност памћења, односно жртва може бити мање способна или вољна да се присети свих детаља свог трауматског искуства.¹³

Иако су истраживања показала да малолетно лице може да пружи тачан и веродостојан исказ приликом сведочења, било је потребно утврдити који су то фактори који могу да умање или повећају њихову сугестибилност и "искривљеност" сећања. Као фактори који могу повећати сугестибилност малолетног лица наводе се: техника испитивања, искуство стреса или негативних емоција током присећања и велики размак између критичног догађаја и времена испитивања. Фактори који утичу на смањење сугестибилности код малолетних лица јесу знање о релевантним дешавањима (на пример, о процедури пред судом), понављана изложеност стресним искуствима, вишеструко испитивање, способност да се у памћењу идентификује избор информације. Ниједан од ових фактора не делује у изолацији, већ међу њима постоји интеракција. Додатно, треба имати у

¹³ Више о томе: Greenhoot, A. F., Bunnell, S. L., *Trauma and Memory*, у: Bottoms, B. L., Najdowski, C. J., Goodman, G. S., ed., *Children as victims, witnesses, and offenders, Psychological Science and the Law*, The Guilford Press, New York/London, 2009, стр. 36-50.

виду и индивидуалне различитости које могу утицати на сугестибилност, као што су узраст, језичке способности, менталне способности, мајчинска везаност и квалитет односа између родитеља и деце.¹⁴ Од свих ових фактора, као они који су посебно релевантни за регулисање процесног положаја малолетног сведока могу се издвојити техника испитивања и размак између кривичног догађаја и времена испитивања. У том смислу је важно имати у виду да су малолетна лица мање подложна сугестибилности ако се испитивање врши постављањем тзв. отворених питања, а не фокусираних питања, и да се повећањем временске дистанце између кривичног догађаја и времена испитивања повећавају степен заборављања и ниво сугестибилности.¹⁵

Поред наведених фактора, сама чињеница да малолетно лице треба да се појави у кривичном поступку као сведок вуче са собом извесне проблеме. Наиме, чињеница да треба да сведочи пред кривичним судом може изазвати страх и анксиозност код малолетног лица, на шта могу утицати формалност кривичног поступка, директно испитивање, а унакрсно испитивање још у већој мери, затим сусрет са окривљеним и одсуство знања о правном систему уопште.¹⁶ Иако само сведочење у кривичном поступку може утицати застрашујуће на малолетно лице, оно може имати и по њега корисне ефекте, као што су умањење последица виктимизације на тај начин што му се даје право гласа пред судом, осећај значајне улоге у поступку, која је поготово изражена ако се донесе осуђујућа пресуда када малолетно лице може осетити да је допринело утврђивању правде.¹⁷

¹⁴ Више о томе: Blandon-Gitlin, I., Pezdek, K., *Children's Memory in Forensic Contexts, Suggestibility, False Memory, and Individual Differences*, у: Bottoms, B. L., Najdowski, C. J., Goodman, G. S., ed., *Children as victims, witnesses, and offenders, Psychological Science and the Law*, The Guilford Press, New York/London, 2009, стр. 57-76.

¹⁵ Исто, стр. 59-64.

¹⁶ Troxel, N. R., Ogle, C. M., Cordon, I. M., Lawler, M. J., Goodman, G. S., *Child Witnesses in Criminal Court*, у: Bottoms, B. L., Najdowski, C. J., Goodman, G. S., ed., *Children as victims, witnesses, and offenders, Psychological Science and the Law*, The Guilford Press, New York/London, 2009, стр. 152-153.

¹⁷ Исто, стр. 155.

Узимајући све наведене факторе у обзир, могу се издвојити одређена техничка и тактичка правила саслушања малолетних лица. *Прво*, саслушање треба да обавља лице специјализовано за ову врсту сведока, пожељно млађе лице или лице средњих година. *Друго*, саслушање треба обавити у просторији која је прилагођена свакодневном искуству малолетног лица. *Треће*, од круцијалног је значаја да се прикупе подаци о личности малолетног лица и да се у складу са тим саслушање детаљно припреми. *Четврто*, када је у питању временски фактор, саслушање треба обавити у што је могуће краћем времену након критичног догађаја, у складу са начелом хитности и ако је могуће малолетно лице треба саслушати само једном. *Пето*, у циљу добијања истинитог исказа, важно је успостављање контакта са малолетним лицем, задобијање његовог поверења и ослобађање од страха. *Шесто*, атмосфера приликом саслушања мора бити мирна. *Седмо*, брига за здравље малолетног сведока мора бити на првом месту. *Осмо*, адекватним техникама треба подстицати присећање малолетног лица. *Девето*, у односу на његов исказ се треба понашати као да малолетни сведок износи нешто што је од раније познато, како се не би подстакло његово претеривање. *Десето*, када је то потребно, треба тражити савет и мишљење стручњака. *Једанаесто*, исказ малолетног сведока треба контролисати, како би се утврдило да он разуме право значење употребљених израза или фраза. *Дванаесто*, препоручљиво је да се саслушање малолетног лица сними путем видео записа.¹⁸ Оно што се такође препоручује јесте да се испитивање малолетног сведока одвија споријим током у односу на друге сведока, што подразумева да онај који га испитује треба да говори полако и да му остави времена да разуме постављено питање и да припреми одговор, да избегава постављање наредног питања одмах и да избегава прекидање сведока.¹⁹

¹⁸ Више о овим правилима види: Симоновић, Б., *нав. дело*, стр. 179-180.

¹⁹ Bull, R., *The investigative interviewing of children and other vulnerable witnesses: Psychological research and working/professional practice*, Legal and Criminological Psychology, no. 15/2010, стр. 16-17.

3. Положај малолетних сведока у кривичном законодавству Републике Србије

У нашем кривичном законодавству су у оквиру Законика о кривичном поступку²⁰ (у даљем тексту: ЗКП) регулисана правила о испитивању посебно осетљивог сведока. Ова правила обухватају четири сегмента. *Прво*, оваквом сведоку се питања могу постављати само преко органа поступка који се према њему односи са посебном пажњом, настојећи да избегне могуће штетне последице кривичног поступка по личност, телесно и душевно стање сведока. Испитивање се може обавити уз помоћ психолога, социјалног радника или другог стручног лица (чл. 104. ст. 1. ЗКП). *Друго*, испитивање се може обавити употребом техничких средстава за пренос слике и звука, без присуства странака и других учесника у поступку у просторији у којој се налази сведок (чл. 104. ст. 2. ЗКП). *Треће*, предвиђена је могућност испитивања посебно осетљивог сведока у његовом стану или другој просторији, односно у овлашћеној институцији која је стручно оспособљена за испитивање оваквих сведока (чл. 104. ст. 3. ЗКП). *Четврто*, искључена је могућност суочавања посебно осетљивог сведока са окривљеним, осим уколико то окривљени захтева, а орган поступка дозволи водећи рачуна о степену осетљивости сведока и о правима одбране (чл. 104. ст. 4. ЗКП).

Поред ове начелне, опште заштите посебно осетљивих сведока, у оквиру ЗМУКД је прописана посебна заштита малолетног сведока-оштећеног, која обухвата осам сегмената. *Прво*, обазривост у поступању органа поступка, која подразумева обавезу да воде рачуна о његовом узрасту, својствима личности, образовању и приликама у којима живи, посебно настојећи да избегну могуће штетне последице поступка по његову личност. Како би се ово остварило, саслушање малолетног лица се обавља уз помоћ психолога, педагога или другог стручног лица (чл. 152. ст. 1. ЗМУКД). *Друго*, у случају да се малолетно лице јавља као сведок пред судом, број његових саслушања је

²⁰ Законик о кривичном поступку Републике Србије, "Сл. гласник РС", бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 и 55/2014, 35/2019 и 27/2021 – одлука УС.

ограничен на највише два пута, а изузетно се може саслушати и више пута ако је то неопходно ради остварења сврхе кривичног поступка (чл. 152. ст. 2. ЗМУКД). *Треће*, превиђена је могућност саслушања малолетног сведока употребом техничких средстава за пренос слике и звука, без присуства странака и других учесника у поступку у просторији у којој се сведок налази, тако да му странке и лица која на то имају право питања постављају посредством судије, психолога, педагога, социјалног радника или другог стручног лица. Суд ће овакав начин испитивања наредити ако оцени да је то потребно с обзиром на особености кривичног поступка и својства личности малолетног лица. (чл. 152. ст. 3. ЗМУКД). *Четврто*, малолетни сведок-оштећени се може саслушати у свом стану или другој просторији, односно овлашћеној установи-организацији, стручно оспособљеној за испитивање малолетних лица, којом приликом се може наредити и употреба техничких средстава за пренос слике и звука (чл. 152. ст. 4. ЗМУКД). *Пето*, забрањено је суочење малолетног сведока и окривљеног, ако је малолетно лице услед природе кривичног дела, последица или других околности посебно осетљиво (чл. 153. ЗМУКД). *Шесто*, предвиђена је обавеза да малолетно лице има пуномоћника већ од првог саслушања окривљеног (чл. 154. ст. 1. ЗМУКД). *Седмо*, суд мора поступати обазриво ако препознавање окривљеног врши оштећено малолетно лице, уз потпуно онемогућавање да окривљени види малолетно лице (чл. 155. ЗМУКД). *Осмо*, кривични поступак у коме се суди за кривично дело учињено на штету малолетног лица је хитан (чл. 157. ЗМУКД).²¹

²¹ Више о овим сегментима: Соковић, С., Бејатовић, С., *Малолетничко кривично право*, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, Крагујевац, 2009, стр. 213-216.; Škulić, M., *Položaj žrtve krivičnog dela/oštećenog u krivičnompravnom sistemu Srbije uopšte i u odnosu na Direktivu EU 2012-29*, Kaznena reakcija u Srbiji, 2016, стр. 62-65.; Стевановић, И., *Кривичноправна заштита малолетних лица, докторска дисертација*, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, 2008, стр. 282-299.

4. Релевантни међународни стандарди

На нивоу међународне заједнице, али и Европске уније, се такође чине напори да се положај малолетних сведока посебно регулише и додатно олакша и заштити. У том правцу је усмерена и легислативна активност, оличена, пре свега, у Конвенцији о правима детета²², Смерницама за третман малолетника у оквиру малолетничког кривичног правосуђа (тзв. Бечким смерницама)²³, Смерницама за правосуђе у стварима које укључују децу жртве и сведоке кривичних дела²⁴, као и Смерницама Комитета министара Савета Европе о правосуђу по мери детета²⁵.

Неулазећи у детаљну анализу одредаба наведених међународних аката, указаћемо само на релевантне међународне стандарде који се односе на малолетне сведоке, а до којих се у литератури дошло анализом садржаја односних међународних докумената и издвајањем и синтезом оних стандарда који се у сваком од њих истичу као основни.

Кровни стандарди који се морају примењивати и у односу на малолетне жртве и у односу на малолетне сведоке јесу: 1. поштовање права на достојанство, права на недискриминацију, најбољег интереса детета и права да се чује и његов глас, као четири основна принципа Конвенције о правима детета; 2. специјализација органа надлежних у поступку и свих који током поступка на било који начин долазе у контакт са малолетним лицем, у смислу поседовања посебних знања из области права детета и кривичноправне заштите малолетних лица; 3. обазривост у поступању са малолетним лице, које

²² Уједињене нације, Генерална скупштина, *Конвенција о правима детета*, Резолуција бр. 44/25 од 20. новембра 1989. године.

²³ United Nations, Economic and Social Council, *Guidelines for action on children in the criminal justice system*, Resolution 1997/30, 21 July 1997.

²⁴ United Nations, Economic and Social Council, *Guidelines on Justice in Matters involving Child Victims and Witnesses of Crime*, ECOSOC Resolution 2005/20, 22 July 2005.

²⁵ Савет Европе, Комитет министара, *Смернице о правосуђу по мери детета*, усвојене 17. новембра 2010. године на 1.098. заседању заменика министара.

мора да буде "по мери детета", односно прилагођено његовом узрасту, зрелости и другим личним својствима и приликама у којима живи; 4. забрана мучења или било каквог нехуманог или окрутног поступања или кажњавања.²⁶

Основни стандарди примењиви у односу на малолетне сведоке јесу: 1. право на информисаност о судском поступку уопште и његовој улози као сведока у поступку; 2. право на присуство блиског лица током сведочења; 3. право на помоћ од стране стручног лица пре, током и након сведочења; 4. испитивање од стране обученог лица на брижљив начин који је "по мери детета"; 5. испитивање у просторији која је прилагођена узрасту детета; 6. ограничење броја испитивања, забрана суочавања са окривљеним и забрана унакрсног испитивања од стране окривљеног; 7. право на заштиту приватности; 8. право на мере заштите, што нарочито обухвата сведочење путем уређаја за пренос звука и слике, и коришћење аудио-визуелног снимка сведочења као доказа у поступку.²⁷

5. Закључак

Разумевање специфичности малолетства, као развојне фазе коју карактерише обиље промена биолошке, психолошке и социолошке природе, за последицу има регулисање посебног кривичноправног положаја малолетних лица у модерним кривичним законодавствима, као и стандардизацију овог положаја на међународном нивоу. Када је реч о малолетним лицима као сведоцима, данас је опште прихваћено да су ова лица начелно компетентна да се у кривичном поступку појаве у улози сведока, али се ипак тежи пружању додатне заштите овим лицима, као и утврђивању посебних правила о

²⁶ Ранђеловић, В., *Међународни стандарди регулисања положаја малолетних жртава кривичних дела*, Гласник права: часопис за правну теорију и праксу, 2020, год., 11, бр. 1, стр. 16.

²⁷ Ранђеловић, В., *Положај малолетних лица у међународном кривичном праву*, докторска дисертација, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, Крагујевац, 2020, стр. 301.

начину њиховог испитивања, имајући у виду да се сматрају посебно осетљивим сведоцима. На тај начин се обезбеђује истинитост и веродостојност исказа малолетних сведока, јер од квалитета њиховог учешћа у поступку, зависи и квалитет самог поступка.

Док је примена посебних заштитних мера према малолетним сведоцима данас један од основних међународних стандарда малолетничког правосуђа, посебно је важно осигурати да се испитивање ових сведока обавља од стране лица која познају и разумеју психолошки аспект дечјег развоја. Ово посебно подразумева познавање фактора који могу утицати на умањење или повећање сугестибилности малолетног сведока и „искривљености“ његовог сећања о кривичном догађају, како би се обезбедило давање веродостојног исказа. Такође, ово подразумева и владање техникама и тактикама испитивања које ће ублажити страх и анксиозност код малолетног сведока због околности да треба да учествује у кривичном поступку, а посебно због формалности самог поступка.

Бројни и богати међународни стандарди малолетничког правосуђа, заиста стварају једну комплетну слику о примеру добре праксе поступања са малолетним сведоцима у кривичном поступку. Представљене одредбе домаћег малолетничког кривичног законодавства иду у корак са наведеним међународним стандардима, иако се чини да има још простора за унапређење одредаба које се односе на стварање атмосфере „по мери детета“ приликом испитивања малолетног сведока.²⁸

²⁸ Randelović, V., *The Status of juvenile witnesses in juvenile criminal legislation of Serbia and EU standards*, U: Ilik, G., Stanojoska, A., (ur.), *Towards a better future : democracy, EU integration and criminal justice : conference proceedings*. Bitola: "St. Kliment Ohridski" University, Faculty of law - Kicevo, 2019. Vol. 2, стр. 221.

Мила Лазић,
судија Основног суда у Крагујевцу

ПРАВО НАСТАВНИКА У ОСНОВНОМ ОБРАЗОВАЊУ НА УВЕЋАЊЕ КОЕФИЦИЈЕНТА ЗА 10% ЗБОГ РАДА СА УЧЕНИЦИМА СА СМЕТЊАМА У РАЗВОЈУ

Увод

Запослени у школама са подручја Основног суда у Крагујевцу су поднели тужбе за накнаду штете јер им послодавци нису на основу одредбе члана 3. став 1. тачке 4. Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама извршили прописано увећање коефицијета од 10%.

У овом раду бавићемо се анализом једне парнице из радног односа по тужби тужиоца запосленог у школи за накнаду штете настале због неувећања коефицијента за обрачун зараде од 10%.

Правни основ за доношење пресуде

Општи пропис који регулише радноправну материју је Закон о раду.

Одредбом члана 104. Закона о раду („Службени гласник РС“ бр. 24/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014 – одлука УС, 113/2017 и 95/2018 – аутентично тумачење) прописано је у ставу 1. да запослени има право на одговарајућу зараду, која се утврђује у складу са Законом, Општим актом и Уговором о раду; ставом 2. да се запосленима гарантује једнака зарада за исти рад или рад исте вредности који остварују код послодавца; ставом 3. да се под радом једнаке вредности подразумева рад за који се захтева исти степен стручне спреме, односно образовања, знања и способности у коме је остварен једнак

радни допринос уз једнаку одговорност; ставом 4. да су ништави одлука послодавца или споразум са запосленим који нису у складу са ст. 2 овог Закона; ставом 5. да запослени има право на накнаду штете у случају повреде права из ст. 2 овог члана.

Одредбом члана 105. Закона о раду прописано је: ставом 1. да се зарада из чл. 104 ст.1 овог закона састоји од зараде за обављени рад и време проведено на раду, зараде по основу доприноса запосленог пословном успеху послодавца (награде, бонуси и сл.) и других примања по основу радног односа у складу са општим актом и уговором о раду; ставом 2. да се под зарадом у смислу ст. 1 овог члана сматра зарада која садржи порез и доприносе који се плаћају из зараде; ставом 3. да се зарадом у смислу ст. 1 овог члана сматрају сва примања из радног односа, осим примања из чл. 14, чл. 42 ст. 3 тач. 4 и 5, чл. 118 тач. 1-4, чл. 119, чл. 120 тач. 1 и чл. 158 овог закона (учешиће запосленог у добити, трошкови превоза, време проведено на службеном путу у земљи и иностранству, трошкови смештаја исхране за рад и боравак на терену, исхрана у току рада, регрес за коришћење годишњег одмора, отпремнина, накнада трошкова погребних услуга у случају смрти члана уже породице, накнада штете због повреде на раду, јубиларна награда и солидарна помоћ).

Одредбом члана 106. Закона о раду прописано је да се зарада за обављени рад и време проведено на раду састоји од основне зараде, дела зараде за радни учинак и увећане зараде.

Одредбом члана 107. ставом 1 Закона о раду прописано је да се основна зарада одређује на основу услова утврђених правилником, потребних за рад на пословима за које је запослени закључио уговор о раду и времена проведеног на раду. Ставом 2 прописано је да се радни учинак одређује на основу квалитета и обима обављеног посла, као и однос запосленог према радним обавезама. Ставом 3 прописано је да се општим актом утврђују елементи за обрачун и исплату основне зараде и зараде по основу радног учинка из ст. 1 и 2 овог члана. Ставом 4 прописано је да се уговором о раду може утврдити основна зарада у већем износу од основне зараде утврђене на основу елемената из општег акта.

Посебан пропис у односу на Закона о раду, који уређује материју плата запослених у установама образовања и васпитања је Закона о платама у државним органима и јавним службама („Сл. гласник РС“, бр. 34/2001, 62/2006 - др. закон, 63/2006 - испр. др. закона, 116/2008 - др. закони, 92/2011, 99/2011 - др. закон, 10/2013, 55/2013, 99/2014 и 21/2016 - др. закон). Његовим чланом 2. је прописано да се плата запослених утврђује се на основу: основнице за обрачун плата, коефицијента, додатка на плату и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плате, у складу са законом.

** Lex specialis у конкретном случају је Закон о основама система образовања и васпитања, из разлога што је одредбом члана 1. став 2. прописано да се овим законом уређују радни односи запослених у установи, с тим што ће се у случају да неко питање није регулисано специјалним прописом применити општи пропис.*

Одредбом члана 187. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“ бр.88/2017,27/2018 (други закон), 10/2019, 6/2020) ставом 1. је прописано да се у буџету Републике Србије обезбеђују средства за стицање образовања и васпитања деце и ученика и одраслих у установи коју оснива Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе; ставом 2. је прописано да се у буџету Републике Србије обезбеђују средства за: 1) остваривање припремног предшколског програма у години пред полазак у школу у трајању од четири сата, у седишту и ван седишта установе; 2) остваривање предшколског програма за рад са децом са сметњама у развоју и инвалидитетом; 3) остваривање предшколског програма за рад са децом на болничком лечењу; 4) плате, накнаде и додатке запослених у основним и средњим школама, доприносе за обавезно социјално осигурање и отпремнине; 5) плаћања по основу извршних пресуда донетих у радноправним споровима пред надлежним судовима у вези са ставом 2. тачка 4) овог члана; 6) развојне програме и пројекте установа, као и учешће Републике Србије у области инвестиција, стручног усавршавања запослених и такмиче-

ња ученика на републичком и међународном нивоу, у складу са утврђеним средствима, а према програмима и критеријумима које прописује министар; 7) рад школа од посебног интереса за Републику Србију, које одреди Влада; 8) подршку посебно талентованим ученицима у виду бесповратне новчане помоћи коју министар прописује посебним актом сваке године. Ставом 2. наведеног члана, прописано је да се на утврђивање и обрачун плата, накнада и додатака запослених у установи примењују прописи којима се уређују плате и накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Ставом 3. је прописано да средства из става 2. тач. 1) до 3) овог члана утврђује министар подзаконским актом.

Одредбом члана 76. Закона о основама система образовања и васпитања је прописано, ставом 1. да детету и ученику и одраслом коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, идивалидитета, тешкоћа у учењу, ризика од раног напуштања школовања и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању, установа обезбеђује отклањање физичких и комуникацијских препрека, прилагођавање начина остваривања школског програма и израду, доношење и оствариње индивидуалног образовног плана, ставом 2. ученику који постиже резултате који превазилазе очекивани ниво образовних постигнућа, установа обезбеђује прилагођавање начина остваривања школског програма и израду, доношење и остваривање индивидуалног образовног плана, ставом 3. да је индивидуални образовни план (ИОП) посебан акт, који има за циљ оптимални развој детета и ученика и остваривање исхода образовања и васпитања, у складу са прописаним циљевима и принципима, односно задовољавања образовно васпитних потреба детета и ученика. У ставу 4. је предвиђено да ИОП израђује тим за додатну подршку детету, односно ученику на основу претходно остварених, евидентираних и вреднованих мера индивидуализације и израђеног педагошког профила детета, ученика и одраслог, а остварује се након сагласности родитеља, односно другог заступника. У ставу 5. је предвиђено да уколико родитељ, односно други законски заступник, неоправдано одбије учешће у изради или давање сагласности на ИОП, установа је дужна

да о томе обавести надлежну установу социјалне заштите у циљу заштите најбољег интереса детета, односно ученика. Врсте ИОП-а су: 1) ИОП1- прилагођавање начина рада и услова у којима се изводи образовно - васпитни рад, учење језика на коме се одвија образовно-васпитни рад, 2) ИОП2- прилагођавање циљева садржаја и начина остваривања програма наставе и учења исхода образовно васпитног рада. 3) ИОП3- проширивање и продубљавање садржаја образовно васпитног рада за ученика са изузетним способностима. У ст. 6 је предвиђено да ИОП доноси педагошки колегијум установе на предлог тима за инклузивно образовање, односно тима за пружање додатне подршке детету и ученику. У ставу 7. је предвиђено да тим за пружање додатне подршке детету у предшколској установи чине васпитач, стручни сарадник, сарадник, родитељ, односно други законски заступник, а у складу са потребама ученика и педагошки асистент, односно лични пратилац ученика, на предлог родитеља, односно другог законског заступника. У ставу 8. је предвиђено да тим за пружање додатне подршке ученику у школи чини наставник разредне наставе, односно наставник предметне наставе, одељенски старешина, стручни сарадник, родитељ, односно други законски заступник, а у складу са потребама ученика и педагошки асистент, односно лични пратилац ученика, на предлог родитеља, односно другог законског заступника. У ставу 9. је предвиђено да доношењу ИОП-а 2 претходи доношење, примена и вредновање ИОП-а 1, а обавезно је прибављање мишљења интерресорне комисије за процену потреба за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком детету и ученику. У ставу 10. је предвиђено да мишљење интерресорне комисије за процену потреба за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком детету и ученику, може да предвиди и измену плана наставе и учења. У ставу 11. је предвиђено да у првој години рада по ИОП-у, ИОП се вреднује тромесечно, а у свакој години два пута у току радне, односно школске године. У ставу 12. је предвиђено да спровођење ИОП-а прати Министарство, а у складу са овим законом, док је у ставу 13. предвиђено да ближе упутство за његову примену и вредновање доноси министар.

Одредбом члана 31. Закона о основном образовању (“Службени гласник РС“, бр. 55/2013, 101/2017, 10/2019 и 27/2018-др. закон) прописано је, ставом 1. да се образовно-васпитни рад организује у одељењу, у групама, и индивидуално; ставом 2. одељење истог разреда може да има до 30 ученика; ставом 3. изузетно одељење истог разреда може да има до 33 ученика уз сагласност Министарства, став 4. у једном одељењу могу да буду до два ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом, ставом 4. број ученика утврђен у ставу 2. овог члана умањује се за два по ученику који основно образовање и васпитање стиче остваривањем индивидуалног образовног плана са прилагођавањем начина рада, као и услова у којима се изводи образовно-васпитни рад, односно са учењем језика на коме се одвија образовно-васпитни рад (ИОП1) , односно за три по ученику који основно образовање и васпитање стиче остваривањем индивидуалног образовног плана са прилагођавањем циљева, садржаја и начина остваривања програма наставе и учења и исхода образовно-васпитног рада (ИОП2)...

Посебним колективним уговором за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика (“Службени гласник РС“, бр. 21/2015) у делу који се односи на плате, накнаде плата и остала примања, чл. 18 ст. 1 прописано је да уговорне стране преговарају о висини основице, за обрачун и исплату плата сваке године у поступку доношења предлога буџета РС, а ст. 2 прописано је да уговорне стране у поступку преговарања разматрају могућност и потребу корекције коефицијената; чл. 19 ст. 1 прописано је да се уговорне стране обавезују да приступе преговарању о корекцији основице за обрачун плата пре доношења предлога Закона о буџету за наредну годину, ако дође до битне промене околности на основу којих је утврђена основица за обрачун плата, ст. 2 прописано је да иницијативу за преговоре покрене синдикат, а ст. 3 прописано је да се уговорне стране обавезују да преговоре започну у року од 10 дана од дана покретања иницијативе, те да преговори буду завршени у року од 30 дана од дана покретања иницијативе. Чл. 20 ст. 1 прописано је да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плата, коефицијента са којим се множи основица, додатака на плату и обавеза, који запослени плаћа по основу пореза и

доприноса, за обавезно социјално осигурање из плата у складу са Законом, а ст. 2 прописано је да уколико је основна плата запосленог, која је утврђена на основу основице за обрачун плата и коефицијента из прописа, за обрачун и исплату плата, за пуно радно време и остварени стандардни радни учинак, мања од минималне зараде, основна плата запосленог утврђена на напред описан начин, исплаћује се у висини минималне зараде. Чл. 21 прописано је да се плата исплаћује за обављени рад и време проведено на раду. Чл. 22 ст. тач. 1 – 4 прописано је да запослени има право на додатак на плату за 1) рад на дан празника који је нерадан дан 110% од основице, 2) рад ноћу 26% од основице, ако такав рад није вреднован приликом утврђивања коефицијента, 3) прекоремени рад 26% од основице, 4) по основу времена проведеног на раду за сваку пуну годину рада, остварену у радном односу у установама образовања 0,4% од основице; ст. 2 прописано је да се послодавцем у смислу овог члана сматра се предшколска установа, основна и средња школа, високошколска установа (укључујући и научне институте у саставу Универзитета) и установе ученичког и студентског стандарда на територији РС и то као установе које су утврђене одговарајућом мрежом установа, као планским актом, који доноси оснивач, односно, конкурсом, који се расписује сваке школске године за упис, односно пријем у ове установе у складу са одговарајућим Законом, имајући у виду јединствени систем просвете, који се финансирају из буџетских средстава; ст. 3 прописано је да се у случајевима рада преко пуне норме у складу са Законом о основама система образовања и васпитања плата увећава по часу, а вредност часа се израчунава тако што се укупна плата запосленог подели са месечним бројем часова редовне наставе; ст. 4 прописано је да основица за обрачун додатака на плату из ст. 1 овог чл. представља производ основице за обрачун плате и коефицијента из прописа којим се утврђују коефицијенти за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама. Чланом 33. прописано је да се плата исплаћује у два дела, први део до петог у наредном месецу, а други део до 20-ог у наредном месецу.

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 44/2001...

124/2012), одредбом члана 3. став 1. тачком 4. је прописано да се коефицијент запосленом у школи за децу ометену у развоју и наставнику одељења за децу ометену у развоју при редовној основној школи увећава за 10%.

Пресуда

Пресудом Основног суда у Крагујевцу П1 1241/16 од 20.09.2017. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиље и обавезана тужена да јој на име накнаде штете због неувећања коефицијента за обрачун зараде у периоду од 05.09.2013. до 05.09.2016. године исплати 135.835,01 динар са законском затезном каматом почев од 20.05.2017. године и износ од 39.819,65 динара на име законске затезне камате обрачунате на поједина месечна потраживања од дана доспелости до 19.05.2017. године. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиљи накнади трошкове парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 4177/17 од 13.03.2018. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда, тако што је одбијен тужбени захтев тужиље у целости и одлучено да свака странка сноси своје трошкове парничног поступка.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену тужилца је изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија основана.

Врховни касациони суд је пресудом Рев2 3202/2018 од 30.01.2019. године преиначио пресуду Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 4177/17 од 13.03.2018. године, тако што је одбио жалбатужене и потврдио пресуду Основног суда у Крагујевцу П1-1241/16 од 20.09.2017. године.

Из образложења пресуде врховног касационог суда Рев2 3202/2018 од 30.01.2019. године... “Тужилца је радила код тужене, редовне школе, која је уписала и дете ометено у развоју које је по инклузивном програму било у одељењу тужилце у ком је она била и разредни старешина. У односу на овог ученика тужилца је морала да

пише посебан програм наставе и да са њим ради додатно у односу на осталу децу која су похађала редовну наставу, односно да паралелно ради са осталом децом по редовном програму наставе и са дететом ометеним у развоју по посебном плану и програму, што захтевањено додатно ангажовање и свакодневни додатни напор у раду. С обзиром да према цитараном Правилнику у једном одељењу могу бити до два ученика са посебним потребама, даје у одељењу тужиле био такав један ученик у односу на кога је тужилца морала да сачини посебан програм наставе и ради по индивидуалном образовном програму, тужилци због оваквог додатног ангажовања припада право на увећање плате за 10% према цитираној Уредби“.

Током 2019. године, поднето је више десетина тужби по наведеном правном основу, које су резултирале усвајањем тужбеног захтева тужилаца и обавезивањем туженог на накнаду штете, која за трогодишњи рок утужења износи у просеку од 100.000,00 динара до 150.000,00 динара, док трошкови поступка у просеку износе од 60.000,00 до 100.000,00 динара.

У пракси се појавило као спорно питање да ли тужиоцима припада право на накнаду штете само за непосредан рад са ученицима (имајући у виду решење о структури радног времена којим је у принципу предвиђен рад са ученицима 20 часова недељно, а осталих 20 часова се расподељује на остале обавезе у школи) или увећање треба применити на целокупну зараду која подразумева и накнаду зараде и увећану зараду?

Заузимајући став у пресудама где се наведено питање појавило као спорно, Суд је пошао од тога да коефицијент, као елемент за обрачун и исплату зараде, представља параметар за обрачун и исплату зараде који зависи од сложености послова, стручне спреме и др., да код послодавца који вредност радних места исказује коефицијентом укупна зарада зависи баш од висине коефицијента, те да је одредбом члана 3. ст. 1. тач. 4. Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 44/2001, 15/2002-др. уредба*, 30/2002, 32/2002-испр. 69/2002, 78/2002, 61/2003, 121/2003, 67/2004, 120/2004, 5/2005, 26/2005, 81/2005,

105/2005, 109/2005, 27/2006, 32/2006, 58/2006, 82/2006, 106/2006, 10/2007, 40/2007, 60/2007, 91/2007, 106/2007, 7/2008, 9/2008, 24/2008, 26/2008, 31/2008, 44/2008, 54/2008, 108/2008, 113/2008, 79/2009, 25/2010, 91/2010, 20/2011, 65/2011, 100/2011, 11/2012, 124/2012, 8/2013, 4/2014, 58/2014, 113/2017-др. закон и 95/2018-др. закон и 86/2019-др. закон) прописано увећање коефицијента за обрачун зараде за 10% запосленом у школи за децу ометену у развоју и наставнику одељења за децу ометену у развоју при редовној основној школи.

Наведена одредба Уредбе је недвосмислено прописала увећање коефицијента за обрачун зараде из разлога што запослени у обављању послова свог радног места улаже посебан напор који није везан искључиво за непосредан рад са децом ометеном у развоју, већ подразумева и адекватну припрему како би се такав рад одвијао у условима адекватним како за дете са посебним потребама, тако и за редовне ученике, па такав рад у складу са Уредбом мора бити посебно новчано вреднован.

Имајући у виду све претходно изнето запосленима припада увећање коефицијента од 10% за целокупну зараду, а не само за непосредан рад са ученицима.

Резиме

Запосленом наставнику, који предаје одељењу у коме је уписан ученик са сметњама у развоју припада увећање коефицијента за обрачун и исплату зараде у висини од 10% у складу са Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама при чему није од значаја да ли је запослени радио по ИОП-1 или ИОП-2 са учеником ометеним у развоју, нити је утицаја на примену увећања коефицијента број деце са сметњама у развоју са којим је запослени наставник радио, односно наставнику треба решењем увећати коефицијент за 10% ако је радио са учеником са сметњама у развоју за школску годину у којој ће предавати одељењу у коме је уписан ученик са сметњама у развоју.

КРИВИЧНО ПРАВО

МАТЕРИЈАЛНО ПРАВО

ПОНАВЉАЊЕ ПОСТУПКА И ЗАСТАРЕЛОСТ ИЗВРШЕЊА КАЗНЕ ЗАТВОРА

У ситуацији када по захтеву за заштиту законитости Врховни касациони суд укине пресуде нижестепених судова и предмет врати првостепеном суду на поновно одлучивање, апсолутна застарелост извршења казне затвора рачуна се од момента доношења нове пресуде.

Из образложења:

Пресудом Вишег суда у Крагујевцу К-35/13 од 04.05.2018. године, Л. К. из Београда, оглашен је кривим да је извршио кривично дело тешко дело против безбедности јавног саобраћаја из чл. 297. ст. 2. у вези чл. 289. ст. 1. Кривичног законика (КЗ) и осуђен је на казну затвора у трајању од 2 (две) године, а која пресуда је потврђена пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Кж1-919/18 од 26.10.2018. године.

Бранилац осуђеног адвокат Д. К. из Београда, поднео је захтев да се доносе решење којим би се утврдила застарелост извршења казне затвора на коју је осуђен пресудом Вишег суда у Крагујевцу К-8/10. У захтеву бранилац наводи да је осуђеном достављен налог за упућивање на издржавање казне затвора по пресуди Вишег суда у Крагујевцу К-35/13 од 04.05.2018. године, која је постала правноснажна 26.10.2018. године а којом пресудом је осуђен на казну затвора од две године. Даље се наводи да је суд пропустио да цени чињеницу да је осуђени већ био правноснажно осуђен за исти догађај и исто кривично дело пресудом Вишег суда у Крагујевцу К-8/10 од 27.05.2011. године. При доношењу решења, бранилац указује да би суд требало да има у виду одредбу чл. 107. ст. 2. КЗ, која прописује ток застарелости извршења казне што подразумева почетак рока застарелости који се рачуна од раније правноснажне пресуде, а не од дана правноснажности пресуде у поновљеном поступку, због чега сматра да су испуњени сви законом прописани услови да се донесе решењем којим би се утврдило да је наступила апсолутна застарелост извршења казне по одредбама КЗ.

Увидом у списе предмета утврђује се да је пресудом Вишег суда у Крагујевцу К-8/10 од 27.05.2011. године, сада осуђени Л. К. оглашен кривим због кривичног дела тешко дело против безбедности јавног саобраћаја из чл. 297. ст. 2. у вези чл. 289. ст. 1. КЗ и осуђен је на казну затвора у трајању од 2 (две) године и 6 (шест) месеци. Апелациони суд у Крагујевцу је пресудом Кж1-3343/11 од 22.12.2011. године, поводом жалбе Вишег јавног тужиоца у Крагујевцу и браниоца осуђеног, а по службеној дужности преиначио првостепену пресуду само у делу одлуке о изреченој мери безбедности, док је жалбе Вишег јавног тужиоца у Крагујевцу и браниоца окривљеног одбио као неосноване и првостепену пресуду, у неприначеном делу, потврдио.

Против наведених правноснажних пресуда Вишег суда у Крагујевцу и Апелационог суда у Крагујевцу, Републички јавни тужилац подигао је захтев за заштиту законитости након чега је

Врховни касациони суд пресудом Кзз-113/2012 од 17.01.2013. године, уважио захтев за заштиту законитости Републичког јавног тужиоца Ктз-881/12 од 10.12.2012. године, као основан и укинуо је правноснажне пресуде Вишег суда у Крагујевцу К-8/10 од 27.05.2011. године и Апелационог суда у Крагујевцу Кж1-334/11 од 22.12.2011. године и предмет вратио Вишем суду у Крагујевцу на поновно одлучивање.

У конкретном случају из претходно наведеног произлази да је након што је Врховни касациони суд укинуо првостепену и другостепену одлуку и предмет вратио првостепеном суду на поновно одлучивање где је у поновном поступку вођен нови кривични поступак који је за основу имао оптужни акт, након чега је поново донета пресуда где је осуђени поново оглашен кривим и осуђен, то овај суд налази да се има извршити казна затвора по пресуди Вишег суда у Крагујевцу К-35/13 од 04.05.2018. године, имајући у виду да је окривљеном поновно суђено из којих разлога је престала да важи пресуда из 2011. године и казна изречена том одлуком, односно егзистира само казна по пресуди која је донета у поновном поступку, а након укидања од стране Врховног касационог суда. Самим тим, овај суд налази да од датума правноснажности те нове пресуде у поновном поступку тече рок застарелости извршења казне затвора, због чега није наступила апсолутна застарелост извршења предметне казне затвора.

С тим у вези, не могу се прихватити наводи из поднетог захтева браниоца осуђеног да је наступила апсолутна застарелост извршења казне по пресуди из 2011. године, имајући у виду да та пресуда, укидањем од стране Врховног касационог суда, више не постоји и егзистира нова кривична санкција изречена пресудом Вишег суда у Крагујевцу К-35/13 од 04.05.2018. године, због чега овај суд налази да се на конкретну правну ситуацију не може применити правило које важи код понављања кривичног поступка о томе да се застарелост рачуна од прве правноснажно донете пресуде, јер се овде није радило о понављању кривичног поступка, нити је настављен континуитет између претходно донете правноснажне пресуде (која је укинута) и нове пресуде, како то бранилац неосновано у захтеву указује,

већ је нова одлука донета након укидања првостепене и другостепене одлуке по захтеву за заштиту законитости поднетом од стране Републичког јавног тужиоца.

(Решење Вишег суда у Крагујевцу Кв-63/20 од 06.03.2020. године, решење Апелационог суда у Крагујевцу Кж2-194/20 од 07.04.2020. године и пресуда Врховног Касационог суда Кзз-738/20 од 15.09.2020. године)

Сентенцу приредили: Невена Марковић и Светислав Бркушанин,
судијски помоћници у Вишем суду у Крагујевцу

ОМЕТАЊЕ НА ДРУГИ НАЧИН

(Члан 23. став 1. Закона о јавном реду и миру)

Пружањем активног физичког отпора у виду отимања и опирања стављању средстава за везивање стичу се законски елементи кривичног дела ометање на други начин из чл. 23. ст. 1. Закона о јавном реду и миру.

Из образложења:

Основни суд у Крагујевцу, побијаном пресудом, окривљеног М.С. огласио је кривим због кривичног дела ометање службеног лица у вршењу службене дужности из чл. 23. ст. 1. Закона о јавном реду и миру, те га је за наведено дело осудио на казну затвора у трајању од једне године, која ће се према њему извршити по правноснажности пресуде, када исту буде почео да издржава.

Против наведене пресуде жалбу и допуну жалбе, изјавио је бранилац окривљеног, адвокат Д.Ј. из Крагујевца, због битне повреде одредаба кривичног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, повреде кривичног закона, одлуке о казни и трошковима кривичног поступка, са предлогом да Виши суд у Крагујевцу укине побијану пресуду и предмет врати првостепеном суду на поновно одлучивање или исту преиначи, тако што ће окривљеног

ослободити од оптужбе, захтевајући да буде обавештен о датуму и часу седнице већа пред другостепеним судом.

Виши суд је одржао седницу већа на којој је размотрио целокупне списе предмета заједно са побијаном пресудом, па је након оцене навода и предлога жалбе, допуне жалбе, те речи са седнице већа и мишљења вишег јавног тужиоца из цитираног поднеска, нашао:

Жалба је неоснована.

Бранилац окривљеног указује се да у конкретном случају не постоји биће кривичног дела ометање службеног лица у вршењу службене дужности из чл. 23. ст. 1. Закона о јавном реду и миру, будући да предметно дело садржи обележја и то: претњу, покушај напада и напад на службено лице надлежних органа, при чему окривљени није претио да ће напасти, није покушао да нападне, нити је напао службена лица— оштећене, те самим тим у конкретном случају нису остварени елементи, односно није остварено законско биће кривичног дела ометање службеног лица у вршењу службене дужности из чл. 23. ст. 1. Закона о јавном реду и миру, због чега кривично дело не постоји.

Првостепени суд је довођењем у везу сагласних исказа оштећених и одбране окривљеног недвосмислено утврдио да је оштећени Д.С. више пута издао наредбу окривљеном да стане, о коју наредбу се окривљени оглушио и почео да бежи, те га је оштећени Д.С. сустигао и обухватио рукама у намери да га савлада и стави му средства за везивање, тзв. „лисице“, те је почео да пружа активан физички отпор, тако што се отимао у намери да побегне и опирао се стављању средстава за везивање на руке, тзв. „лисице“, након чега су га оштећени спровели у полицијску станицу, а потом и у КПЗ Ниш, ради издржавања казне.

Имајући у виду претходно изнето, и по налажењу Вишег суда, правилан је закључак првостепеног суда да је окривљени тиме што није стао, након што му је таква наредба издата, почео

да бежи, тек након чега га је оштећени Д.С. сустигао, којом приликом је окривљени почео да пружа активан физички отпор, будући да се отимао правећи покрете телом у намери да побегне и да избегне стављање средстава за везивање на руке, на који начин је оштећене, као службена лица органа из чл. 2. Закона о јавном реду и миру, ометао, на други начин, у вршењу службене дужности. На овај начин су, и по оцени овог суда, остварене и радња и последица предметног кривичног дела. Самим тим, без основа је жалбени навод браниоца окривљеног да се у радњама окривљеног не стичу битни елементи кривичног дела за које је оптужен, те да опис кривичног дела из изреке побијане пресуде не садржи све битне елементе предметног кривичног дела, будући да се, по оцени Вишег суда, у жалби погрешно тумачи одредба чл. 23. ст. 1. Закона о јавном реду и миру које дело, по ставу жалбе, мора имати обележја и то претњу, покушај напада и напад на службено лице, тим пре што се, по налажењу Вишег суда, предметно кривично дело може извршити и када се на други начин ометају службена лица у вршењу службене дужности – на пословима у одржавању јавног реда и мира, патролне делатности, а како је то ближе наведено изреком побијане пресуде.

(Пресуда Вишег суда у Крагујевцу Кж I-145/20 од 12.06.2020. године и пресуда Врховног Касационог суда Кзз-984/20 од 06.10.2020. године)

Сентенцу приредили: Невена Марковић и Светислав Бркушанин,
судијски помоћници у Вишем суду у Крагујевцу

ПРОМЕНА НАЧИНА ИЗВРШЕЊА КАЗНЕ ЗАТВОРА

(Члан 41а Закона о извршењу кривичних санкција)

Када је окривљеном новчана казна замењена казном затвора, није могућа замена начина извршења казне затвора, у смислу одредбе члана 41а Закона о извршењу кривичних санкција.

Из образложења:

Решењем судије за извршење кривичних санкција Вишег суда у Крагујевцу СИК-62/20 од 21.09.2020. године, одбијена је молба осуђеног П.С. за замену начина издржавања казне затвора изречене решењем Основног суда у Крагујевцу Кв-15/20 од 10.01.2020. године у трајању од 100 (сто) дана, због кривичног дела превара у саизвршилаштву из чл. 208. ст. 1. у вези чл. 33. Кривичног законика (КЗ), решењем Основног суда у Крагујевцу Кв-1133/17 од 30.01.2018. године у трајању од 100 (сто) дана, због кривичног дела превара из чл. 208. ст. 1. КЗ, решењем Основног суда у Крагујевцу Кв-210/18 од 14.04.2018. године у трајању од 100 (сто) дана, због кривичног дела превара из чл. 208. ст. 1. КЗ, решењем Основног суда у Крагујевцу Кв-905/19 од 06.09.2019. године у трајању од 30 (тридесет) дана, због продуженог кривичног дела превара из чл. 208. ст. 1. у вези чл. 61. Кривичног законика (КЗ), за издржавање казне у просторијама у којима станује са или без електронског надзора.

Против наведеног решења жалбу је благовремено изјавио осуђени, без навођења законског основа за изјављивање жалбе, са предлогом да веће Вишег суда донесе ново решење.

Виши суд у Крагујевцу одржао је седницу већа, на којој је размотрио целокупне списе предмета, заједно са побијаним решењем, које је сходно одредби чл. 467. ст. 1. Законика о кривичном поступку (ЗКП), испитао у оквиру основа, дела и праваца побијања истакнутим у жалби, па је по оцени жалбених навода нашао:

Жалба је неоснована.

Наиме, по оцени ванпретресног већа, имајући у виду да је осуђени тражио замену начина извршења казни затвора које су изречене решењима којима је новчана казна замењена казном затвора, неоснована је молба осуђеног, будући да се у конкретном случају ради о суплеторном затвору, односно промени начина извршења новчане казне која је осуђеном изречена.

Дакле, имајући у виду да је осуђени у конкретном случају тражио замену начина извршења суплеторне казне затвора, односно казне затвора која му није изречена пресудом, већ променом начина извршења новчане казне, Веће налази да је молба осуђеног неоснована.

(Решење судије за извршење Вишег суда у Крагујевцу СИК-62/208 од 21.09.2020. године и решење Вишег суда у Крагујевцу Кв-256/20 од 06.10.2020. године)

Сентенцу приредили: Светислав Бркушанин и Невена Марковић,
судијски помоћници у Вишем суду у Крагујевцу

ДУЖИНА ИЗРЕЧЕНЕ КАЗНЕ, КАО УСЛОВ ЗА ПРОМЕНУ НАЧИНА ИЗВРШЕЊА КАЗНЕ ЗАТВОРА

(Члан 41а ЗИКС)

За правилну примену одредбе члана 41а став 1 ЗИКС, не цени се преостали део неиздржане казне затвора, већ је релевантна дужина изречене казне затвора.

Из образложења:

Решењем судије за извршење кривичних санкција Вишег суда у Крагујевцу СИК-55/20 од 01.09.2020. године, одбачена је молба осуђеног З.А., за замену начина издржавања изречене казне затвора, по пресуди Основног суда у Крагујевцу К-616/19 од 15.07.2019. године, као недозвољена.

Против наведеног решења жалбу је благовремено изјавио осуђени, због битне повреде одредаба кривичног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права, са предлогом да веће Вишег суда побијано решење преиначи тако што ће усвојити поднету молбу или исто укине и врати предмет на поновно одлучивање.

Неосновано се жалбом осуђеног првостепено решење побија, с обзиром да је правилно одлучио судија за извршење кривичних

санкција Вишег суда у Крагујевцу, када је молбу осуђеног којом је тражио да му се омогући да казну затвора по пресуди Основног суда у Крагујевцу К-616/19 од 15.07.2019. године издржава у просторијама у којима станује, одбацио као недозвољену.

Наиме, одредбом чл. 41а ст. 1. Закона о извршењу кривичних санкција (ЗИКС) прописано је да, након правноснажности пресуде до ступања на извршење казне затвора, осуђени може поднети молбу да изречену казну затвора до једне године извршава у просторијама у којима станује.

Из цитиране законске одредбе несумњиво произлази да је један од кумулативно постављених услова за подношење предметне молбе, између осталог, и чињеница да је осуђеном изречена казна затвора до једне године.

Имајући у виду да је окривљени З.А. пресудом Основног суда у Крагујевцу К-616/19 од 15.07.2019. године, осуђен на казну затвора у трајању од 1 (једне) године и 1 (један) месец, дакле, у дужем трајању од оног које као услов за подношење молбе прописује одредба чл. 41а ст. 1. ЗИКС, правилно је судија за извршење кривичних санкција Вишег суда у Крагујевцу молбу осуђеног одбацио као недозвољену.

Жалбене наводе којима се указује да је осуђеном у изречену казну затвора урачунато време које је провео у притвору, те да остатак казне не прелази време од једне године, Веће је оценило као неосноване и без утицаја на другачије одлучивање, будући да је одредбом чл. 41а ст. 1. ЗИКС, као један од услова за подношење молбе за промену начина извршења казне затвора, јасно прописано да изречена казна не сме прелазити време од једне године, те да ниједном другом одредбом није прописано да је као услов за подношење молбе релевантан остатак изречене казне, коју осуђени има да издржи.

(Решење Вишег суда у Крагујевцу СИК-55/20 од 01.09.2020. године и решење Вишег суда у Крагујевцу Кв-252/20 од 06.10.2020. године)

Сентенцу приредили: Светислав Бркушанин и Невена Марковић,
Судијски помоћници у Вишем суду у Крагујевцу

**ПРИНЦИП ДВОСТРУКЕ ИНКРИМИНАЦИЈЕ
КАО УСЛОВ ЗА ПРУЖАЊЕ МЕЂУНАРОДНЕ ПРАВНЕ
ПОМОЋИ – ИДЕНТИТЕТ КРИВИЧНОГ ДЕЛА**

(Члан 7. став 1. тачка 1. Закона о међународној правној помоћи
у кривичним стварима)

Признање и извршење иностране кривичне пресуде.

Суд замољене државе је везан чињеничним описом кривичног дела из стране пресуде, због чега је основни услов за признање иностране пресуде компатибилност кривичноправних норми домаће и стране државе.

Из образложења:

Пресудом Вишег суда у Крагујевцу Кв-15/21 од 28.01.2021. године, усвојена је за молница надлежног органа Краљевине Шведске број ЈУ-ВС2019/00901 од 03.12.2019. године, за извршење стране кривичне пресуде, уз премештај, Првостепеног суда Halmstad B2490-18 од 15.03.2019. године, којом је М.Г. из Крагујевца, осуђен због кривичног дела тешко дело кријумчарења дроге из чл. 3. ст. 1. и чл. 6. ст. 3. Закона о казнама за кријумчарење (2000:1225) и због кривичног дела тешко кривично дело неовлашћеног држања и стављања у промет опојних дрога из чл. 1. ст. 1. тач. 1. и 6. и чл. 3. ст. 1. Закона о казнама због злоупотребе опојних дрога (1968:64), што је:

„дана 15. октобра 2018. године, неовлашћено преко Helsingborga у Шведску увезао 15.362 таблете Diazepamа од 10 милиграма, 20.000 таблета Zolpidema од 10 милиграма и 44.388 таблета Alprazolama од 1 милиграма, који су опојне дроге и за које вреди посебно прописана забрана или услови увоза, те је тиме са умишљајем прекршио забрану или услов, тако што није пријавио робу царинској контроли, при чему опојне дроге нису биле намењене за сопствену употребу, па је након тога 15.-16. октобра 2018. године неовлашћено и са сврхом да их даље преда, превезао претходно наведене опојне дроге у Halmstad и након тога у Kvibille Erelid (Kvibille Orelid) 131, где је опојна дрога била заплењена, при чему је опојна дрога била сакривена у приколици и у тајном претинцу у аутомобилу. Кривично дело

је тешко зато што се односило на посебно велику количину опојне дроге (која одговара 398 008 1mg/по јединици) и било је посебно тешке природе, с обзиром да је опојна дрога била сакривена у за то посебно припремљеном простору у аутомобилу.

- чиме је извршио кривично дело неовлашћено држање опојних дрога из чл. 246а ст. 2. Кривичног законика,

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Кж-кре-6/21, преиначена је пресуда Вишег суда у Крагујевцу Кв-15/21 од 28.01.2021. године, тако што је Апелациони суд одбио замолницу надлежног органа Краљевине Шведске број JU-BC2019/00901 од 03.12.2019. године, за извршење стране кривичне пресуде, уз премештај, Првостепеног суда Halmstad B2490-18 од 15.03.2019. године.

Наиме, по налажењу Апелационог суда, првостепени суд је био дужан да испита и у вези тога да јасне разлоге, да ли инкриминација страног закона, према смислу и садржини одговара било којој инкриминацији домаћег кривичног законодавства, а, опет по налажењу другостепеног суда, према стању прописа у време пружања међународне правне помоћи, то није био случај, јер опис кривичних дела за које се међународна правна помоћ тражи ни по смислу ни по садржини не одговара било ком кривичном делу домаћег кривичног законодавства, а посебно ако се има у виду да је првостепени суд нашао да је окривљени извршио кривично дело неовлашћено држање опојних дрога из чл. 246а ст. 2. Кривичног законика, које није постојало у време када је извршио кривично дело за које је оглашен кривим пресудом иностраног суда.

По налажењу другостепеног суда, осуђени М.Г. је предузимајући радње кривичних дела за које се међународна правна помоћ тражи, на начин ближе описан у пресуди иностраног суда, предузео на тај начин што је неовлашћено увозио у Краљевину Шведску супстанце или препарате који су проглашени за опојне дроге, а за које важи посебна забрана или услови увоза, што не одговара ниједном од алтернативно прописаних облика кривичног дела неовлашћено стављање у промет опојних дрога из чл. 246 Кривичног законика,

нити кривичног дела неовлашћено држање опојних дрога из чл. 246а ст. 2. Кривичног законика, па самим тим не постоји компатибилност норми две државе уговорнице у погледу наведених кривичних дела.

(Пресуда Вишег суда у Крагујевцу Кв-15/21 од 28.01.2021. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Кж-кре-6/21 од 19.03.2021. године)

Сентенцу приредили: Светислав Бркушанин и Невена Марковић,
судијски помоћници у Вишем суду у Крагујевцу

УТИЦАЈ ЗАСТАРЕЛОСТИ КРВИЧНОГ ГОЊЕЊА ИЛИ ЗАСТАРЕЛОСТИ ИЗВРШЕЊА КАЗНЕ НА ПРУЖАЊЕ МЕЂУНАРОДНЕ ПРАВНЕ ПОМОЋИ

(Члан 105. КЗ и члан 7. став 1. тачка 3. Закона о међународној
правној помоћи у кривичним стварима)

За пружање међународне правне помоћи у кривичним стварима, застарелост кривичног гоњења или извршења казне се има ценити како по домаћем закону, односно по закону Републике Србије, тако и по страном закону, односно закону државе молиље.

Из образложења:

Окружни суд у Крању је преко Министарства правде Републике Србије, Вишем суд у Крагујевцу као стварно и месно надлежном суду, доставио ради признања и извршења стране судске одлуке правноснажну пресуду Основног суда у Јесеницама I К 70796/2010 од 14.03.2013. године, која је постала правноснажна дана 16.04.2013. године, којом је Д.П. осуђен на казну затвора у трајању од 4 (четири) месеца, која ће се извршити тако што ће окривљени уместо изречене казне затвора, у периоду од најдуже 2 (две) године, обавити опште корисни рад у трајању од 240 (двеста четрдесет) сати, због кривичног дела фалсификовање докумената из чл. 251. ст. 1. Кривичног законика (КЗ-1) Републике Словеније и решење Основног

суда у Јесеницама I К 70796/2010 од 02.02.2016. године, којим је наведена казна замењена казном затвора у трајању од 3 (три) месеца и 28 (двадесет осам) дана.

Окружни суд у Крању је држави признања, Републици Србији, сходно чл. 61. ст. 1. Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима, доставио сва неопходна документа.

Увидом у списе предмета утврђено је да је Министарство правде Републике Србије обавестило овај суд да су испуњене претпоставке из чл. 7. ст. 1. тач. 4. и 5. и чл. 63. тач. 4. Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима.

С обзиром да су Република Србија и Република Словенија потписнице Уговора о међусобном извршењу судских одлука у кривичним стварима („Службени гласник РС-Међународни уговори“ бр. 5/2012), а у смислу чл. 61. Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима, те како се у допису Министарства правде Републике Србије утврђује да су испуњене претпоставке из чл. 7. ст. 1. тач. 4. и 5. и чл. 63. тач. 4. Закона о међународној правној помоћи у кривичном стварима као и да је Д.П. држављанин Републике Србије, овај суд је утврдио да су испуњене претпоставке за разматрање замолнице у складу са одредабама Уговора и Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима.

Ванпретресно веће Вишег суда је решавајући о поднетој замолници, утврдило да нису испуњене законске претпоставке за пружање међународне правне помоћи предвиђене Законом о међународној правној помоћи у кривичним стварима.

Наиме, одредбом чл. 7. ст. 1. тач. 3. Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима, прописано је да је једна од претпоставки за пружање међународне правне помоћи између осталог и чињеница да кривично гоњење, односно извршење кривичне санкције није искључено због застарелости, амнестије или помиловања.

Одредбом чл. 105. ст. 1. тач. 6 Кривичног законика (КЗ) прописано је, између осталог, да се изречена казна не може извршити

када протекне две године од осуде на казну затвора до једне године, на новчану казну, на казну рада у јавном интересу или на казну одузимања возачке дозволе, а чл. 107. ст. 6. КЗ да застарелост извршења казне настаје у сваком случају кад протекне двоструко време које се по закону тражи за застарелост извршења казне.

Надаље, увидом у списе предмета утврђује се да је пресуда поводом које се тражи признање и извршење казне, односно пресуда Основног суда у Јесеницама I К 70796/2010 од 14.03.2013. године, којом је Д.П. из Лапова оглашен кривим и осуђен, постала правно-снажна дана 16.04.2013. године.

Полазећи од наведеног, применом одредбе чл. 105. ст. 1. тач. 6. КЗ и чл. 107. ст. 6. КЗ, утврђује се да је у конкретном случају дана 16.04.2017. године, наступила апсолутна застарелост извршења казне затвора, протеком двоструког времена које се по закону тражи за застарелост извршења казне.

Имајући у виду наведено, затим да за пружање међународне правне помоћи, застарелост кривичног гоњења или извршења казне не сме наступити, рачунајући како по домаћем закону, тј. по закону Републике Србије, тако и по страном закону и да одредба чл. 7. ст. 1. тач. 3. Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима, забрањује указивање међународне правне помоћи ако је застарелост наступила, то је у конкретном случају оцена овог суда да замолницу Окружног суда у Крању I КЗ 70796/2010 од 12.06.2020. године, треба одбити као неосновану.

Са изнетих разлога, а на основу одребе чл. 7. ст. 1. тач. 3, чл. 61. и 63. Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима, ванпретресно веће Вишег суда је одлучило као у изреци овог решења.

(Решење Вишег суда у Крагујевцу Кв-221/20 од 17.12.2020. године)

Сентенцу приредили: Светислав Бркушанин и Невена Марковић,
судијски помоћници у Вишем суду у Крагујевцу

ПРОЦЕСНО ПРАВО

ПРИСУСТВО ДОКАЗНОЈ РАДЊИ ИСПИТИВАЊЕ СВЕДОКА

(Члан 300. Законика о кривичном поступку)

И поред чињенице што окривљени, као ни његов бранилац нису присуствовали доказној радњи испитивања сведока у смислу одредбе чл. 300. Законика о кривичном поступку, та чињеница, сама по себи, у фази потврђивања оптужнице није од одлучног утицаја.

Из образложења:

Оптужницом Вишег јавног тужилаштва у Крагујевцу КТО-39/18 од 30.08.2018. године, окривљеном Ј.Л. из К.М. стављено је на терет извршење кривичног дела неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога из чл. 246. ст. 1. Кривичног законика (КЗ), док је окривљеном З.К. из Крагујевца, стављено на терет извршење кривичног дела неовлашћено држање опојних дрога из чл. 246а ст. 1. КЗ.

Одговор на оптужницу Вишег јавног тужиоца у Крагујевцу КТО-39/18 од 30.08.2018. године, благовремено је поднео бранилац окривљеног Ј.Л., адвокат Д.Л. из Крагујевца.

Бранилац окривљеног је навела да оптужница није основана ни на закону заснована, будући да се иста заснива на недоказаним претпоставкама и да је потпуно контрадикторна сама себи, нарочито јер је изостало саслушање окривљеног Ј.Л. Даље је навела да окривљени нема никаквих сазнања о било каквој радњи која је предузimana пред Вишим јавним тужилаштвом у Крагујевцу, нити му је било шта достављано током поступка како би исти могао да се упозна и да изнесе примедбе. Како истрага није била вођена у складу са одредба-

ма ЗКП, то је потребно поново извести доказне радње, те је предложила да веће Вишег суда у Крагујевцу донесе решење којим нема места оптужби против окривљеног и да се кривични поступак против њега обустави и да се истрага допуни извођењем доказа који се наводе у оптужници, а у чијем извођењу није било омогућено учешће у одбрани окривљеног.

Поступајући по упуту Апелационог суда у Крагујевцу из укидног решења, овај суд је након испитивања предметне оптужнице и доказа у списима предмета нашао да има места да се предметна оптужница потврди.

Наиме, испитујући, на основу чл. 337. Законика о кривичном поступку (ЗКП), оптужницу Вишег јавног тужиоца у Крагујевцу КТО-39/18 од 30.08.2018. године, веће из чл. 21. ст. 4. ЗКП размотрило је списе предмета, те је нашло да скуп чињеница наведених у оптужници, а које произлазе из доказа прикупљених у предистражном и истражном поступку, непосредно поткрепљују оправдану сумњу да су окривљени извршили кривично дело које им се ставља на терет.

Поред тога, овај суд указује да стоји чињеница да окривљени Ј.Л. као ни његов бранилац, нису присуствовали доказној радњи испитивању сведока како то прописује одредба чл. 300. ЗКП, међутим, та чињеница у фази потврђивања оптужнице није од утицаја. Ово из разлога што је заступник јавне тужбе у поднетој оптужници предложио да се поново на главном претресу испитају ти сведоци, који докази нису једини предложени од стране заступника јавне тужбе, а и по налажењу овог суда тужилац је пружио суду довољно доказа који по себи дају основаној сумњи квалитет оправдане сумње која је услов за подизање оптужнице, а који докази, као такви, непосредно поткрепљују оправдану сумњу да су окривљени извршили кривична дела која су им стављена на терет.

Како веће налази да прикупљени докази током предистражног и истражног поступка дају довољно основа за закључак да постоји оправдана сумња да су окривљени учинили кривична дела која су предмет оптужбе и како веће није утврдило да је у конкретном

случају потребно боље разјашњење ствари да би се испитала основаност оптужнице, нити да се истрага допуни, а при томе није нашло ни да постоје законски разлози који би могли да доведу до обуставе кривичног поступка, односно до одбијања оптужбе у конкретном случају, то је донело одлуку да се потврди оптужница Вишег јавног тужиоца у Крагујевцу КТО-39/18 од 30.08.2018. године.

Због свега напред наведеног, веће из чл. 21. ст. 4. ЗКП је, на основу чл. 337. ст. 1. ЗКП у вези чл. 34.1 ст. 1. ЗКП, донело одлуку као у изреци решења.

(Решење судије за извршење Вишег суда у Крагујевцу Кв-173/20 од 14.08.2020. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу Кж2-599/20 од 24.09.2020. године)

Сентенцу приредили Невена Марковић и Светислав Бркушанин, судијски помоћници у Вишем суду у Крагујевцу.

ПРИМЕНА БЛАЖЕГ ЗАКОНА

(Члан 5. став 2. Кривичног законика)

Када је након донете правноснажне пресуде измењен закон, не постоји могућност да се у поновљеном поступку у смислу одредбе чл. 470. Законика о кривичном поступку дозволи понављање кривичног поступка, јер то не представља разлог за понављање кривичног поступка.

Из образложења:

Осуђени М. С. из Крагујевца пресудом Окружног суда у Крагујевцу К-150/05 од 05.04.2006. године, оглашен је кривим због кривичног дела тешко убиство из чл. 114. ст. 1. тач. 9 Кривичног законика (КЗ) и кривичног дела недозвољено држање оружја и експлозивних материја из чл. 348. ст. 1. КЗ, за која дела је осуђен на јединствену казну затвора у трајању од 40 година. Пресудом Врховног суда Србије Кж-1481/06 од 13.11.2006. године, преиначена је само у делу одлуке о казни пресуда Окружног суда у Крагујевцу К-150/05 од

05.04.2006. године и осуђен је на јединствену казну затвора у трајању од 35 година.

Осуђени је поднео овом суду захтев за понављање кривичног поступка у коме је навео да је на снагу ступио нови Кривични законик који је трајно укинуо казну од 30 до 40 година затвора, прописујући да је највећа казна 20 година затвора. Даље је наведено да је суд у обавези да примени блажи закон, јер се у супротном крше његова права која су загарантована Уставом Републике Србије. Предложио је да суд донесе нову пресуду по закону који је повољнији по њега.

Одлучујући о поднетом предлогу осуђеног, ванпретресно веће Вишег суда у Крагујевцу из чл. 21. ст. 4. ЗКП, одржало је седницу већа на којој је размотрило целокупне списе кривичног предмета, па је нашло да захтев за понављање кривичног поступка треба одбацити, јер нема законских услова за понављање кривичног поступка.

Одредбом чл. 470. ЗКП прописано је да кривични поступак који је завршен правноснажном пресудом може се поновити на захтев овлашћеног лица, под условима прописаним у том законик у.

Одредбом чл. 475. тач. 4. ЗКП, прописано је, између осталог, да ће суд решењем одбацити захтев за понављање кривичног поступка ако нема законских услова за понављање кривичног поступка.

Наиме, овај суд налази да у поновљеном поступку, а на основу одредбе чл. 470. – 481. ЗКП, суд испитује законитост раније донете правноснажне пресуде по закону који је важио у време њеног доношења, па је искључена могућност примене блажег закона у смислу одредбе чл. 5. ст. 2. КЗ. Дакле, предмет испитивања у поновљеном поступку је искључиво правноснажна пресуда којом је окривљени оглашен кривим, па се кривични поступак завршен правноснажном пресудом може поновити само у корист окривљеног и у њему се преиспитује законитост раније правноснажне пресуде према стању ствари које обухвата чињенице и примену материјалног и процесног права у време њеног доношења. Из тог разлога ситуација настала од дана доношења правноснажне пресуде у смислу измене Кривичног законика искључује могућност да се у поновљеном поступку примењује

блажи закон који је ступио на снагу након правноснажности пресуде, јер испитивање законитости раније пресуде врши се само према закону који је важио у време доношења те пресуде.

Код таквог стања ствари, овај суд налази да поднети захтев осуђеног треба одбацити, јер нема законских услова за понављање кривичног поступка, односно измена Кривичног законика није законски услов да би се дозволило понављање кривичног поступка, како то осуђени наводи у свом захтеву. Осим тога, одредба чл. 473. ЗКП не предвиђа примену блажег закона као разлог за понављање кривичног поступка.

(Решење Вишег суда у Крагујевцу Кв-87/20 од 12.05.2020. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу Кж2-295/20 од 22.05.2020. године)

Сентенцу приредили: Невена Марковић и Светислав Бркушанин,
судијски помоћници у Вишем суду у Крагујевцу

ПРИТВОР

(Члан 211. став 1. тачка 1. ЗКП)

За одређивање и продужење притвора из разлога прописаних одредбом чл. 211. ст. 1. тач. 1. ЗКП, потребно је са високим степеном вероватноће утврдити постојање особитих околности које указују на опасност од бекства.

Из образложења:

Решењем Основног суда у Крагујевцу Кв-887/20 од 03.12.2020. године, према окривљеном И.П. и окривљеном С.К., продужен је притвор на основу одредбе чл. 211. ст. 1. тач. 1. и 3. Законика о кривичном поступку (ЗКП) који притвор је одређен решењем судије за претходни поступак Основног суда у Крагујевцу Кпп-79/20 од 06.11.2020. године и одређено је да исти може трајати најдуже тридесет дана, односно до 02.01.2021. године.

Основано се жалбама бранилаца указује да су нејасни разлози у првостепеном решењу за продужење притвора према окривљенима по законском основу предвиђеном одредбом чл. 211. ст. 1. тач. 1. ЗКП. У конкретном случају, не могу се прихватити разлози првостепеног решења којима се образлаже одређивање притвора по наведеном законском основу, будући да се из датих разлога побијаног решења не може извести закључак да постоје особите околности које указују на опасност од бекства. Наиме, нејасан је и за овај суд неприхватљив закључак првостепеног суда, на основу којег се продужава притвор према окривљеном И.П. због разлога прописаних одредбом чл. 211. ст. 1. тач. 1. ЗКП, а којим се наводи да је исти „лишен слободе након расписивања потраге“. Ово имајући у виду да су окривљени лишени слободе истог дана када је и извршено кривично дело. Такође, по оцени овог суда, нејасни су и противречни разлози због којих је према окривљеном С.К. продужен притвор на основу одредбе чл. 211. ст. 1. тач. 1. ЗКП, имајући у виду да је исти детаљно навео адресе на којима ће бити доступан суду у току кривичног поступка.

(Решење Основног суда у Крагујевцу Кв-887/20 од 03.12.2020. године и решење Вишег суда у Крагујевцу Кж2-304/20 од 22.12.2020. године)

Сентенцу приредили: Светислав Бркушанин и Невена Марковић,
судијски помоћници у Вишем суду у Крагујевцу

ПРОДУЖЕЊЕ ПРИТВОРА ЗБОГ ОПАСНОСТИ ОД БЕКСТВА

(Члан 211. став 1. тачка 1. ЗКП)

Када окривљени непосредно након извршења кривичног дела за које је оправдано сумњив, предузме више радњи у циљу бекства, нужно је и оправдано одређивање притвора из разлога прописаних одредбом чл. 211. ст. 1. тач. 1. ЗКП.

Из образложења:

Решењем судије за претходни поступак Вишег суда у Крагујевцу Кпп-47/20 од 10.12.2020. године, према осумњиченом Н.С. из Аранђеловца и И.Ч. из Пријепоља одређен је притвор на основу одредбе чл. 211. ст. 1. тач. 1, 2. и 3. Законика о кривичном поступку (ЗКП) и одређено је да се исти има рачунати почев од 10.12.2020. године, када су лишени слободе и може најдуже трајати тридесет дана, због постојања основане сумње да су извршили кривично дело дело убиство у покушају у саизвршилаштву из чл. 113. у вези чл. 30. и чл. 33. Кривичног законика (КЗ).

Правилно је судија за претходни поступак, према осумњиченима одредио притвор због постојања законских разлога прописаних одредбом чл. 211. ст. 1. тач. 1. ЗКП. Ово из разлога што из списка предмета произлази да постоје околности које указују на опасност од бекства, будући да осумњичени имају пријављене адресе пребивалишта у Аранђеловцу, односно Пријепољу, а непријављено боравиште на територији Града Београда, затим да су након извршења кривичног дела за које су основано сумњиви, покушали да организују своје бекство тако што су отишли са лица места из села Даросава у Аранђеловцу у Београд, затим се сместили у стан трећег лица у којем немају боравиште и за који претпостављају да је непознат органима гоњења, након чега су ангажовали ујака осумњиченог, Р.С., да им помогне при преласку државне границе и смештају на територији Федерације Босне и Херцеговине. Претходно наведене околности, по оцени Већа, представљају околности које указују да би се осумњичени, уколико би се нашли на слободи, крили или дали у бекство.

(Решење судије за претходни поступак Вишег суда у Крагујевцу Кпп-47/20 од 10.12.2020. године и решење Вишег у Крагујевцу Кв-339/20 од 17.12.2020. године)

Сентенцу приредили: Светислав Бркушанин и Невена Марковић,
судијски помоћници у Вишем суду у Крагујевцу

ГРАЂАНСКО ПРАВО

МАТЕРИЈАЛНО ПРАВО

ОБЛИГАЦИОНО ПРАВО

ФИКСНИ УГОВОР, РОК КАО БИТАН САСТОЈАК УГОВОРА И УСЛОВИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ДЕЛИМИЧНЕ ПРЕСУДЕ

На правну природу тзв. фиксног уговора не утиче чињеница да исти не садржи изричиту клаузулу о раскиду истог, будући да је уговорено да се обавеза туженог-противтужиоца има испунити у тачно одређеном року.

Доношење делимичне пресуде налажу разлози економичности, сигурности и ефикасности у пружању правне заштите а одлука суда да ли ће донети делимичну пресуду је у домену управљања поступком, односно процена је судије да ли ће доношењем такве пресуде утицати на дужину поступка, узимајући у обзир да ли део захтева испуњава услове за доношење делимичне пресуде у смислу чл. 346. ст. 1. ЗПП и да ли ће олакшати окончање поступка.

Из образложења:

Делимичном пресудом првостепеног суда усвојен је тужбени захтев тужиоца-противтуженог, те је раскинут Уговор о суинвестирању изградње оверен пред Општинским судом у Крагујевцу под

бројем Ов. бр. 7666/09 од 09.06.2009. године, Анекс I Уговора о суинвестирању оверен пред Општинским судом у Крагујевцу под бројем Ов. бр. 7667/09 од 09.06.2009. године и Уговор о регулисању имовинско-правних односа оверен пред Општинским судом у Крагујевцу под бројем Ов. бр. 14060/09 од 09.10.2009. године, закључени између тужиоца-противтуженог у својству инвеститора и туженог-противтужиоца у својству суинвеститора.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац-противтужени у својству инвеститора и тужени-противтужилац, у својству суинвеститора, закључили су Уговор о суинвестирању изградње оверен пред Општинским судом у Крагујевцу под бројем Ов. бр. 7666/09 од 09.06.2009. године, ради регулисања међусобних права и обавеза о заједничкој изградњи и финансирању објекта у насељу Треска, СО Рашка. Предметним уговором, тужилац-противтужени се обавезао да унесе кп. бр. 863/4 КО Копаоник, површине 0.07.23 ха, на којој је иначе уписан као титулар права својине, као своје учешће у изградњи објекта, при чему је прибавио и акт о урбанистичким условима број: 353-261/09 од 13.05.2009. године и Решење о одобрењу за изградњу број: 351-262/09 од 01.06.2009. године, за предметни објекат. Са друге стране, тужени-противтужилац се обавезао да својим средствима финансира изградњу новог објекта по систему „кључ у руке“, уз обезбеђење пројектне документације, као и свих дозвола и сагласности на основу којих ће објекат бити подобан за упис у јавне књиге у целини и физички опремљеним деловима, као и да изведе све пратеће архитектонско-грађевинске радове на објекту укључујући све електричне, В и К, топлотне, телефонске инсталације са прикључењем истих на мрежу, да обезбеди надзор над изградњом, организује технички пријем, уписује објекат у катастар непокретности са припадајућим деловима уговорних страна, преда инвеститору по систему „кључ у руке“ непокретности на основу његовог улога, да ће коначан опис непокретности и положај и површине бити дефинисан Анексом уговора, да објекат изгради у складу са техничко-пројектном документацијом и стандардима по систему „кључ у руке“, сагласно важећом регулативом. Уговором се тужени-противтужилац, у својству

суинвеститора обавезао да започне са изградњом предметног објекта одмах по стицању пријаве почетка радова са роком завршетка од 18 месеци, при чему је уговорено да се под даном завршетка изградње објекта подразумева дан када је објекат спреман за технички преглед у смислу важећег Закона који уређује материју изградње објеката, а да до продужетка претходног рока може доћи у случају споразума уговорних страна, више силе и другим случајевима предвиђеним законом. У случају прекорачења уговореног рока завршетка изградње објекта, мимо наведених разлога, тужени-противтужилац, као суинвеститор обавезао се да исплати накнаду на име онемогућености кашњења, у висини тржишне цене месечног закупа припадајућих непокретности а сам избор извођача радова ради изградње врши суинвеститор. Након тога, парничне странке су закључиле Анекс I Уговора о суинвестирању оверен пред Општинским судом у Крагујевцу под бројем Ов. бр. 7667/09 од 09.06.2009. године и Уговор о регулисању имовинско-правних односа оверен пред Општинским судом у Крагујевцу под бројем Ов. бр. 14060/09 од 09.10.2009. године, којим су регулисали међусобна права и обавезе на новоизграђеном објекту по основу Уговора о суинвестирању изградње од 09.06.2009. године. Тужилац-противтужени је дана 16.06.2009. године, поднео пријаву почетка радова на предметном објекту, надлежном органу Општинске управе Општине Рашка, која пријава је код истог заведена под бројем: V- 03 351-262/09. Тужилац-противтужени тврди да тужени-противтужилац није поступио сходно обавезама из основног уговора о суинвестирању изградње предвиђеним одредбама чл. 7, да предметни објекат није изградио у уговореном року од 18 месеци на начин како је то дефинисано чл. 4. уговора.

Првостепени суд закључује да у конкретном случају део тужбеног захтева тужиоца-противтуженог којим је тражио раскид уговора о суинвестирању изградње, анекс I уговора о суинвестирању изградње и уговора о регулисању имовинско правних односа закључених са туженим-противтужиоцем, сагласно одредби чл. 346. ст. 1. ЗПП, испуњава услове за коначно одлучивање, те је утврдио да је исти основан, уз образложење да доношење овакве одлуке налажу

разлози економичности, сигурности и ефикасности у пружању правне заштите. Како је део тужбеног захтева, сходно резултатима доказног поступка по оцени суда сазрео за одлучивање, то ће доношење одлуке о истом допринети извесности и убрзању поступка у овој правној ствари. Ово из разлога што из садржине петитума тужбеног захтева тужиоца-противтуженог и противтужбеног захтева туженог-противтужиоца произлази да су обе парничне странке затражиле раскид истих уговора, те да наведене правне послове странке не желе да одрже на снази.

Овакав закључак првостепеног суда у свему прихвата и Апелациони суд, те у својој одлуци оцењује да жалбени наводи туженог-противтужиоца да првостепени суд у конкретном случају није одлучио о целом тужбеном захтеву и противтужбеном захтеву нису од значаја за другачије пресуђење, будући да је првостепени суд делимичном пресудом одлучио о истоветним захтевима странака у деловима којим је тражен раскид предметних правних послова. Одлука да ли ће суд донети делимичну пресуду је у домену управљања поступком, односно процена је судије да ли ће доношењем такве пресуде утицати на дужину поступка, узимајући у обзир да ли део захтева испуњава услове за доношење делимичне пресуде у смислу чл. 346. ст. 1. ЗПП и да ли ће олакшати окончање поступка.

Одредбама чл. 125. ст. 1. Закона о облигационим односима, прописано је да кад испуњење обавезе у одређеном року представља битан састојак уговора, па дужник не испуни обавезу у том року, уговор се раскида по самом закону, ст. 2. је прописано да поверилац може одржати уговор на снази, ако по истеку рока, без одлагања, обавести дужника да захтева испуњење уговора. Кад је поверилац захтевао испуњење, па га није добио у разумном року, може изјавити да раскида уговор, сходно ст. 3, док је ст. 4. истог члана, прописано да ова правила важе како у случају кад су уговорне стране предвиделе да ће се уговор сматрати раскинутим ако не буде испуњен у одређеном року, тако и онда кад је испуњење уговора у одређеном року битан састојак уговора по природи посла

По оцени првостепеног суда основан је део тужбеног захтева тужиоца-противтуженог којим је тражио раскид уговора о суинвестирању изградње, анекс I уговора о суинвестирању изградње и уговора о регулисању имовинско правних односа закључених са туженим-противтужиоцем. Ово имајући у виду да је тужилац-противтужени дана 16.06.2009. године, поднео пријаву почетка радова на предметном објекту, надлежном органу Општинске управе Општине Рашка, те је као свој улог у заједничкој градњи унео право својине на својој катастарској парцели, сходно чл. 3. основног уговора. На овај начин, тужилац-противтужени је преузео и извршио своје уговорне обавезе, те је омогућио да тужени-противтужилац започне изградњу предметног објекта. На тој основи а са вером да ће се предметни објекат изградити сходно уговореним стандардима, уговарачи су приступили и закључењу два акцесорна уговора и то, Анекса I Уговора о суинвестирању овереним пред Општинским судом у Крагујевцу под бројем Ов. бр. 7667/09 од 09.06.2009. године и Уговора о регулисању имовинско-правних односа овереним пред Општинским судом у Крагујевцу под бројем Ов. бр. 14060/09 од 09.10.2009. године, којима су извршили коначну расподелу посебних делова предметног објекта у фази изградње. Суинвеститор, овде тужени-противтужилац није поступио сходно обавезама из основног уговора, и то оним прописаним чл. 7. поменутог уговора, којом одредбом је као битан састојак уговора између уговорних страна уговорен рок завршетка радова на предметном објекту од 18 месеци, на тај начин што се суинвеститор, овде тужени-противтужилац обавезао да започне са изградњом предметног објекта одмах по стицању пријаве почетка радова, а предметни објекат није изградио у предвиђеним роковима и на начин како је то дефинисано чл. 4 основног уговора. Дакле, поменути уговор по својој правној природи представља тзв. фиксни уговор, будући да истим рок завршетка предметног објекта представља битан састојак уговора, а каснијим Анексом уговора и Уговором о регулисању имовинско-правних односа, тај рок није продужаван, те раскид уговора наступа по самом закону. На правну природу оваквог уговора не утиче чињеница да исти не садржи изричиту клаузулу о раскиду, будући да је уговорено да се обавеза туженог-противтужиоца има испунити

у тачно одређеном року а које околности произлазе из изведених доказа и околности конкретног посла, а што упућује на јасан и логичан закључак да се ради о правном послу код кога је уговорени рок битан састојак уговора.

(Пресуда Вишег суда у Крагујевцу П-80/16 од 18.06.2020. године и Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж-2696/20 од 23.12.2020. године)

Сентенцу приредио Војислав Пирић,
судијски помоћник у Вишем суду у Крагујевцу.

УГОВОР О ЗАЈМУ НОВЦА

(Чл. 562. и чл. 557. Закона о облигационим односима)

Тужени сходно својим стручним и професионалним особинама, положају и пословима које обавља, у конкретној ситуацији морао је да манифестује појачан степен пажње, у том смислу, да се са одредбама приложених исправа дословно упозна, да исте одредбе прочита, односно да одбије потписивање истих, ако је на било који начин могао да спозна постојање злоупотребе од стране тужиоца.

Из образложења:

Првостепеном пресудом усвојен је тужбени захтев тужиоца С. Г. из Крагујевца, те је обавезан тужени Р. В. из Нове Вароши, да тужиоцу по основу дуга плати 300.000 евра, у динарској противвредности обрачунатој по средњем курсу НБС који буде важио у време плаћања, са законском затезном каматом обрачунатом на износ главног дуга од 300.000 евра, са законском затезном каматом у динарској противвредности у висини референтне каматне стопе Европске Централне Банке на главне операције за рефинансирање увећане за 8 процентних поена на овај износ, почев од 31.12.2019. године, као дана падања у доцњу, па све до коначне и потпуне исплате, а све у року од 15 дана од дана пријема пресуде, под претњом принудног извршења.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац и тужени а на основу Уговора о зајму новца датаног на дан 20.07.2019. године, и признанице уз исти били су у дужничко-поверилачком односу, те је сходно одредбама истих, тужилац у својству зајмодавца, предао туженом, у својству зајмопримца, износ од 300.000 евра. Тужилац и тужени су крајем 2018. године, а уз посредовање Д. Г., њиховог заједничког пријатеља и блиског сарадника туженог, ступили у контакт ради реализације позајмице у износу од 3.000 евра. У периоду након прве позајмице, остварили су блиске односе, те је тужилац у више наврата туженом вршио позајмице у различитим новчаним износима, при чему су за неке од њих знали и блиски пријатељи туженог, а именовани Д. Г. је у неколико наврата враћао новац тужиоцу, који би му тужени предао. У прилог томе, иде и део исказа сведока Д. Г. који се недвосмислено изјаснио да је он у више наврата новац који би добио од туженог, враћао тужиоцу, али да ниједног тренутка није отварао коверту, нити бројао новац, нити су му на било који начин били познати детаљи њиховог договора. Тужилац је у том периоду, указао Д. Г., који је проводио доста времена са обојицом, на то да је тужени узимао још новца, а процена сведока Д. Г. је да „није реч о износу већем од 30.000 евра“. Сведок Р. М. у свом исказу је несумњиво указао да је тужени позајмио новац од тужиоца, описујући прилике у којима је дошло до примопредаје новца, али се исти као близак пријатељ туженог, није изјаснио о укупном износу позајмице, нити о томе да је то била једина позајмица, већ је навео да је конкретном приликом видео новац, неопредељујући износ истог, већ „да је тужени приликом повратка за сто у ресторану у руци држао један штоф пресавијених новчаница, које су биле по 50 евра и бацио је јакну изнад њиховог стола.“. На околност да је реч о потенцијално већем износу од оног на који се тужени позива, те да је евентуално учињено више позајмица са различитим новчаним износима, указује и околност да је сведок Д. Г., као блиски сарадник туженог непосредно након позајмице, са Р. М. и М. Р., блиским пријатељима туженог, обавио разговор у којем им је предочио ситуацију у којој се налаз тужени. Том приликом, изразио је бојазан да се ситуација не закомпликује, као и да „позајмљена цифра може бити толика да је тужени

не може вратити“. Тиме се код њега, као посредника прве позајмице, који је и усмено гарантовао за испуњење тужиочеве престације, јавила потреба да за новонасталу ситуацију упозори људе из блиског окружења туженог. Тужени је несумњиво потписао текст уговора о зајму и признаницу уз исти. Уговором о зајму, зајмодавац, овде тужени обавезао се да зајмопримцу, овде тужиоцу, преда на зајам новац у износу од 300.000 евра. Зајмопримац се обавезао да зајмодавцу врати примљени зајам у новцу најкасније до 31.12.2019. године. Зајмопримац гарантује за враћање зајма својом непокретношћу, својом личном имовином, као и целокупном зарадом, и потврдио је потписом на уговору пријем новчаног износа из чл. 1 уговора о зајму. Уговор је сачињен у четири истоветна примерка, по два за сваку уговорну страну и на истом је констатовано да одговара њиховој стварној вољи. На крају текста уговора налазе се својеручни потписи уговорних страна, с тим што је испод потписа зајмопримца, овде туженог наведен и број личне карте и издавалац исте. Признаницом је констатовано да је овде тужилац, у својству зајмодавца, предао на руке туженом, у својству зајмопримца износ од 300.000 евра, на име зајма. Дужник се обавезао да примљени новац на име зајма врати најкасније до 31.12.2019. године. На крају текста признанице, налази се констатација да је иста сачињена у Новој Вароши, дана 20.07.2019. године и налазе се својеручни потписи уговорних страна, с тим што је испод потписа зајмопримца, овде туженог наведен и број личне карте и издавалац исте. Уговор и зајму и признаница датирани су на дан 20.07.2019. године.

Првостепени суд је при оцени основаности тужбеног захтева, имао у виду да је тужени у одговору на тужбу преко пуномоћника навео да није потписао било какав уговор и признаницу, те да је реч о фалсификованим исправама, чиме је оспорио наводе из тужбе које се односе на битне чињенице, али да је саслушан у својству парничне странке, те чињенице признао, те је суд, применом чл. 230. ст. 3. ЗПП, утврдио чињенично стање какво је напред наведено, налазећи да је оспоравање чињеница у одговору на тужбу срачунато на одуговлачење поступка и пролонгирање исплате дуга тужиоцу. Првостепени суд је оценио као нелогичне и контрадикторне наводе туженог, који

се у свом исказу објашњавајући како је дошло до тога да својеручно потпише текст уговора о зајму и признаницу, изјаснио да је „верујући тужиоцу, а пре свега због односа који је имао са Д. Г., потписао бланко уговор и бланко признаницу, те да је, приликом потписивања истих, тужилац ставио руку на исте, тако да није видео шта је потписао у уговору и признаници“. Ово посебно, имајући у виду да је сам тужени недвосмислено навео да „тужиоца познаје површно и да га је видео само пар пута у пролазу“. Уважавајући такве околности, тужени је нужно морао да манифестује појачану пажњу и личну одговорност при потписивању текстова цитираних исправа и преузимању обавеза према тужиоцу. Дакле, тужени по сопственом казивању потписује бланко исправе, и тиме игнорише упозорења својих блиских пријатеља, па и Р. М., који га је приликом прве примопредаје новца којој је присуствовао, а по казивању туженог, упитао шта ради са „овим“, указивајући колоквијално на тужиоца. Насупрот томе, тужени тврди да је реч о „регуларној залагаоници“, иако му по оцени суда те околности нису могле остати непознате, будући да је тужилац познат широј јавности. Цитиране исправе, потписане су у јулу 2019. године, који закључак несумњиво произлази из исказа сведока Д. Г., посредника прве позајмице, који је реагујући на констатацију туженог да га тужилац, дужи за „неки износ од 300.000 евра“, сасвим логично упитао зашто њега, као заједничког пријатеља обеју страна, није позвао приликом потписивања уговора, „када је већ био увучен у целу ситуацију“, којом приликом му је тужени рекао да је погрешно и да је уговоре потписао у јулу месецу. Тужилац је на позив Д. Г., потписане исправе истом предао а сведок се по сопственом казивању уверио да се на истима налази потпис туженог. Суд је имао у виду да нико од саслушаних сведока није био присутан у јулу месецу 2019. године, којом приликом је дошло до потписивања предњих исправа, као и околност да је тужени суду приложио путни налог, у прилог својих навода да је дана 20.07.2019. године, био на службеном путу.

Због свега наведеног, закључак је суда да се чињенице да ли је предметни зајам учињен туженом и у ком износу, правилно могу утврдити искључиво применом правила о терету доказивања.

Првостепени суд имајући у виду овакво утврђено чињенично стање закључује да је тужбени захтев основан. Суд је при том, пошао од тога да је чл. 562. ст. 1. Закона о облигационим односима, прописано да је зајмопримац дужан да врати у уговореном року исту количину ствари, исте врсте и квалитета, док је чл. 557. истог закона, прописано да се уговором о зајму обавезује зајмодавац да преда зајмопримцу одређену количину новца или којих других замењивих ствари, а зајмопримац се обавезује да му врати после извесног времена исту количину новца, односно исту количину ствари исте врсте и истог квалитета.

По оцени првостепеног суда, у конкретном случају, тужилац захтев за исплату зајма темељи на двома писаним исправама, и то, Уговору о зајму и признаници, за које је током доказног поступка несумњиво утврђено да су потписани од стране парничних странака, тужиоца, у својству зајмодавца и туженог, у својству зајмопримца. Наводи туженог у којима је истакао да је приликом потписивања Уговора о зајму и признаници, тужилац „ставио руку на исте, тако да није видео шта је потписао“, као и да су одредбе уговора накнадно попуњене од стране тужиоца, суд је оценио као неосноване, будући да је чл. 61. ст. 2. Закона облигационим односима, прописано да страна која је у заблуди може тражити поништај уговора због битне заблуде, осим ако при закључењу уговора није поступала с пажњом која се у промету захтева. Ово имајући у виду, да је тужени лице које је сходно својим стручним и професионалним особинама, положају и пословима које обавља у конкретној ситуацији морао да манифестује појачан степен пажње, у том смислу да се са одредбама приложених исправа дословно упозна, да исте одредбе прочита, односно да одбије потписивање ако је на било који начин могао да спозна постојање било каквих злоупотреба од стране тужиоца. Нелогично је по оцени суда, поверити такав ниво поверења, какав је конкретном приликом, а по сопственом казивању тужени указао тужиоцу, будући да је првобитна позајмица од 3.000 евра, учињена за потребе трећег

лица, да је тужени у дужничко-поверилачком односу са тужиоцем ступио преко трећег лица, и са тужиоцем, кога до тада није познавао. Поменуте исправе које су приложене уз тужбу, у формалном смислу испуњавају услове потребне за пуноважност истих, будући да уговор о зајму спада у групу тзв. консесуалних уговора, док у материјално-правном смислу, садрже све битне елементе правног посла на који се односе. Са друге стране, тужени под теретом доказивања, сходно чл. 231. Закона о парничном поступку, осим путног налога, сачињеног од непосредно подређених, у Општини у којој исти обавља послове председника Општине, није предложио, нити пружио било који други доказ из којег би се могао извести несумњив закључак да тужени не дугује тужиоцу потраживани износ. Насупрот томе, те наводе, тужени темељи пре свега на свом исказу, који се разликује у битном од његових навода у одговору на тужбу, исти је по оцени суда контрадикторан и срачунат на одуговлачење поступка и успех у спору. Искazi саслушаних сведока, у том делу, оцењени су као непоуздани, с обзиром да исти нису били присутни приликом потписивања уговора и признанице, нити су имали непосредна сазнања о количини новца која фигурира као позјамљена туженом. Дакле, по оцени првостепеног суда, животно је логично и сасвим очекивано да имајући у виду постављени тужбени захтев, као и потраживани износ новца, да тужени у прилог својих навода, предложи исказе сведока или друге доказе, који би имали конкретна, непосредна и релевантна сазнања о количини позајмљеног новца, односно околности под којима је дошло до потписивања исправа и њихове садржине, а што тужени током поступка није учинио. Насупрот томе, оцена је суда да се тужени у заснивању дужничко-поверилачког односа из кога је проистекла престација тужиоца, није придржавао начела савесности и поштења, прописаног чл. 12. Закона о облигационим односима, већ у овом поступку претендује на судску заштиту у остваривању и заштити својих права, иако у заснивању истих није показао неопходан степен пажње, прописан чл. 18. Закона о облигационим односима. Због свега наведеног, по оцени првостепеног суда основан је тужбени захтев тужиоца, док је одлука о камати, донета сходном применом чл. 277.

Закона о облигационим односима, а у вези са чл. 2. и чл. 4. Закона о затезној камати.

Овакву оцену и закључак првостепеног суда у свему прихвата и Апелациони суд.

(Пресуда Вишег суда у Крагујевцу П-3/20 од 15.09.2020. године и Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж-2714/20 од 17.11.2020. године).

Сентенцу приредио Војислав Пирић,
судијски помоћник у Вишем суду у Крагујевцу.

МОДИФИКАЦИЈА УГОВОРА О ДЕЛУ И РИЗИК СЛУЧАЈНЕ ПРОПАСТИ СТВАРИ

Решењем Основног суда у Крагујевцу одбијен је тужбени захтев тужиоца, којим је тражио да се обавезе тужени да му на име накнаде материјалне штете исплати износ од 235.479,08 динара, заједно са законском затезном каматом рачунатом од 04.04.2014. године, до исплате, као неоснован, са образложењем да се у конкретном случају ради о уговору о делу, да је услуга прања возила од стране туженог обављена а да је тужилац одбио понуду радника туженог да преузме возило тако што се тог дана, након немогућности да покрене возило, није вратио са другим акумулатором како би одвезао исто, те је тужилац као наручилац услуге по уговору о делу, пао у доцњу због непримања понуђене ствари, чиме је ризик случајне пропасти или оштећења ствари прешао на њега.

Наиме, из списка предмета произлази да је првостепени суд утврдио, да је дана 03.04.2014. године, тужилац као власник возила довезао исто у перионицу туженог, како би му тужени опрао возило, да је услуга била завршена око 20:00 часова, када је тужилац дошао по ауто, али није успео да стартује мотор, па се договорио са радником перионице да ће донети други акумулатор како би могао да одвезе возило. Договор између тужиоца и сведока је био да га тужилац позове када донесе акумулатор како би му сведок откључао капију,

али се тужилац није вратио до краја дана, да би у току ноћи око 02:00 часа, дошло до пожара у перионици те је возило тужиоца изгорело у потпуности.

Наиме, како су у датом моменту настале нове околности у виду немогућности да тужилац покрене своје возило, његовог одласка по други акумулатор, договор са радником туженог да тужилац оде кући и да га позове када донесе акумулатор, то се има сматрати да је уговор о делу на овај начин модификован и да је тужени био дужан да до доласка тужиоца чува остављену ствар односно возило, са пажњом доброг домаћина, те је неопходно да првостепени суд подробије утврди међусобне обавезе између наручиоца посла и посленика, у описаној ситуацији, а који пропуст суда је од утицаја на правилност и законитост побијане одлуке. Чињеница недоласка тужиоца по своје возило, евентуално, може бити од значаја при оцени да ли је било његовог доприноса у конкретном случају.

Имајући у виду наведено, остаје нејасно из којих разлога је првостепени суд одбио тужбени захтев тужиоца за накнаду материјалне штете уз закључак да је ризик случајне пропасти или оштећења ствари прешао на тужиоца.

(Решење Вишег суда у Крагујевцу Гж-246/19 од 28.12.2020. године)

Сентенцу приредио: Душан Штрбац,
Судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу

НАКНАДА НЕМАТЕРИЈАЛНЕ ШТЕТЕ ЗБОГ НЕОСНОВАНОГ ЛИШЕЊА СЛОБОДЕ

Време које је тужилац провео на лечењу у психијатријској болници не може се сматрати лишењем слободе за које време би тужилац имао право да захтева накнаду нематеријалне штете у смислу 585. ст. 1. тач. 1. ЗКП у вези чл. 200. ЗОО.

Из образложења:

Закључак суда првог степена да је тужилац у притвору провео 57 дана не може се прихватити, јер се према становишту већа овог

суда, као време када је тужилац био неосновано лишен слободе има рачунати само време за које је тужиоцу одређено задржавање у периоду од 01.06.2015. године до 02.06.2016. године према решењу МУП ПУ Крагујевац, као и време које је тужилац провео у притвору према решењу Основног суда у Крагујевцу, имајући у виду да су разлози за одређивање притвора таксативно набројани у чл. 211. ЗКП, а да одредба чл. 585. ст. 1. тач. 1. ЗКП признаје право на накнаду штете лицу које је било у притвору, а није дошло до покретања кривичног поступка, или је правноснажним решењем поступак обустављен или је оптужба одбијена, или је поступак правноснажно окончан одбијајућом или ослобађајућом пресудом.

Дакле, време које је тужилац провео на лечењу у психијатријској болници не може се сматрати лишењем слободе за које време би тужилац имао право да захтева накнаду нематеријалне штете у смислу 585. ст. 1. тач. 1. ЗКП у вези чл. 200. ЗОО, јер је према психијатријском вештачењу од 17.06.2015. године, у списима предмета, код тужиоца регистрован душевни поремећај типа психозе уз акутни алкохолизам, који је по оцени вештака захтевао меру обавезног психијатријског лечења у установи затвореног типа у трајању од најмање 6 месеци, а по процени и дуже, која мера обавезног лечења не завређује право на накнаду нематеријалне штете, па како је тужилац по наведеним решењима у притвору провео 40 дана, то је тужиоцу основано досудити износ од 285.000,00 динара на име претрпљених душевних болова услед неоснованог лишења слободе, јер наведени износ представља сатисфакцију којом се ублажавају поремећаји у духовној сфери оштећеног, овде тужиоца, у смислу чл. 200 ст. 2 ЗОО.

(Пресуде Вишег суда у Крагујевцу ГЖ-5526/18 од 02.06.2020. године)

Сентенцу приредио Душан Бошковић,
судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу

**НАКНАДА МАТЕРИЈАЛНЕ ШТЕТЕ ПО ОСНОВУ
ОСИГУРАЊА ОД ПРОФЕСИОНАЛНЕ
ОДГОВОРНОСТИ АДВОКАТА**

(Члан 941. Закона о облигационим односима у вези чл. 5.
Услова за осигурање професионалне одговорности адвоката)

Уколико је тужилац претрпео материјалну штету у виду обавезе накнаде трошкова парничних трошкова, настале услед пропуста пуномоћника-адвоката у пружању правне помоћи, да приступи на рочиште, на којем је донето решење којим се сматра да је тужба повучена, то исти има право на накнаду штете од туженог, сходно чл. 941. Закона о облигационим односима у вези чл. 5. Услова за осигурање професионалне одговорности адвоката.

Из образложења:

Према стању у списима предмета и разложима из оспорене пресуде, произлази да је тужиоца пред Основним судом у Јагодини, у поступку заступао, као пуномоћник адвокат А.А. из Јагодине, по основу пуномоћја којим је тужилац овластио истог за заступање у предмету бр. П-1234/15, а који адвокат је по заменичком пуномоћју ангажовао адвоката Б.Б. из Јагодине. Како на рочиште од 06.07.2016. године, није приступио тужилац као ни његов пуномоћник, то је Основни суд у Јагодини донео решење П-1234/15 од 06.07.2016. године, којим је у ставу 1. изреке утврдио повлачење тужбе тужиоца, док је у ставу 2. изреке решења, обавезао тужиоца да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 131.330,00 динара, а које је потврђено решењем Вишег суда у Јагодини. Закључком извршитеља И.И.бр.1234/2016 од 08.12.2016. године, одређено је спровођење извршења пописом, проценом и продајом покретних ствари у овом поступку тужиоца, као извршног дужника, а ради намирења новчаног потраживања В.В. из Јагодине, у износу од 131.330,00 динара на име трошкова парничног поступка у предметном поступку и у износу од 30.733,83 динара на име трошкова извршења. Тужилац је извршио уплате на име трошкова парничног и извршног поступка. Будући да је пуномоћник тужиоца, адвокат А.А., преко Адвокатске коморе Крагујевац, за 2016 и 2017. годину, био колективно осигуран

од адвокатске делатности код туженог, то се тужилац у вансудском поступку обратио са захтевом за накнаду штете по основу осигурања од професионалне одговорности адвоката, који захтев је одбијен.

Наиме, правилно је, и по оцени Вишег суда, поступио првостепени суд, када је, утврдио, да је тужени дужан да надокнади материјалну штету, насталу услед пропуста адвоката у обављању послова пружања правне помоћи тужиоцу као осигураника туженог, сходно чл. 941. ст. 1. ЗОО, којим је прописано да у случају осигурања од одговорности, оштећено лице може захтевати непосредно од осигуравача накнаду штете коју је претрпело догађајем за који одговара осигураник, али највише до износа осигураваачеве обавезе.

Ово из разлога што је у чл. 5. Услови за осигурање професионалне одговорности адвоката тужене, прописано да је осигурани случај сваки чин пропуста или грешке у пружању правне помоћи, док је у ст. 2. истог члана прописано да је осигурани случај настао уколико је осигураник повредио неку од својих дужности предвиђених Законом о адвокатури, Статутом адвокатске коморе, Кодексом професионалне етике адвоката, односно уколико је дошло до пропуста или грешке у обављању послова пружања правне помоћи за који одговора осигураник у складу са одредбама ових Услови.

С тога су неосновани жалбени наводи да се понашање адвоката, пуномоћника тужиоца у виду чињеница да је исти ангажовао колегу који је на годишњем одмору, да није поднео правни лек на решење о повлачењу тужбе, да у периоду од 1 године и 4 месеца није обавестио странку, овде тужиоца о неповољном исходу покренутог поступка, може квалификовати као груба непажња, у ком случају, сходно чл. 7. тач. 1. наведених Услови, искључена обавеза осигуравача за случај настанка штете.

Наиме, под непажњом се подразумева да је штетник проузроковао штету, коју, није хтео, али коју је могао избећи да је био онако пажљив како се очекује од разумног човека у таквој ситуацији, док је груба непажња квалификовани облик непажње, и под њом се подразумева таква врста непажње када штетник није показао ни ону пажњу коју би у таквој ситуацији показао и мало пажљив човек.

Сходно наведеном, а имајући у виду и да је адвокат Б.Б., поступајући по заменичком пуномоћју адвоката, пуномоћника тужиоца А.А., најпре поднеском од 05.07.2016. године тражио одлагање рочишта заказано за 06.07.2016. године, на којем је утврђено повлачење тужбе, а управо како би биле избегнуте последице неповољног исхода парничног поступка, да је пуномоћник тужиоца, супротно наводима жалбе, уложио правни лек- жалбу на решење Основног суда у Јагодини, то произлази да се у конкретном случају ради о обичној непажњи односно пропусту у пружању правне помоћи.

(Пресуда Вишег суда у Крагујевцу Гж-1039/19 од 21.09.2021. године)

Сентенцу приредио Душан Штрбац,
Судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу

ТУЖБА РАДИ НАКНАДЕ ШТЕТЕ У ВЕЗИ ТРОШКОВА НАСТАЛИХ У ПРЕТКРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ

Неоснован је тужбени захтев за накнаду штете настале услед непоступања по наредби Основног јавног тужилаштва, за исплату трошкова браниоцу на име одбране окривљеног у фази истраге.

Из образложења:

Према стању у списима предмета и разложима из оспорене пресуде, произлази да је тужилац у кривичном поступку пред Основним јавним тужилаштвом, ангажовао браниоца из редова адвоката А.А. из Крагујевца. Наредбом надлежног тужилаштва Кти-XX/15 од 01.01.2017. године, обустављена је истрага против тужиоца, чиме је окончан кривични поступак. Тужилац је Основном јавном тужилаштву у Крагујевцу, дана 30.05.2017. године, доставио захтев за накнаду трошкова на име приступа браниоца на једно одржано рочиште у износу од 31.500,00 динара, након чега је тужилаштво донело наредбу Кти-48/15 од 15.07.2019. године, којом је одређена исплата изабраном браниоцу осумњиченог, овде тужиоца, на име нужних издатака и награде за присуство доказној радњи саслушања осумњиченог, на основу које наредбе

је рачуноводству тужилаштва наложено да изврши поменућу исплату, а по којој још увек није поступљено, па је тужилац првостепеном суду поднео тужбу којом је тражио да се обавезе тужени да му на име накнаде штете поводом вођења истражног поступка Кти-XX/15 од стране туженика, исплати трошкове у износу од 31.500,00 динара.

Полазећи од наведеног, правилно је и по правном закључку Вишег суда, поступио првостепени суд када је донео оспорено решење налазећи да је тужбени захтев тужиоца на име потраживаних трошкова на име присуствовања саслушању осумњиченог у предистражном поступку у износу од 31.500,00 динара, неоснован,

Наиме, у конкретном случају нема јасних показатеља да је штета настала, с обзиром да је од стране туженог издата наредба којом је одређена исплата, као и да је дат налог за исплату, за чије извршење постоји могућност ургирања од стране тужиоца, док чињеница да још увек није поступљено по предметној наредби, говори у прилог закључку да се у конкретном случају ради о доцњи у погледу постојеће обавезе чије се последице огледају у праву тужиоца да потражује камату у односу на главни дуг.

Стога су неосновани жалбени наводи да је непоступање по наредби за исплату трошкова од стране Основног јавног тужилаштва, тужиоцу нанета штета.

(Пресуда Вишег суда у Крагујевцу Гж-353/20 од 19.08.2021. године)

Сентенцу приредио Душан Штрбац,
Судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу

ТРОШКОВИ ИСПЛАТЕ ПЕНЗИЈЕ НА КУЋНУ АДРЕСУ

(Члан 109. Закона о пензијском и инвалидском осигурању
(„Службени гласник РС“ број 34/03.. 101/10))

Обавеза туженог да пензију исплаћује кориснику у месту пребивалишта, у складу са чланом 109. Закона о пензијском и

инвалидском осигурању не подразумева и обавезу туженог да ту исплату врши без наплате трошкова доставе.

Из образложења:

Првостепени суд је утврдио да је тужилац корисник старосне пензије, коју прима преко поште доставом на кућну адресу, умањену за износ трошкова поштарине. Тужени Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање је 2014. године, 2015. године, 2016. године, 2017. године и 2018. године, као наручилац закључио уговоре о готовинској исплати пензија са Банком поштанском штедионицом АД Београд, у заједничкој понуди са ЈП „Пошта Србије“, као даваоца услуга, којима је уговорено да се примаоцима пензија исплата врши путем готовине, налогом од стране даваоца услуга, и то исплатом у пословној јединици даваоца услуга и доставом на кућне адресе корисника пензија. Према наведеним уговорима, тужени Банци поштанској штедионици преноси укупан износ пензије, а кориснику се на кућну адресу исплаћује нето износ пензије (тј пун износ пензије умањен за износ поштарине), док износ поштарине (према ценовнику ЈП Поште Србије) ЈП Пошти надокнађује Банка поштанска штедионица.

Код овако утврђеног чињеничног стања, правилна је, и по оцени Вишег суда одлука првостепеног суда да тужбени захтев тужиле одбије као неоснован. Ово из разлога што је тужени закључењем уговора са предузећем „Пошта Србије“ предузео радње за рачун и у интересу тужиле, јер је на такав начин омогућио да накнаду за исплату пензије на кућну адресу тужиле сноси под повољнијим условима од тржишних, чиме је исказао пажњу доброг домаћина. При томе је тужени тужилу обавестио о радњама које су предузете, а што је исказано у тужилином пензионом чеку, те је поступио по препорукама Државне Ревизорске институције, које препоруке не трпе одлагање.

Како је тужени установио обавезу за тужилу у складу са одредбом члана 148. став 3. Закона о облигационим односима, тако што је тужили омогућио да накнаду за исплату пензије на кућну адресу сноси под условима повољнијим од тржишних, те је поступао

за рачун и у интересу тужиле, при чему је обавестио тужилу о предузетим радњама, кроз пензиони чек, то су жалбени наводи тужиле у том делу оцењени као неосновани.

Супротно жалбеном наводу тужиле обавеза туженог да пензију исплаћује кориснику у месту пребивалишта, у складу са чланом 109. Закона о пензијском и инвалидском осигурању не подразумева и обавезу туженог да ту исплату врши без наплате трошкова доставе.

(Пресуда Вишег суда у Крагујевцу Гж-4111/19 од 21.01.2021. године)

*Сентенцу приредила: Оливера Павловић,
Судија Вишег суда у Крагујевцу*

ПОВРЕДА ПРАВА ЛИЧНОСТИ

(Члан 199. Закона о облигационим односима)

У ситуацији када је тужилац водио парницу ради заштите од дискриминације у којој је остварио заштиту од дискриминације кроз утврђење о дискриминацији, а није поставио захтев за објављивање пресуде у тој парници, накнадно постављање таквог захтева нема оправдање и не служи сврси личне сатисфакције.

Из образложења:

Пресудом Вишег суда у Крагујевцу 2П.бр.209/19 од 22.03.2021. године, у ставу 2. изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца А.А. којим је тражио да се одреди објављивање пресуде Вишег суда у Крагујевцу П1.бр.1572/17 од 12.06.2018. године, којом је утврђено да је Закључком Владе Републике Србије бр. 401-161/2008-1 од 17.01.2008. године, којим су дозвољена средства ради исплате новчане помоћи ратним војним резервистима са пребивалишта на територији седам неразвијених општина Куршумлија. Блаце, Бојник, Лебане, Житорађа, Дољевац и Прокупље повређено начело једнаких права и обавеза и тиме извршена дискриминација по основу места пребивалишта тужиоца у дневном листу „Блиц“ о трошку тужене, као неоснован.

Према утврђеном чињеничном стању првостепеног суда правноснажном пресудом Вишег суда у Крагујевцу П1.бр.1572/17 од 12.06.2018. године усвојен је тужбени захтев тужиоца А.А. и утврђено да је Закључком Владе Републике Србије бр.401-161/2008-1 од 17.01.2008. године којим су дозвољена средства ради исплате новчане помоћи ратним војним резервистима са пребивалишта на територији седам неразвијених општина Куршумлџа, Блаце, Бојник, Лебане, Житорађа, Дољевац и Прокупље повређено начело једнаких права и обавеза чиме је извршена дискриминација на основу места пребивалишта тужиоца као резерviste који није наведен у Закључку Владе Републике Србије бр. 401-161-2008-1 од 17.01.2008. године. Тужилац, у поступку који је вођен у парници П1.бр. 1572/17, поред захтева за утврђивање дискриминације, није истицао захтев за јавним објављивањем пресуде, па је поступак у овој правној ствари покренуо тужбом од 29.11.2018. године, ради накнаде нематеријалне штете услед утврђене повреде начела једнаких права и обавеза и тиме извршене дискриминације, да би поднеском од 27.10.2020. године преиначио тужбу тако што је уз већ постојећи захтев истакао нови тужбени захтев којим је тражио јавно објављивање пресуде којом је утврђено да је учињена дискриминација према тужиоцу.

Првостепени суд закључује да је погрешан закључак пуномоћника тужиоца да тужиоцу припада право да на основу члана 43. тач. 5. у вези тач. 2. Закона о забрани дискриминације у овом поступку може тражити објављивање пресуде којом је утврђено да је извршена дискриминација према тужиоцу. Ово из разлога што пресуда П1. бр. 572/17 од 12.06.2018. године, чије објављивање се тражи, није донета применом одредби Закона о забрани дискриминације јер наведени закон није ни важио у време настанка спорног правног односа који је био предмет расправљања и одлуке у парници П1. 1572/17, већ искључиво ирименом одредби Устава РС и Европске конвенције за заштиту људских права и слобода, који закључак прихвата и Апелациони суд.

Наиме, одредбом члана 41. став 1. Закона о забрани дискриминације је прописано да свако ко је повређен дискриминаторским

поступањем има право да поднесе тужбу суду, док је чланом 43. истог закона прописано да се тужбом из члана 41. став 1. истог закона може тражити забрана извршења радње од које прети дискриминација, забрана даљег вршења радње дискриминације, односно забрана понављања радње дискриминације (тач. 1), утврђење да је тужени дискриминаторски поступао према тужиоцу или другоме (тач. 2), извршење радње ради уклањања последица дискриминаторског поступања (тач. 3), накнада материјалне и нематеријалне штете (тач. 4) и објављивање пресуде донете поводом неке од тужби из тац. 1. - 4. наведеног члана (тач. 5).

По закључку првостепеног суда из наведених законских одредби произилази да је у складу са чланом 43. тац. 5. Закона о забрани дискриминације могућност објављивања пресуде везана искључиво за пресуде које су донете поводом неке од тужби из тац. 1. - 4. истог члана Закона о забрани дискриминације. Како у конкретном случају пресуда чије се објављивање тражи није донета поводом неке од тужби које су наведене у члану 43. тац. 1. – 4. Закона о забрани дискриминације, то се на тужбени захтев тужиоца који се односи на објављивање пресуде не могу применити одредбе члана 43. тац. 5. наведеног закона.

У складу са праксом Европског суда за људска права само утврђивање дискриминације може представљати сатисфакцију као вид накнаде нематеријалне штете, док је одредбом члана 199. Закона о облигационим односима прописано да у случају повреде права личности суд може наредити, на трошак штетника објављивање пресуде, односно исправке, или наредити да штетник повуче изјаву којом је повреда учињена или шта друго чиме се може остварити сврха која се постиже накнадом.

По оцени првостепеног суда, с обзиром да Законом о облигационим односима нису прописани посебни рокови застарелости накнаде штете због повреде права личности, а да могућност објављивања пресуде, поред новчане накнаде штете за претрпљене душевне болове, представља вид накнаде штете због повреде права личности,

то је потраживање тужиоца застарело у целости, у смислу одредби члана 376. ЗОО.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања правилно је, и по чињенично правном закључку апелационог суда, поступио првостепени суд када је одбио захтев тужиоца. Ово због тога што право на објављивање пресуде је право које постоји у случају повреде права личности и других личних добара учињено на начин који представља извор штете - укључујући и чин дискриминације. У питању је врста сатисфакције као облик отклањања последица повреде која је учињена у погледу личних добара оштећеног. Могућност кумулативног изрицања санкција из члана 43. Закона о забрани дискриминације постоји. Том одредбом је прописано шта се може тражити тужбом за заштиту од дискриминације.

Спорним се јавља питање да ли је основан захтев тужиоца за објављивање пресуде којом је утврђено да је тужилац системски дискриминисан актом државе из 2008. године, којим је прављена разлика у погледу исплате ратних дневница резервистима за време рата 1999. године по географском критеријуму, без разумног и објективног оправдања, што је био масован случај о ком су медији извештавали. У великом броју случајева је утврђено да је поступање државе по питању исплате ратних дневница представљало штету и дискриминаторну радњу, што је такође објављено у медијима, укључујући и дневне листове.

У ситуацији када је тужилац водио парницу ради заштите од дискриминације у којој је остварио заштиту од дискриминације кроз утврђење о дискриминацији, а није поставио захтев за објављивање пресуде у тој парници, накнадно постављање таквог захтева нема оправдање и не служи сврси личне сатисфакције. Наиме, тужилац је сатисфакцију остварио кроз утврђење о дискриминацији у раније вођеној парници. Будући да се не ради о повреди права из домена приватног живота и репутације тужиоца, већ о повреди права на једнакост због системског и масовног поступања домаћих власти, којим су повређена права одређеном колективитету по географском основу, о чему је извештавано у медијима, овај суд налази да објављивање

пресуде која је донета у корист тужиоца није неопходно да би се постигло правично и лично задовољење тужиоца.

(Из пресуде Вишег суда у Крагујевцу П.бр.209/19 од 22.03.2021. године која је потврђена пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж-1452/21 од 19.10.2021. године).

*Сентенцу приредио Бојан Милојевић,
судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу*

ЧЛАН 9 СТАВ 3 ОДЛУКЕ О ОДРЖАВАЊУ ЧИСТОЋЕ

("Сл. лист Града Крагујевца", бр. 4/2002,
35/2008, 35/2009, 29/2010 и 16/2011)

Уколико је улица непроходна за саобраћај услед изградње, раскопавања и слично, предузеће је дужно да кућно смеће износи са једног сабирног места, док те околности трају, у складу са споразумом постигнутим са месном заједницом и надлежним инспекцијским органом.

Из образложења:

У конкретној правној ствари, тужилац је дана 12.12.2011. године, поднео Основном суду у Крагујевцу предлог за извршење, а ради наплате потраживања на име испоручених комуналних услуга у износу од 4.509,00 динара са законском затезном каматом од 20.11.2010. године до исплате, као и износ од 4.100,00 динара на име трошкова и то за месец новембар, децембар 2011. године, јануар, фебруар, март, април, мај, јун, јул и август 2018. године. Суд је одредио предложено извршење и донео решење о извршењу Ив-3755/2011 од 14.12.2011. године.

На наведено решење о извршењу, извршни дужник је изјавио приговор дана 13.11.2015. године, који је Основни суд у Крагујевцу усвојио, решење о извршењу ставио ван правне снаге и укинуо све спроведене радње и одредио да се поступак настави као поводом приговора против платног налога пред Основним судом у Крагујевцу, као стварно и месно надлежном суду.

Тужени је умешачу, вратио рачуне које је запримио од тужиоца, дана 20.08.2010.године на износ од 445,00 динара на име изношења смећа за месец јул 2010. године, дана 15.09.2010. године на износ од 445,00 динара на име изношења смећа за месец август 2010. године и за месец септембар 2010. године, имајући у виду да не користи услуге изношења смећа, обзиром да наведена улица у којој тужени станује није просечена и из исте није вршено одвожење смећа.

Такође је вештачењем утврђено да је тужени код тужиоца евидентиран на два потрошачка броја на истој адреси, као и да је тужени у утуженом периоду редовно плаћао обавезе по потрошачком броју ИД број 57206, а да утужене рачуне по потрошачком ИД броју 65982 није плаћао, јер тадашње предузеће није вршило одвоз смећа за тужиоца, а одвоз смећа за тужиоца је почео од 28.06.2012. године, од ког датума тужени редовно плаћа пружене услуге.

Код оваквог чињеничног стања, правилно је и по правном закључку Вишег суда, поступио првостепени суд, када је оспореном пресудом, укинуо решење о извршењу Основног суда у Крагујевцу од 14.12.2011. године, и одбио тужбени захтев тужиоца као неоснован, са образложењем да тужилац није био у уговорном односу са туженим, у периоду до 28.06.2012. године, од када је одвоз смећа почео, будући да није доставио Споразум закључен са Месном заједницом „Виногради“ у погледу одређивања сабирног места и обавезе плаћа комуналних услуга, а имајући у виду чињеницу да се тужени више пута обраћао умешачу, тадашњем предузећу које је вршило комуналне услуге са рекламацијама на заprimљене рачуне, уз дописе све до почетка обављања услуге од 28.06.2012. године, од стране тужиоца.

Указивање тужиоца у жалби да се првостепени суд погрешно базирао на постојање Споразума са Месном заједницом „Виногради“ у погледу одређивања сабирног места за изношење смећа и обавезе плаћања комуналних услуга, и да је сходно томе занемарио чињеницу да је тужени у спорном периоду негде морао да износи смеће, те да чак и ако је то чинио у некој другој улици, у којој је прилаз возила ЈКП „Чистоћа“ био омогућен, ипак је користио услуге од стране тужиоца, те је имао обавезу да исте плати, оцењено је без значаја.

Ово из разлога, што тужилац са Месном заједницом „Виногради“ није закључио наведени Споразум, сходно чл. 9. став 3. Одлуке о одржавању чистоће ("Сл. лист града Крагујевца", бр. 4/2002, 35/2008, 35/2009, 29/2010 и 16/2011), те тужилац и тужени нису били у уговорном односу у утуженом периоду, како би за њега настала обавеза плаћања пружених услуга од стране тужиоца.

(Пресуда Основног суда у Крагујевцу П-6246/16 од 17.07.2020. године и пресуда Вишег суда у Крагујевцу ГЖ-40/21 од 11.02.2021. године.)

Сентенцу приредила: Сашка Ристић,
судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу

ОДГОВОРНОСТ ПРАВНОГ ЛИЦА КОЈЕ ОБАВЉА ОПАСНУ ДЕЛАТНОСТ

Тужени је пропуштањем да на адекватан начин правовремено одржава нисконапонске надземне водове, невршењем редовне ревизије електромонтаже, односно ремонта, узроковао избијање пожара којим је причињена штете тужили и за исту је одговоран.

Из образложења:

Првостепеном пресудом у ставу првом, усвојен је тужбени захтев тужиле В. М. из Десимировца, Град Крагујевац, па је обавезан тужени „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд, да тужили на име накнаде материјалне штете исплати износ од 5.546.288,92 динара, са законском затезном каматом почев од 14.01.2020. године, па до коначне исплате, а све у року од 15 дана од дана правноснажности пресуде, а све под претњом извршења. Ставом другим, одбијен је део тужбеног захтева тужиле, за разлику од потраживаног до досуђеног износа на име потраживане законске затезне камате, на досуђени укупан износ штете од 5.546.288,92 динара, а за период од 01.07.2017. године, па до пресуђења. Ставом 3, обавезан је тужени да тужили надокнади трошкове парничног поступка и исплати износ од 367.600,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема пресуде, под претњом извршења

Према утврђеном чињеничном стању, дана 29.06.2017. године око 15:50 часова, дошло је до пожара у селу Десимировац, подручје Града Крагујевца на стамбено-економском објекту и стамбеном објекту у власништву Р. М. из Десимировца и објектима у власништву М. М. из Десимировца, на тај начин што је пожар изазван варницама а услед кратког споја на лабавим електричним проводницима од алуминијум-челичног ужета које су падале на суву траву и ниско растиње испод надземног електроенергетског вода, као последица јаког јужног ветра који је дувао у том моменту. На последња два распона нисконапонске електроенергетске мреже струјни проводници нису били довољно затегнути, па је и раније долазило до укрштања струјних проводника и варницења због ветра, а дежурне екипе локалне дистрибуције су интервенисале тако што би расплели те проводнике дрвеном летвом, што су учинили и критичног дана, без икакве друге интервенције. Узрок пожара је велики размак између проводника (лабаве жице), које су услед ветра остваривале контакт и стварале електрични лук (варницу), који је падом на ниско растиње, које се налазило у непосредној близини проводника нисконапонске мреже изазвало пожар. Дана 30.06.2017. године, радници туженог су на месту пожара управо извршили затезање проводника, како би убудуће спречили настанак пожара а које околности су потврђене налазом и мишљењем вештака дипл. инжењера електро-технике. Електро мрежа је изложена дејству ветра који изазива додатно оптерећење и напрезање свих делова мреже, због чега се приликом пројектовања мреже рачуна и на додатно оптерећење услед дејства силе ветра чиме се обезбеђује поузданост и пуна погонска сигурност мреже током целог периода њене експлоатације и то уз редовну ревизију, редовно техничко одржавање, по потреби и ремонт и друго, што је све предвиђено Правилником о техничким нормативима за изградњу ниско напонских надземних водова, ("Сл. гл. СФРЈ", бр. 6/92) којим је дефинисано да размак између ужади мреже мора да буде толики да сигурно обезбеђује да при дејству ветра, или одскока ужета, не дође до међусобног приближавања ужади на удаљености мањој од сигурносног размака што би боље речено било

да размак између ужади, уз угиб проводника који не прелази прописани, обезбеђује да проводници ни под којим условима не могу да се међусобно додирну (кратко споје, а камоли упреду) па је тако дозвољено само да проводници могу међусобно да се приближе на растојању које је једнако или веће од сигурносног размака. Вештачењем од стране вештака електроструке је утврђено да је електро мрежа тужене на месту настанка конкретног пожара била у лошем стању, а што произлази и из околности да је и поред две интервенције на истој непосредно после настанка пожара, иста на крају у потпуности реконструисана заменом проводника и пратеће опреме за ношење. Из чињеничног стања произлази да на страни тужиле нема доприноса настанку пожара. Вештачењем од стране вештака грађевинске струке је утврђена штета на помоћном објекту површине 520 м², тако да је на истом настало оштећење од 70%, при чему вредност оштећења истог износи 21.840,00 еура, тј. 3.744.000,00 динара, док је на стамбеном објекту-фасади површине 120 м², настало оштећење од 100%, а вредност оштећења истог износи 2.550,00 еура, тј. 306.000,00 динара. Поред тога, у породичном домаћинству тужиле оштећене су пожаром покретне ствари и то: трактор ИМТ 539 са кабином, тракторска кипер приколица 3.500 кг, бочна тракторска коса ИМТ, двобразни плуг ИМТ, тракторски скупљач сена, мотокултиватор ИМТ 506, мотоцикл ТОМОС АПН4, циркулар Einhell, циркулар немачке производње, прекупач за кукуруз и мешалица за бетон, и укупна причињена штета на истима износи 902.670,92 динара. Услед пожара тужили су уништени пољопривредни усеви, живина, грађевински материјал, алати, апарати и покретна имовина која се у време пожара налазила у просторијама тужиле, те укупна причињена штета на истима износи 593.618,00 динара. На основу налаза наведених вештака, првостепени суд је несумњиво утврдио укупан износ материјалне штете услед пожара од 5.546.288,92 динара.

Одредбама члана 155 Закона о облигационим односима, прописано је да постоји обавеза накнаде штете, те да би постојала одговорност за накнаду штете потребно је испуњење услова и то да је штета настала, да је штета настала недозвољеном радњом или пропуштањем, да постоји узрочно последична веза између недозвољене радње

и штете и да постоји одговорност за штету који су услови у конкретном случају сви испуњени. Одредбом члана 173. ЗОО, прописано је да штета настала у вези са опасном ствари односно опасном делатношћу се сматра да потиче од те ствари односно делатности изузев ако се докаже да оне нису биле узрок штете, а за конкретну штету у смислу члана 174. ЗОО одговара лице које се бави опасном делатношћу а сходно члану 177. истог закона може се ослободити одговорности ако докаже да штета потиче од неког узрока који се налазио ван ствари а чије се дејство није могло предвидети ни избећи или отклонити.

Првостепени суд закључује да тужени који врши опасну делатност и обзиром да није предузео све мере прописане Правилником било о техничким нормативима за изградњу ниско напонских надземних водова било о техничким нормативима за погон и одржавање електро енергетских постројења и водова, према којима је предвиђено да се раде редовне ревизије мреже без искључења, да се евентуално утврђени недостаци на мрежи у најкраћем року отклањају како не би била угрожена погонска сигурност, што тужена није чинила нити је обезбевљивала да проводници на електро мрежи ни под којим условима не могу да се међусобно додирну (кратко споје) а камоли упреду и да би се ово обезбедило тужени је морао чинити редовне ревизије, редовно текуће одржавање по потреби и ремонте јер се редовно тиме обезбеђује поузданост и пуна погонска сигурност мреже током целог периода њене експлоатације, јер да је то тужени чинио не би било ове последице, а штета за тужиоца би могла бити избегнута или не би настала. Из напред наведеног, по оцени првостепеног суда постоји одговорност туженог за насталу штету у смислу члана 173, 174. а у вези члана 177. ЗОО, јер се штета која је настала на имовини тужиоца могла избећи да је тужена у вршењу своје опасне делатности одржавала ниско напонску мрежу у складу са наведеним Правилницима.

Како се одредбом члана 189. став 2. ЗОО, предвиђа да се висина накнаде штете одређује према ценама у време доношења судске одлуке изузев случаја када закон наређује нешто друго, те да тужилца није предлагала допунско вештачење на околност висине штете у време пресуђења, првостепени суд оцењује неоснованим захтев за

исплату законске затезне камате на укупан утврђени износ штете почев од подношења тужбе до исплате. Имајући наведено у виду и како се не ради о краћем временском периоду између вештачења односно подношења тужбе и пресуђења, као и да је висина штете дефинитивно утврђена у време доношења судске одлуке, суд је досудио износ укупне материјалне штете тужиљи са законском затезном каматом почев од дана пресуђења, па до коначне исплате, а одбио тужбени захтев тужиље у делу којим је тражила законску камату почев од 01.07.2017. године, па до пресуђења.

Овакав закључак првостепеног суда у свему прихвата и Апелациони суд и дате разлоге није детаљно образлагао у смислу одредби чл. 396. ст. 2. ЗПП.

(Пресуда Вишег суда у Крагујевцу П-212/19 од 10.09.2020. године и Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж-1198/20 од 10.09.2020. године).

Сентенцу приредио Војислав Пирић,
судијски помоћник у Вишем суду у Крагујевцу

ЈЕМАЦ ПЛАТАЦ И ПРИМЕНА ПРАВИЛА О ТЕРЕТУ ДОКАЗИВАЊА

Тужилац је под правилима терета доказивања у обавези да предложи доказе у прилог тврдњи да је у материјално-правном односу са туженом као физичким лицем у односу на предметни дуг који потиче из уговора о кредиту.

Из образложења:

Првостепеном пресудом, одбијен је тужбени захтев тужиоца „Војвођанске банке“ АД Нови Сад, којим је тражио да се обавезе тужена М.Ј.Ц., да тужиоцу на име дуга исплати износ од 6.056.072,76 динара, са законском затезном каматом на овај износ почев од 16.03.2013. године до коначне исплате, и то по партији број 1691 и по партији број 1690, све у року од 15 дана од дана пријема пресуде, под претњом принудног извршења, као неоснован

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је као давалац кредита закључио Уговора о кредиту за обртна средства број 1690 од 31.10.2007. године, са корисником кредита S. R. DOO Врњачка Бања, те је предмет истог био одобравање дугорочног кредита у динарима са девизном клаузулом за инвестиције у износу од 38.950,00 еура у динарској противвредности на дан реализације кредита, са роком враћања најкасније до 31.10.2013. године, да су у уводном делу уговора као јемци платци означени ДОО „Ј“ и М. Ј. Ц., овде тужена, али да иста то својство нема у делу у коме је уговор потписан од стране уговарача и јемца-платца ДОО „Ј“, да ће се камата обрачунавати комфорном методом и плаћати месечно, као инструменти обезбеђења и наплате потраживања уговорени су ручна залога првог реда на покретној имовини-соларијум укупне вредности 47.152 еура и остале покретне ствари у власништву ДОО „Ј“, једна соло меница издата од стране корисника са овлашћењем банци за њихову попуну, једна соло меница издата од стране јемца платца ДОО „Јоаким“, једно овлашћење за пуштање налога за наплату издатих од стране корисника, али не и меница од стране тужене. Даље је утврђено да је тужилац као давалац кредита, 29.10.2007. године, закључио Уговор о кредиту за обртна средства број 1691 са ДОО „Ј“ као корисником кредита, да је тужена у уводном делу наведеног уговора означена као власник корисника кредита, а да је уговор потписала као корисник кредита, коме је одобрен кредит у динарима са девизном клаузулом за инвестиције у износу од 38.930,00 еура у динарској противвредности на дан реализације кредита, са роком враћања најкасније до 30.10.2013. године, да ће се камата обрачунавати комфорном методом и плаћати месечно, да је уговорено обезбеђење ручном залогом првог реда на опреми ближе описаној у наведеном уговору власништво корисника кредита и једна „соло“ меница издата од стране корисника кредита. На основу налаза и мишљења вештака економско-финансијске струке утврђено је да на дан 14.09.2011. године, корисник кредита S. R. DOO Врњачка Бања дугује тужиоцу, по основу Уговора о дугорочном кредиту број: 1690 од 31.10.2007. године, укупно 30.141,91 евра, односно 3.038.003,11 динара, као и да на дан 14.09.2011. године, корисник кредита „Ј“ ДОО дугује тужиоцу, по основу Уговора о дугорочном кредиту број: 1691 од 31.10.2007. године, укупно 28.546,29 евра, односно

2.877.180,57 динара. Тужилац је на основу напред наведених уговора о кредиту попунио меницу серије дана 31.10.2007. године на износ од 6.056.072,76 динара, са датумом доспећа 14.09.2011. године, у којој тужена има својство трасанта и трасата са унетом меничном клаузулом без протеста.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд закључује да тужена није била уговорна страна по основу Уговора о кредиту за обртна средства број 1691 од 29.10.2007. године, а самим тим ни у уговорном односу са тужиоцем, будући да је исти закључен између тужиоца и ДОО „Ј“, како је то наведено у преамбули уговора, и исти је потписан од стране тужене у својству власника ДОО „Ј“. Увидом у поменути уговор, суд је утврдио да тужена није имала својство дужника а ни јемца платца, те се на тужену у конкретном случају не може применити основно начело облигационих односа садржано у члану 17. ЗОО, по коме су учесници у облигационом односу дужни да изврше своју обавезу и да су одговорни за њено извршење те да се обавеза може угасити само сагласношћу воља учесника у облигационом односу или на основу закона (*pacta sunt servanda*). Сходно наведеном, сва права и обавезе која произлазе из поменутог уговора односе се на тужиоца као даваоца средстава и правног лица ДОО „Ј“, у чије име и за чији рачун је уговор потписала у својству законског заступника тужена.

Поред тога, по оцени првостепеног суда, у односу на Уговор о кредиту за обртна средства број 1690 од 31.10.2007. године, тужена је у преамбули поменутог уговора означена као јемац платац, док је уговор потписан од стране тужене у својству законског заступника „Ј“ ДОО, међутим тужена није преузела обавезе по наведеном уговору у својству јемца-платаца а овакав закључак суда је заснован на одредбама уговора, из чије садржине произлази обавеза тужене да изда меницу као средство обезбеђења, јер су средства обезбеђења прецизно наведена у чл. 7. наведених уговора, те тужилац током поступка, под теретом доказивања, сходно чл. 231. ст. 2. ЗПП, суду није приложио доказе у прилог својих навода нити доказе којима би потврдио да је на било који начин затражио од тужене додатне инструменте обезбеђења, а ово имајући у виду

да је тужена јасно и недвосмислено навела да није предала меницу као средство обезбеђења наведених кредита, који наводи нису оповргнути у доказном поступку. С обзиром на наведено, тужена није на себе преузела апстрактну меничну обавезу према тужиоцу, те није постала менични дужник. Поред тога, уз меницу је од стране тужиоца приложено и неадекватно менично овлашћење, имајући у виду да је бланко менична изјава датирана на 2004-ту годину и да осим године и потписа тужене не садржи друге податке прописане одредбама чл. 1. Закона о меници, те се из исте не може утврдити по ком се основу даје, а иста је издата знатно пре менице серије АА 5307579 и закључења предметних уговора, те се не може довести у везу са уговорима о кредиту по основу којих тужилац од тужене потражује означени износ на име дуга.

Закључак је првостепеног суда, да тужилац није доказао наводе тужбе да је тужена по основу предметних уговора о кредиту јемац-платац, нити да је меницу на коју се позива тужилац тужена издала ради обезбеђења плаћања обавезе из предметних уговора, а из разлога што тужилац суду није пружио доказе да је у писаној форми сачинио менично пуномоћје или овлашћење којим би тужена овластила тужиоца да ради наплате новчаних потраживања која потичу из предметних уговора преда меницу на исплату, те тужилац није доказао да је у материјално-правном односу са туженом као физичким лицем у односу на предметни дуг који потиче из два уговора о кредиту. Тужилац није доказао да је са туженом закључио уговор о јемству у смислу чл. 26. који би у смислу чл. 48. производио правно дејство уговора из чл. 997. Закона о облигационим односима.

Овакав закључак првостепеног суда са датим образложењем уз позивање на правила о терету доказивања у потпуности прихвата и Апелациони суд као правилан и на закону заснован.

(Пресуда Вишег суда у Крагујевцу П-82/18 од 26.05.2020. године и Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж-2483/20 од 04.11.2020. године).

Сентенцу приредио Војислав Пирић,
судијски помоћник у Вишем суду у Крагујевцу.

ПРЕКИД РОКА ЗАСТАРЕЛОСТИ

(Члан 389. став 2. Закона о облигационим односима)

Уколико поверилац покрене извршни поступак, који се даље развије у други вид пружања правне заштите кроз парнични поступак, у ком се контрадикторним расправљањем утврди основ и висина тужбеног захтева, нема места примени члана 389. ЗОО.

Из образложења:

Првостепеном пресудом, у ставу 1. изреке, укинута је решење о извршењу Општинског суда у Крагујевцу од 30.06.2003. године, којим је тужени, као извршни дужник, обавезан да тужиоцу, као извршном повериоцу, на име главног дуга за испоручену топлотну енергију плати износ од 50.202,53 динара са законском затезном каматом од 14.05.2003. године, као дана подношења тужбе, до исплате.

Виши суд је закључио да је одлука првостепеног суда правилна.

Наиме, сагласно члану 455. ЗПП предлог за извршење на основу веродостојне исправе се у парничном поступку третира као мандатна тужба, а приговор извршног дужника на решење о извршењу као приговор против платног налога (на основу изричитог овлашћења из Закона о извршењу и обезбеђењу). У том случају се примењују правила посебног парничног поступка за издавање платног налога, у оквиру ког је у члану 461. став 1. прописано да ако тужени приговори да нису постојали законски основи за издавање платног налога (решења о извршењу), суд ће, ако нађе да је такав приговор основан, укинути решењем платни налог и отпочети расправљање о главној ствари. Управо је на наведени начин поступио и првостепени суд, односно у ставу 1. је укинуо решење о извршењу и наставио да расправља о главној ствари, о којој је одлучио у ставу 2. изреке побивају пресуде према правилима општег парничног поступка.

Стога су неосновани жалбени наводи да се укидање решења о извршењу сматра, у смислу члана 389. став 2. ЗОО, поништајем издејствоване или предузете мере извршења, који остварује правно дејство тако да се има сматрати да до прекида застарелости није ни дошло.

Наиме, “ratio legis” члана 389. ЗОО је у томе да уколико поверилац или надлежни орган оцене да потраживање није основано

или да формално постоје недостаци због којих орган не може да поступа на основу повериоачевог иницијалног акта (поверилац одустане, надлежни орган својом одлуком тужбу или захтев одбаци или одбије, односно меру извршења поништи), се не погодује интересима повериоца и да у таквој ситуацији нема прекида застаревања. Ово из разлога што уколико је потраживање неосновано, онда тужиочево право не ужива правну заштиту, или у случају формалних недостатака, нису испуњени процесни захтеви.

Али, уколико поверилац покрене извршни поступак, који се даље развије у други вид пружања правне заштите кроз парнични поступак, као што је то у конкретном случају, у ком се контрадикторним расправљањем утврди основ и висина тужбеног захтева, онда према ставу Вишег суда нема места примени члана 389. ЗОО. Самим тим, првостепени суд је правилно одлучио и наложио туженом да изврши своју обавезу према тужиоцу, коју је иначе пуномоћник туженог учинио и неспорном.

(Пресуда Вишег суда у Крагујевцу Гж-2134/20 од 02.03.2021. године)

Сентенцу приредила: Оливера Павловић,
Судија Вишег суда у Крагујевцу

СТВАРНО ПРАВО

ПАСИВНА ЛЕГИТИМАЦИЈА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Тротоари, пешачке стазе, јавни парк, клупе за одмор, јавне расвете итд., који се налазе на парцели тужилаца као опште добро употребе су у ингеренцији и надлежности јединице локалне самоуправе на чијој територији се налазе из чега и извире пасивна легитимација туженог Града Крагујевца у овој правној ствари.

Из образложења:

Првостепеном пресудом усвојен је тужбени захтев тужилаца М. Р. и Р. Р.-М., обоје из Београда, па је обавезан тужени Град Крагујевац да тужиоцима на име накнаде за бесправно одузету непокретност, исплати новчани износ и то: тужиоцу М. Р. износ од 39.687.446,00 динара, а тужилци Р. Р.-М. износ од 39.593.400,00 динара, све са законском затезном каматом почев од 16.09.2020. године, па до коначне исплате, а све у року од 15 дана од дана правноснажности пресуде.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су уписани на кп. бр. 4063/1, која се налази у Крагујевцу, Трг Народних хероја, укупне површине 1 ха 01 а 18 м², по намени градско грађевинско земљиште, као сукорисници, и то тужилац М. Р. са обимом удела од 422/10118 и тужилци Р. Р.-М. са обимом удела од 421/10118. Предметна кп. бр. 4063/1 КО Крагујевац 3, формирана је од кп. бр. 2681/1, дела кп. бр. 5846, дела кп. бр. 2680, дела кп. бр. 2679, дела кп. бр. 2678, дела кп. бр. 2677, дела кп. бр. 2676, дела кп. бр. 2675, кп. бр. 2673, кп. бр. 2672, дела кп. бр. 2674, кп. бр. 2671, дела кп. бр. 5838/1, кп. бр. 5839, кп. бр. 2682/1 и дела кп. бр. 2684, које су пре обнове државног премера и израде катастра непокретности биле уписане у катастру земљишта за КО Крагујевац. Иста, кп. бр. 4063/1, евидентирана је аерофотограметријском методом у периоду од 1991. године,

до 1995. године. Површина дела кп. бр. 4063/1 КО Крагујевац 3 (на скици лица места означена површина) износи 843 м², а на којој тужиоци имају удео и то: М. Р. удео од 422/10118, односно 422 м² а Р. Р.-М. удео од 421/10118, односно 421 м². Предметна парцела налази се у “екстра зони” у самом градском језгру, при чему је на основу налаза и мишљења вештака утврђена тржишна вредност предметне парцеле од 800 евра по м², односно укупна тржишна вредност удела од 422м², тужиоца М. Р. износи 337.600 евра, односно 39.687.446,00 динара, а тржишна вредност удела од 421 м², тужиље Р. Р.- М. износи 336.800 евра, односно 39.593.400 динара (1 евро=117.5576 динара), чији збир представља укупну тржишну вредност предметне парцеле.

Оцена је првостепеног суда да је истакнути приговор недостатка пасивне легитимације на страни туженог Града Крагујевца, неоснован. Наиме, одредбама Закона о јавној својини и то одредбом чл. 72. ст. 3. прописано је да се на средствима која се налазе у државној својини а које користе јединице локалне самоуправе успоставља право јавне својине јединице локалне самоуправе под условима и на начин прописан овим Законом, а чл. 10. Закона о јавној својини је предвиђено да се добрима у општој употреби у јавној својини у смислу одредби Закона сматрају оне ствари које су због своје природе намењене коришћењу свима и које су као такве одређене законом (јавни путеви, јавне пруге, мост, тунел на јавном путу, прузи или улици, улице, тргови и јавни паркови, гранични прелази и др.). Да се на добрима у општој употреби може стећи право предвиђено другим законом (концесија, закуп и сл.), да свако има право да ова добра користи на начин који је ради остварења те намене прописан законом, односно одлуком органа или правног лица коме су та добра дата на управљање, да су добра у општој употреби у својини РС изузев путева другог реда, који су у својини Аутономне Покрајине на чијој се територији налазе као и изузев некатегорисних путева, општинских путева и улица (који нису део аутопутева или државног пута првог или другог реда) и тргова и јавних паркова који су у својини јединице локалне самоуправе на чијој се територији налазе. Даље чланом 20. ст. 1, тач. 3. Закона о локалној самоуправи је прописано у оквиру надлежности јединице локалне

самоуправе између осталих и да се она преко својих органа у складу са Уставом и законом старају о изградњи, реконструкцији, одржавању и коришћењу локалних путева и улица и других јавних објеката од општинског значаја. У конкретном случају, на основу налаза и мишљења вештака за област грађевинарства, несумњиво је утврђено да предметна парцела на терену представља јавни парк са потпуно опремљеном пратећом инфраструктуром (тротоари, пешачке стазе, клупа за одмор, јавне расвете итд.). Из напред наведеног а сходно цитираним одредбама Закона о јавној својини и Закона о локалној самоуправи, произлази јасан и недвосмислен закључак да се тротоари, пешачке стазе, јавни парк, клупе за одмор, јавне расвете итд, који се налазе на предметној парцели као опште добро употребе налазе у инженерџији и надлежности јединице локалне самоуправе на чијој територији се налазе из чега и извире пасивна легитимација туженог у овој правној ствари. Поред тога, чланом 4. Закона о путевима је између осталог прописано да јавни пут обухвата и тротоаре, пешачке и бицикличке стазе, земљишни појас, саобраћајну сигнализацију итд.

Овакву оцену првостепеног суда у свему прихвата и Апелациони суд.

(Пресуда Вишег суда у Крагујевцу П-80/20 од 16.09.2020. године и Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж-3018/20 од 18.12.2020. године)

Сентенцу приредио Војислав Пирић,
судијски помоћник у Вишем суду у Крагујевцу

**УТВРЂИВАЊЕ ПРАВА СВОЈИНЕ НА ПОСЕБНИМ
ДЕЛОВИМА ОБЈЕКТА И АКТИВНА ЛЕГИТИМАЦИЈА
У ТОМ ПОСТУПКУ**

Одлуком о развргнућу тужених као заједничара, уређује се међусобни однос туженог са осталим носиоцима заједничке

својине и њихов правни однос се уподобљава неспорном фактичком стању, а одлука суда којом је утврђено да туженом припадају у искључиву својину конкретни посебни делови објекта не утичу на статус бесправно изграђеног објекта.

Тужила је активно легитимисана у поступку за утврђивање права својине туженог на посебним деловима објекта, сходно чл. 194. ст. 2. ЗПП, будући да постављеним тужбеним захтевом остварује заштиту субјективних права која су јој повређена.

Из образложења:

Првостепеном пресудом усвојен је тужбени захтев тужиле Ј. П. из Крагујевца, па је утврђено према туженима М. Т. из Крагујевца, Ј. Ј. из Крагујевца, В. Д. из Крагујевца, и С. П. из Крагујевца, да је тужени М. Т. из Крагујевца, једини и искључиви власник непокретности постојећих у Крагујевцу, ул. Николе Пашића број 13, означених као: Пословни простор за који није утврђена делатност у приземљу, у површини од 90 м², број 1, Пословни простор за који није утврђена делатност у приземљу, у површини од 127 м², број 3 и стана број 3, број улаза 13, у површини од 76 м², постојећих у стамбено-пословној згради, изграђеној на кп. бр. 3806/1 и све уписано у лн. бр. 7757 КО Крагујевац 3, што на терену фактички чине делови у ламели Б: у приземљу, пословни простор ознаке 1Б, површине 40,13 и висине 2,42 м, на галерији стамбени простор означен као Г1Б, нето корисне површине 58,08 м² и висине 2,42 м, на другом спрату, стамбени простор означен као ПЗБ, нето корисне површине 58,99 м² и висине 2,84 м и на другом спрату стамбени простор означен као 1Б, нето корисне површине 85,18 м² и висине 2,84 м, што су тужени дужни да признају и трпе да се ово право својине упише у катастру непокретности на име М. Т. из Крагујевца, у року од 15 дана ода пријема пресуде, под претњом извршења.

Према утврђеном чињеничном стању, тужени и правни претходник туженог С. П., М. П. били су суинвеститори стамбено пословног објекта у ул. Николе Пашића бр. 13 у Крагујевцу, на кп. бр.

3806/1 КО Крагујевац 3, спратности По+Пв+4+Пт, а на основу Решења о одобрењу за изградњу Градске управе за урбанизам и изградњу Града Крагујевца, Одељење за изградњу број: III 05-3510-1189 од 26.11.2007. године, те су у евиденцији катастра непокретности уписани са заједничким неопредељеним уделима на кп. бр. 3806/1 КО Крагујевац 3, стамбено пословној згради број 6, у ул. Николе Пашића број 13, који објекат има одобрење за изградњу али за исти није издата употребна дозвола, спратност објекта је По+Пр+Сп4+Пк1, при чему су у стамбено пословној згради уписани као посебни делови пословни простор-једна просторија за који није утврђена делатност, број 1 у приземљу, површине 90 м², пословни простор-једна просторија за који није утврђена делатност, број 3 на првом спрату, површине 127 м² и трособан стан, број 3 на другом спрату, површине 76м², и на истима тужени са заједничким неопредељеним уделима. Тужени су на основу Поравнања закљученог пред Општинским судом у Крагујевцу 1Р I 48/04 од 29.03.2004. године, уредили међусобне односе као сукориснка на кп. бр. 2256/3 КО Крагујевац и обим коришћења исте парцеле у процентуалном износу. Истовремено је одређено да се учешће странака на парцели има узети и као њихово појединачно учешће у површинама будуће изградње објекта на истој парцели. Међутим, тужени као суинвеститори нису приступили подели непокретности и изграђених посебних делова, будући да је у току изградње предметног објекта дошло до одступања у односу на издато Решење о одобрењу за изградњу, из којих разлога предметни објекат нема издату употребну дозволу. Тужени су са јавним предузећима, као пружаоцима комуналних и других услуга, засновали претплатничке односе у односу на поједине посебне делове, које тужени сходно међусобном интерном договору држе и поседују фактички на терену, а поједини посебни делови били су и предмет правног промета од стране тужених којима су и припали сходно таквом договору. Тужиља има потраживања према туженом М. Т., на основу Пресуде Основног суда у Крагујевцу 22П-1764/13 од 27.12.2013. године и Пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж-2533/14 од 10.06.2015. године.

Одредбама чл. 9. ст. 1. Закона о основама својинскоправних односа прописано је да физичка и правна лица могу имати право својине на стамбеним зградама, становима, пословним зградама, пословним просторијама, пољопривредном земљишту и другим непокретностима, осим на природним богатствима која су у државној својини, чл. 20. ст. 2. истог закона прописано је да се право својине стиче и одлуком државног органа, на начин и под условима одређеним законом, док је чл. 19. ст. 1. прописано да право својине на посебном делу зграде може постојати на стану, пословној просторији или гаражи, односно гаражном месту. Поред тога, чл. 18. истог закона прописано је постојање заједничке својине а ст. 2. истог члана, да заједничка својина представља својину више лица на неподељеној ствари када су њихову удели одредиви али нису унапред одређени.

По оцени првостепеног суда, у конкретном случају, тужени као титулари права својине са заједничким неодређеним уделитема уписани су у евиденцији катастра непокретности и сходно напред цитираном чл. 18. Закона о основама својинскоправних односа поседују одређени корпус права и обавеза. При том, изградња предметног објекта од стране тужених, као суинвеститора градње која је за свој основ имала грађевинску дозволу и одговарајућу техничку документацију која гласи на њихово име представља оригинарни начин стицања права својине, док ће правни основ за упис права својине на изграђеном објекту од стране свих суинвеститора представљати употребна дозвола која гласи на њихово име. У том смислу, развргнућу имовинске заједнице може се приступити по завршеној изградњи а сходно чл. 154. и чл. 158. Закона о планирању и изградњи, те је упис права својине на посебном делу објекта уређен сходно чл. 98. Закона о државном премеру и катастру. Међутим, првостепени суд је и поред наведеног, мишљења да предметни објекат без обзира на околност да не поседује употребну дозволу, да није прошао поступак техничког пријема сходно одредбама Закона о планирању и изградњи, има своју употребну вредност, те му се мора признати судска заштита која припада власнику грађевинског објекта до озакоњења или рушења истог на основу одлуке надлежног органа, те би супротно

поступање лишило власника грађанско правне заштите. Ово с тога, што се одлуком о утврђењу права својине туженог М. Т. на посебним деловима објекта уређује међусобни однос туженог са осталим носiocима заједничке својине на предметном објекту, при чему се правно обликује и уподобљава њихов однос сходно фактичком стању а таква одлука суда неће утицати на статус бесправно изграђеног објекта, а уколико исти објекат и буде озакоњен одлуком надлежног органа одлука ће представљати подобну исправу за упис права својине у јавним књигама и евиденцијама.

За овакву оцену, првостепени суд је изнео следећу аргумен- тацију: тужени су своје својинске односе на катастарској парцели и предметном новоизграђеном објекту у којем се налазе предметни посебни делови уредили пре изградње објекта Поравнањем закључе- ним пред Општинским судом у Крагујевцу 1Р I 48/04 од 29.03.2004. године, којим су у процентуалном износу одредили своје уделе на истима. Након завршене градње, тужени су фактички и на основу међусобних усмених договора користили и били у поседу одређених посебних делова предметног објекта сходно припадајућем уделу новоизграђеног објекта. На околност јасно дефинисане поделе посеб- них делова објекта, указује и то да су тужени којима су таквим дого- вором припале одређене стамбене јединице исте отуђили трећим лицима, а сходно исказу тужене Љ. Ј., при чему је тужена В. Д., недвосмислено навела да су тужени оквирно извршили поделу ста- нова међусобно, при чему су станове делили по ламелама, вертикала „А“ и „Б“, а да су њој припали станови у ламели „Б. Следио наведе- ног, Решењем Основног суда у Крагујевцу 22П-5183/12 од 14.09.2012. године, од стране суда је усвојена привремена мера тужи- ље Љ. П. те је забрањено отуђење и оптерећење непокретности у предметном објекту који су сходно интерној деоби заједничара при- пали туженом М. Т. и као таква забрана је уписана у евиденцији ката- стра непокретности а које околности су потврђене писаним докази- ма. У прилог јасне и недвосмислене воље за деобом посебних делова и развргнућем заједничке својине а следствено томе и утврђивањем искључивог права својине на становима и локалу у предметном

објекту, стоји чињеница да је тужени М. Т. засновао претплатничке односе са пружаоцима одговарајућих комуналних и других услуга, управо за оне посебне јединице које су му и припале међусобним договором свих заједничара а на којима тужиља и захтева да се утврди право својине туженог М. Т., као и извештај надзорног органа у поступку градње предметног објекта.

Суд је при доношењу првостепене одлуке посебно ценио околност да је тужба за утврђење права својине туженог М. Т. на посебним деловима предметног објекта, поднета од стране трећег лица, овде тужиље Љ. П., те је смисао овако постављеног тужбеног захтева управо да спречи повреду субјективног права тужиље и учини крај једној неизвесној ситуацији која је настала након немогућности извршења Пресуде Основног суда у Крагујевцу 22П-1764/13 од 27.12.2013. године, којим је усвојен тужбени захтев овде тужиље у поступку против туженог М. Т., сходно којој тужиља има ненаплаћено потраживање према туженом, те је у том смислу циљ овог поступка и остваривање правне сигурности тужиље како би она могла да одреди своје будуће правно понашање. Обавештењем Јавног извршитеља број: И.И 156/2017 од 05.06.2017. године, тужиља је упозната са немогућношћу спровођења извршења према извршном дужнику, овде туженом, с обзиром да предметне непокретности представљају заједничку својину свих тужених, као и да је потребно у циљу успешног спровођења извршења да се код РГЗ СКН Крагујевац на непокретностима извршног дужника издејствује упис права својине или сусвојине на име извршног дужника, овде туженог.

Овакав закључак првостепеног суда у свему прихвата и Апелациони суд.

(Пресуда Вишег суда у Крагујевцу П-83/17 од 18.02.2020. године и Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж-1453/20 од 20.10.2020. године).

Сентенцу приредио Војислав Пирић,
судијски помоћник у Вишем суду у Крагујевцу.

**ОДРЖАЈ И ГРАЂЕЊЕ НА ТУЂЕМ ЗЕМЉИШТУ
- УСЛОВИ ЗА СТИЦАЊЕ ПРАВА СВОЈИНЕ**

Из образложења:

Првостепеном пресудом усвојен је тужбени захтев тужиоца М. К. из Крагујевца, те је утврђено да је тужилац власник објеката означених под бројевима 1, 2, 3 и 4 на кп. бр. 4972/3, површине 0.06.56 ха, уписане у лн. бр. 3767 КО Крагујевац 1, стекао право својине на наведеној катастарској парцели по основу градње у наведеној површини, нужној за коришћење и редовну употребу објеката, што је тужени Град Крагујевац дужан да призна и да трпи да се тужилац упише, као власник на наведеној катастарској парцели на основу ове пресуде.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је дана 04.04.2014. године, закључио Уговор о продаји непокретности оверен од стране Основног суда у Крагујевцу Ов. бр. 4723/14, у својству купца, са фирмом „Камак“ доо Крагујевац, коју је заступао директор З. С. у својству продавца. Предметним уговором, продавац је продао непокретности уписане у лн. бр. 9957 КО Крагујевац 1, ближе означене као: помоћна зграда број 1, помоћна зграда број 2, помоћна зграда број 3 и помоћна зграда број 4, све на кп. бр. 4972/3 у ул. Др Јована Ристића, Крагујевац, за укупну уговорену купопродајну цену у износу од 1.000.000,00 динара, уз обавезу да иста буде исплаћена у року од шест месеци од дана овере уговора при чему је сходно одредбама уговора, продавац издао купцу, безусловну сагласност за укњижбу а купац је уведен у посед и државину предметних непокретности на дан овере уговора. Објекат број 1, постојећи на кп. бр. 4972/3 Крагујевац 1, изградио је правни претходник тужиоца, предузеће „Ратко Митровић“, а на основу Грађевинске дозволе издате од стране Народног одбора Града Крагујевца, Секретаријата за комуналне послове, број: 41331 од 12.11.1953. године, којом је именованом предузећу издато одобрење за изградњу објекта привременог карактера – „Раднички ресторан“ у Крагујевцу, ул. Филипа Кљајића, на кп. бр. 2596 (ранија ознака предметне парцеле). Сходно Записнику број: 952-9792/2001 од 12.01.2001. године, Комисија за излагање података о непокретностима и правима на њима за КО Крагујевац 1, одредила је на кп. бр. 4972/1 и кп. бр.

4973, као носиоца права својине Републику Србију, са правом коришћења ТП „Србија“ из Крагујевца, на кп. бр. 4972/1, на објектима под 1, 2, 3 и 4, објекти изграђени без одобрења за изградњу за носиоца права одређено је као држалац Г.Р.О „Ратко Митровић“ из Крагујевца, која кп. бр. 4972/1 у укупној површини од 0.06.76 ха, касније постаје кп. бр. 4972/3, а која је као таква одређена и у новом катастарском оператру. У поступку одржавања катастра непокретности за КО Крагујевац 1, извршена је исправка уписа носиоца права на кп. бр. 4972/1 КО Крагујевац 1, односно пренос уписа кп. бр. 4972/1 у укупној површини од 0.06.76 ха, у лн. бр. 9957, на носиоца права својине Република Србија, а као корисник Град Крагујевац, уместо ранијег носиоца права коришћења ТП „Србија“ из Крагујевца. У поступку одржавања катастра непокретности за КО Крагујевац 1, извршен је на објектима број 1, 2, 3 и 4 на кп. бр. 4972/3 КО Крагујевац 1, упис промене правног назива носиоца права као држалац Х.К. „Ратко Митровић“ а.д. из Крагујевца, уместо ранијег уписа држаоца Г.Р.О. „Ратко Митровић“ из Крагујевца у лн. бр. 9957 КО Крагујевац. Након чега је извршен упис промене назива носиоца права на предметним објектима са предузећа „Ратко Митровић“ из Крагујевца, на „Неимар-1985“ ДОО Крагујевац, на основу Уговора о купопродаји овереног од стране Основног суда у Крагујевцу Ов. II бр. 352/11 од 01.03.2011. године, а по Решењу те службе од 29.07.2011. године. Након овога, извршена је конверзија права коришћења у право својине на предметној парцели, те је за носиоца права јавне својине уписан Град Крагујевац, овде тужени, уместо ранијег корисника, а по Решењу те службе од 30.05.2012. године. Затим долази до уписа промена носиоца права, односно упис држаоца са предузећа „Неимар-1985“ ДОО Крагујевац, на „Камак“ ДОО Крагујевац, на основу Споразума о вансудском поравнању овереног од стране Основног суда у Крагујевцу Ов. бр. 27483/2013 од 21.01.2013. године, а по Решењу те службе од 31.01.2014. године. На крају долази до уписа носиоца права на предметним објектима са предузећа „Камак“ ДОО Крагујевац, на име М.К. из Крагујевца, овде тужиоца а на основу напред цитираног уговора о продаји, а по Решењу те службе од 14.07.2014. године. У поступку одржавања катастра непокретности, извршен је и упис промене правног статуса објеката број 1, 2, 3 и 4 на

кп. бр. 4972/3 КО Крагујевац 1, као помоћне зграде, уписаног правног статуса објекти уписани по Закону о посебним условима, уместо ранијег статуса да су изграђени без одобрења за изградњу, те је тужилац уписан као носилац права својине, а по основу достављеног захтева за легализацију предметних објеката. На овај начин, утврђен је правни континуитет између тужиоца и његових правних претходника у градњи и коришћењу предметних објеката и упису права на њима у одговарајућем регистру, а које околности је као неспорне признао и тужени у току поступка, а исте су потврђене и писаним доказима изведеним у току поступка. Утврђено је да предметна парцела не представља површину јавне намене. Тужилац је у међувремену предметне објекте дограђивао и адаптирао, а за исте је поднео захтев за легализацију надлежној општинској управи. Тужени се при том, није противио градњи предметних објеката, нити је на било који начин захтевао уклањање истих, а током поступка није спорио да су тужилац и правни претходници тужиоца користили предметну парцелу за своје потребе и за редовну употребу како објекта број 1, за који је издата цитирана грађевинска дозвола, тако и објекта који су саграђени на истој парцели од стране правног претходника тужиоца, предузећа „Ратко Митровић“.

Одредбом чл. 21. Закона о основама својинскоправних односа, прописано је да се по самом закону право својине стиче стварањем нове ствари, спајањем, мешањем, грађењем на туђем земљишту, одвајањем плодова, одржањем, стицањем својине од невласника, окупацијом и у другим случајевима одређеним законом, те је одредбом чл. 24. ст. 1. истог закона прописано да лице које може изградити зграду или другу грађевину (грађевински објекат) на земљишту на које други има право својине (градитељ), стиче право својине и на земљиште на коме је изграђен грађевински објекат, као и на земљиште које је неопходно за редовну употребу тог грађевинског објекта, ако није знало нити могло знати да гради на туђем земљишту, а власник земљишта је знао за изградњу и није се одмах успротивио, а ст. 2. истог члана да у случају из става 1. овог члана власник земљишта има право да за време од три године од дана сазнања за завршену изградњу, али најкасније у време од десет година од завршене

изградње, тражи да му градитељ накнади вредност земљишта у висини његове прометне цене у време доношења судске одлуке. Поред тога, одредбом чл. 25. ст. 1. истог закона, прописано је да ако је градитељ знао да гради на туђем земљишту или ако то није знао а власник се томе одмах успротивио, власник земљишта може тражити да му припадне право својине на грађевинском објекту или да градитељ поруши грађевински објекат и врати му земљиште у првобитно стање или да му градитељ исплати прометну цену земљишта.

Првостепени суд је имао у виду да је чињенична основа таква да указује да су у конкретном случају несавесни били и градитељ објекта (правни претходник тужиоца), будући да је знао да гради објекат на туђем земљишту а која околност несумњиво произлази из природе и садржине грађевинске дозволе издате предузећу „Ратко Митровић“, правном претходнику тужиоца, али и власник земљишта који се није успротивио градњи. У том смислу, питање основаности тужбеног захтева у току поступка а имајући у виду наводе парничних странака, свело се искључиво на правно питање. У таквој ситуацији, штити се како власник земљишта, тако и градитељ, с обзиром на то да је власнику земљишта дата могућност да се успротиви градњи на земљишту, као и могућност да у сасвим разумном року тражи надокнаду вредност земљишта, што у конкретном случају тужени није учинио, а са друге стране заштита градитеља огледа се у његовој могућности да стекне право својине. По оцени суда, у конкретном случају, утврђен је неспоран правни континуитет између тужиоца и његових правних претходника у градњи и коришћењу предметних објеката и упису права на њима у одговарајућем регистру, као и околност да су тужилац и правни претходници тужиоца користили предметну парцелу за своје потребе и за редовну употребу објеката изграђених на истој. При чему, тужилац несумњиво деривира своја права на предметним објектима од својих правних претходника, а тужени се како током градње објеката, али и пре и после изградње истих није противио изградњи. Напротив, управо су надлежни органи туженог дозволили изградњу објекта на предметној парцели правном претходнику тужиоца дана 12.11.1953.

године, од када се правни претходници тужиоца, а од 04.01.2014. године, и сам тужилац, налази у мирној и несметаној државини, а тужилац је у том периоду исказао и недвосмислену намеру да предметне објекте легализује, адаптира и приведе одговарајућој намени, сходно позитивноправним прописима који регулишу ту област.

Одлучујући о утврђивању права својине на предметној парцели, суд је пошао од чињенице да су на истој изграђени и грађевински објекти подигнути без одобрења за грађење, односно објекат за који је надлежни орган тужене издао одобрење за градњу привременог објекта. Међутим, и као такви, ови објекти имају своју употребну вредност због чега могу бити предмет права својине и због чега уживају судску заштиту, која припада власнику до легализације или рушења тих објеката на основу одлуке надлежног органа. У супротном, по оцени суда када се такав објекат не би третирао као предмет власништва, градитељ би био лишен грађанско правне заштите, а самим тим и могућности да се утврди право својине на земљишту на којем су изграђени. У таквој ситуацији, судском одлуком у конкретном случају се уређују својински односи између парничних странака, у односу на предметну парцелу, при чему одлука о праву својине не утиче на статус објекта као бесправно изграђеног, као и на његову даљу судбину са становишта прописа о грађењу. Суд је посебно имао у виду да се усвајањем тужбеног захтева тужиоца, уклања несклад између стања у јавним књигама и фактичког стања, и то у корист фактичког стања, на тај начин да тужилац, као правни претходник градитеља објеката, који има државину одређеног квалитета (ефективну државину, својинску државину) на објектима постојећим на предметној парцели, постаје и власник исте, док тужени, као дотадашњи укњижени власник губи право својине, с обзиром да није био заинтересован да у периоду од изградње предметних објеката предметну парцелу држи, да је користи и да са истом располаже у границама одређеним законом. Због свега, а пре свега имајући у виду држање тужиоца и његових правних претходника, као градитеља објеката постојећих на предметној парцели али и пасивно и незаинтересовано држање туженог, оцена је првостепеног суда да је основан тужбени захтев тужиоца.

Овакав закључак првостепеног суда у свему прихвата и Апелациони суд и дате разлоге није детаљно образлагао у смислу одредби чл. 396. ст. 2. ЗПП.

(Пресуда Вишег суда у Крагујевцу П-287/19 од 04.09.2020. године и Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж-2756/20 од 24.11.2020. године).

Сентенцу приредио Војислав Пирић,
судијски помоћник у Вишем суду у Крагујевцу

ДРЖАВИНА

(Члан 71. Закона о основама својинско правних односа
- “Сл. лист СФРЈ”, бр. 6/80 и 36/90, “Сл. лист СРЈ”, бр. 29/96
и “Сл. гласник РС”, бр. 115/2005-др. закон)

Лице које по основу радног или сличног односа врши фактичку власт на ствари за друго лице, а дужно је да поступа по упутствима овог другог лица, нема државину. Наиме, парница због сметања државине не може се покренути против оног лица које у име другог врши фактичку радњу која представља акт сметања, ако то лице докаже у чије име и за чији рачун је извршио радњу која представља акт сметања.

Из образложења:

У конкретној правној ствари, тужиле су тужбом, којом у покренуле ову парницу тражиле, да се утврди да је тужени сметао тужиле у последњој мирној и несметаној државини непокретности и то кп.бр. 2159/2, њива 1 класе у површини од 0.04,50 ха, уписане у ЛН бр. 1846 КО Баточина (Варошица), на тај начин што је у периоду од 31.10.2019. године до 02.11.2019. године, противправно извршио грађевинске радове са радним машинама и на тај начин заузео парцелу тужиле и изменио конфигурацију непокретности, те да се наложи туженом да одмах, а најкасније у року од 24 часа, успостави раније стање мирне државине и дозволи тужилама несметано коришћење парцеле, као и да се убудуће уздржава од оваквог или сличног смета-

ња државине на овакав или други начин и да му се забрани даље узнемиравање тужиља у мирном поседу и коришћењу кп.бр. 2159/2, уписане у ЛН бр. 1846 КО Баточина (Варошица).

На основу наведеног, правилно је и по правном схватању Вишег суда, поступио првостепени суд, када је оспореним решењем одбио као неоснован тужбени захтев тужиља, с образложењем да на страни туженог нема пасивне легитимације у овој правној ствари, имајући у виду чињеницу да је тужени радње на парцели број 2159/2 КО Баточина (Варошица) предузимао као извођач радова, на основу Уговора о пројектовању и извођењу радова, уз дозволу надлежног Министарства, те је поступао у складу са упутствима и налозима наручиоца, па се не могу применити одредбе чл. 75.-78. ЗОСПО.

Неосновани су жалбени наводи тужиља који се свode на истицање да је тужени деловао по налогу другог, те да је из тог уговора имао интерес да изведе радове, односно да је имао из наведеног сметања учињеног према тужиљама корист и за себе, па је самим тим изводио радове у своје име и за свој рачун, као и наводи да тужени није имао дозволу да ступи у посед тужиља и узнемири их у њиховој државини предметне парцеле. Поред наведеног, истицање тужиља да се води ванпарнични поступак за утврђивање висине накнаде због експропријације за предметну парцелу број 2159/2, такође нису основани јер чињеница да се наведени спор води, није од утицаја на ову правну ствар, у поступку у коме се не утврђују својинска права странка, већ последње стање државине, а што је првостепени суд такође правилно закључио, а што Виши суд у свему прихвата.

Као што је наведено, тужени је поступао по налогу наручиоца радова, те није пасивно легитимисан у спору због сметања државине, будући да је поступао по налогу наручиоца, из којих разлога нема основа и противправности за судску заштиту у смислу члана 75. Закона о основама својинско правних односа.

(Решење Основног суда у Крагујевцу П-5987/19 од 31.07.2020. и решење Вишег суда у Крагујевцу ГЖ-208/21 од 11.02.2021. године)

Сентенцу приредила: Сашка Ристић,
судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу

НАСЛЕДНО ПРАВО

УГОВОР О ДОЖИВОТНОМ ИЗДРЖАВАЊУ

(Члан 103. Закона о облигационим односима, члан 194. Закона о наслеђивању)

Уговор о доживотном издржавању којим је прималац издржавања располагао имовином која је била предмет и ранијег уговора о доживотном издржавању, закљученог са другим даваоцем издржавања, није противан принудним прописима јавном поретку и добрим обичајима.

Из образложења:

Оспореном пресудом Основног суда у Крагујевцу 30П-890/18 од 31.05.2019. године, у ставу 1. изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца А.А. из Крагујевца, па је обавезана тужена Б.Б. из Крагујевца, да тужиоцу, на име стицања без основа, исплати износ од 281.816,00 динара, са законском затезном каматом почев од 09.02.2018. године, па до коначне исплате, све у року од 8 дана од дана правноснажности пресуде, под претњом принудног извршења.

Према стању у списима предмета и разложима оспорене пресуде, произилази да су тужилац А.А. и његова супруга А.Б., обоје из Крагујевца, са туженом О.Н. из Крагујевца, дана 09.09.2016. године закључили уговор о доживотном издржавању оверен код јавног бележника М. В. ОПУ: 1213-2016, а да је у моменту закључивања поменутог уговора прималац издржавања, овде тужена, већ раније закључила уговор о доживотном издржавању са В.В. из Крагујевца, који уговор је заведен под бројем ОПУ: 39-2015 од 29.01.2015. године. Тужилац је био упознат са овом чињеницом, као и са чињеницом да је тужена, дана 14.12.2015. године, против В.В. из Крагујевца поднела тужбу за раскид раније закљученог уговора о доживотном издржавању. С обзиром да уговор о доживотном издржавању ради ког је покренут парнични поступак за раскид уговора, није раскинут, тужилац и његова супруга су, дана

08.01.2018. године, са туженом закључили уговор о раскиду уговора о доживотном издржавању, који је оверен код јавног бележника М. В. и заведен под бројем ОПУ: 26-2016. Након раскида предметног уговора, тужилац и његова супруга су са туженом, истог дана, склопили вансудско поравнање којим се тужена обавезала да тужиоцу и његовој супрузи, на име накнаде за примљена давања и услуге, као и адаптацију и реновирање објекта извршених на основу раскинутог уговора о доживотном издржавању, исплати износ од 562.632,00 динара, у року од 30 дана од дана закључења поравнања, са законском затезном каматом. Тужилац, с обзиром да се развео од супруге, сада потражује $\frac{1}{2}$ од износа утврђеног у поравнању, што чини износ од 281.816,00 динара.

Пуномоћник тужене у жалби наводи да је оспорена пресуда захваћена битним повредама одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тач. 12 ЗПП, јер пресуда има недостатака због којих се не може испитати, а нарочито што су разлози у њој потпуно нејасни и противречни, да суд не даје јасне и аргументоване разлоге за закључак да је уговор о доживотном издржавању, закључен између тужене, као примаоца издржавања, и тужиоца и његове супруге, пуноважно закључен, с обзиром да је у време закључења овог уговора био на снази и производи правна дејства раније закључени уговор о доживотном издржавању између тужене и В.В. из Крагујевца, који за свој предмет имао потпуно исте непокретности као и касније закључени уговор између тужене, као примаоца издржавања, и тужиоца и његове супруге. У складу са изнетим, пуномоћник тужене изводи закључак да је касније закључен уговор о доживотном издржавању између тужене, као примаоца издржавања, и тужиоца и његове супруге, који за предмет има исте непокретности противан принудним прописима, јавном поретку и добрим обичајима и да је као такав апсолутно ништав.

Међутим, другостепени суд је ове жалбене наводе оценио као неосноване.

Наиме, одредбом члана 194. ставом 1. Закона о наслеђивању прописано је да се уговором о доживотном издржавању обавезује прималац издржавања да се после његове смрти на даваоца издржавања пренесе својина тачно одређених ствари или каква друга права,

а давалац издржавања се обавезује да га, као накнаду за то, издржава и да се брине о њему до краја његовог живота и да га после смрти сахрани, док је ставом 2. истог члана прописано да прималац издржавања уговором може обухватити само ствари или права постојећа у тренутку закључења уговора.

Одредбом члана 103. став 1. Закона о облигационим односима прописано је да уговор који је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима је ништав ако циљ повређеног правила не упућује на неку другу санкцију или ако закон у одређеном случају не прописује што друго. Чланом 109. став 1. истог закона прописано је да на ништавост суд пази по службеној дужности и на њу се може позивати свако заинтересовано лице.

Имајући у виду чињенично стање утврђено у овој парници, другостепени суд је става, као што то закључује и првостепени суд, да уговор о доживотном издржавању којим је прималац издржавања располагао имовином која је предмет и ранијег уговора о доживотном издржавању закљученог са другим даваоцем издржавања, није противан принудним прописима јавном поретку и добрим обичајима. Околност да је прималац издржавања, овде тужена, закључио уговоре о доживотном издржавању са више лице, као даваоцима издржавања, којима су предмет исте непокретности, сама за себе, не чини те уговоре или неке од тих уговора ништавним. Овакви уговори, уколико су закључени у складу са одредбом члана 194. став 1. Закона о наслеђивању били би ништави уколико постоје други разлози за њихову ништавост по одредбама члана 103-110. Закона о облигационим односима.

У конкретном случају овако закључен уговор о доживотном издржавању не представља ништав правни посао, с обзиром да исти има свој основ прописан у члану 194. став 1. Закона о наслеђивању, а не постоје други разлози за његову ништавост.

(Пресуда Вишег суда у Крагујевцу Гж-3717/19 од 18.02.2021. године, пресуда Основног суда у Крагујевцу 30П-890/18 од 31.05.2019. године)

Сентенцу приредио Бојан Милојевић,
судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу

ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА

ЗАШТИТА ОД ОБУСТАВЕ ПРУЖАЊА УСЛУГА, ПРЕДВИЂЕНА ЗАКОНОМ О ЗАШТИТИ ПОТРОШАЧА

Трговцу је забрањена обустава пружања услуге снабдевања електричном енергијом у случају испуњења три кумулативно прописана услова прописаних одредбом члана 86. ст. 5. Закона о потрошачима.

Из образложења:

Према чињеничном утврђењу првостепеног суда, тужилац је купац електричне енергије. Дана 13.06.2019. године, тужиоцу је, обустављена испорука електричне енергије због постојања дуга на име утрошене електричне енергије, након чега је, тужилац поднео предлог за одређивање привремене мере ради прикључења електричне енергије, који је усвојен решењем првостепеног суда, а затим и тужбу због сметања државине. Тужиоцу је претходно, уредно, по правилима о личном достављању, уручена пошиљка РЕ935922061РС дана 30.04.2019. године (према доставном списку ЈП Пошта Србије од 14.02.2020. године и извештају о статусу праћења наведене пошиљке) у којој је садржано Упозорење пред обуставу испоруке електричне енергије.

Полазећи од оваквог чињеничног стања, правилно и по правном закључку Вишег суда, првостепени суд налази да нису испуњени услови за примену одредаба чл. 75, чл. 77. и чл. 78. Закона о основама својинскоправних односа, ради пружања државинске заштите тужиоцу, јер је тужиоцу пре обуставе испоруке електричне енергије уредно достављено Упозорење пред обуставу испоруке електричне енергије од стране туженог, при чему је тужени у свему поступао у складу са одредбама чл. 202. ст. 1.-3. Закона о енергетици и чл. 32. ст. 1. и 2. Уредбе о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом, због чега у радњама туженог нема елемената противправности.

Жалбени наводи тужиоца којима указује да је тужени поступио супротно одредби чл. 86. ст. 5. Закона о заштити потрошача, јер је искључио електричну енергију у време грејне сезоне домаћинству у којем живе угрожени потрошачи по основу здравственог стања и узраста, оцењени су као неосновани.

Ово из разлога што из садржине наведене одредбе чл. 86. ст. 5. Закона о потрошачима, произлази да је трговцу забрањена обустава пружања услуге снабдевања електричном енергијом у случају испуњења три кумулативно прописана услова, односно, да домаћинство потрошача користи електричну енергију за грејање, да је у току грејна сезона, као и да у домаћинству живи угрожени потрошач. Следи наведеног, како је у првостепеном поступку утврђено да је обустава испоруке електричне енергије извршена дана 13.06.2019. године, односно ван трајања грејне сезоне, при чему тужилац, такође, није приложио ни доказ да се снабдева електричном енергијом ради грејања, нити је доставио доказ да у домаћинству живи потрошач који је стекао статус енергетски угроженог купца електричне енергије у смислу одредбе члана 2. Уредбе о енергетски угроженом купцу, а у вези чл. 84. и чл. 85. Закона о заштити потрошача, то су наведени жалбени наводи оцењени као неосновани.

(Решење Вишег суда у Крагујевцу Гж-1281/20 од 10.08.2021. године)

Сентенцу приредио: Душан Бошковић,
судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу

**ТУМАЧЕЊЕ УГОВОРНЕ ОДРЕДБЕ
(УГОВОРА КОЈИ У ЦЕЛОСТИ САЧИЊАВА ДАВАЛАЦ
УСЛУГЕ, КАО ЕКОНОМСКИ ЈАЧА УГОВОРНА СТРАНА)**

Код уговора који у целости сачињава давалац услуге, као економски јача уговорна страна, који при томе врши услугу од општег економског интереса, на чију садржину корисник, као

економски слабија уговорна страна, ни на који начин не може да утиче, то се све нејасноће у уговарању, имају тумачити у корист корисника услуге.

Из образложења:

Према чињеничном утврђењу првостепеног суда: тужилац и тужена се налазе у дужничко-поверилачком односу поводом испоруке гаса за домаћинство тужене, по уговору о испоруци гаса од 05.09.2008. године. Чланом 5. став 4. наведеног уговора, предвиђено је да се уплатом од стране потрошача књижи измирење најстарије обавезе. Тужилац је против тужене, дана 20.02.2017. године, поднео предлог за извршење на основу веродостојне исправе, ради наплате новчаног потраживања по основу испорученог гаса у износу од 20.797,49 динара. Вештачењем од стране вештака економско финансијске струке утврђено је да укупан дуг тужене, за период од 03.02.2016. године до 17.02.2017. године износи 23.164,37 динара, као и да је тужена, опредељеним уплатама (у периоду од 21.03.2016. године до 08.02.2017. године), на име испоруке гаса туженом, за утужени период платила износ од 23.164,37 динара, чиме је потраживање тужиоца измирено у целости.

Жалбени наводи тужиоца да је првостепени суд погрешно применио одредбу члана 312. Закона о облигационим односима и да је погрешно тумачио одредбу члана 5. уговора од 05.09.2008. године, оцењени су као неосновани.

Ово са разлога што предметна уговорна одредба користи термин „уплата“ без прецизног означавања и разграничења појмова „неопредељене“ и „опредељене“ уплате, због чега наведеном одредбом, по оцени Вишег суда, није на потпун начин дефинисан начин измирења обавеза корисника, те се њом не искључује право корисника услуге да определи период за који одређену уплату врши. С тога се, као нејасна, сагласно одредбама Закона о заштити потрошача, та одредба има тумачити у корист потрошача, како је то правилно закључио и првостепени суд.

Поред наведеног, Виши суд је имао у виду и чињеницу да се у конкретном случају ради о уговору који у целости сачињава давалац услуге, као економски јача уговорна страна, који при томе врши услугу од општег економског интереса, на чију садржину корисник, као економски слабија уговорна страна, ни на који начин не може да утиче, те да се и са тог разлога све нејасноће у уговарању, имају тумачити у корист корисника услуге. Виши суд налази за потребним да укаже и да би се, уколико би се предметна уговорна одредба тумачила на начин да се односи на сваку уплату корисника (и опредељену и неопредељену), тиме на крајње неправичан начин дерогирале одредбе о застарелости потраживања. Практично би последица таквог уговора била да се, на штету слабије уговорне стране која, како је то већ речено не може да утиче на садржину уговора, одређује да до застарелости потраживања уопште не може доћи, што је супротно начелу савесности и поштења, као једном од основних начела поступања у облигационо-правним односима.

(Пресуда Вишег суда у Крагујевцу Гж-5863/21 од 20.10.2021. године)

Сентенцу приредила: Оливера Павловић,
Судија Вишег суда у Крагујевцу

ЕНЕРГЕТСКИ УГРОЖЕНИ КУПАЦ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ

Решење Центра за социјални рад којим је стечено право на новчану социјалну помоћ, не представља доказ да су тужиља и члан њеног домаћинства стекли статус енергетски угроженог купца електричне енергије, те да су титулари права предвиђених Уредбом о енергетски угроженом купцу, већ исто представља, акт надлежног органа, на основу којих се може поднети захтев за стицање статуса угроженог купца, о коме одлучује надлежни орган локалне самоуправе, по спроведеном поступку, а који, потом, решење о стицању статуса угроженог купца доставља

енергетском субјекту ради остваривања права енергетски угроженог купца.

Из образложења:

Тужила је корисник електричне енергије преко бројила ЕД број 16545481, преко ког се њено домаћинство снабдева електричном енергијом. Тужили је дана 10.02.2019. године, обустављена испорука електричне енергије због дуга, након чега је тужила, након сазнања за учињено сметање дана 13.02.2019. године, поднела тужбу због сметања државине дана 14.03.2019. године.

Полазећи од оваквог чињеничног стања, правилно и по правном закључку Вишег суда, првостепени суд налази да нису испуњени услови за пружање државинске заштите тужили прописани одредбама чл. 75, чл. 77. и чл. 78. Закона о основама својинскоправних односа, јер је тужили пре обуставе испоруке електричне енергије уредно достављено Упозорење пред обуставу испоруке електричне енергије од стране туженог, а према правилима о личном достављању, у свему у складу са одредбама чл. 202. ст. 1. Закона о енергетици и чл. 32. ст. 2. Уредбе о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом, због чега у радњама туженог нема противправности.

Жалбени наводи тужиле којима указује да је обустава испоруке електричне енергије незаконита због тога што у домаћинству тужиле живи лице са посебним потребама које је и корисник права на туђу негу и чињеницу да је тужила корисник социјалне помоћи, чиме ова лица спадају у категорију угрожених потрошача којима у току трајања грејне сезоне не може бити обустављена испорука електричне енергије, сходно члану 86. Закона о заштити потрошача, а због чега је, такође, првостепени суд и погрешно применио материјално право, тиме што није применио наведену одредбу члана 86 Закона о заштити потрошача, оцењени су као неосновани.

Ово из разлога што приложена решења надлежног Центра за социјални рад не представљају решења којима је стечен статус енергетски угроженог купца електричне енергије из чл. 2. Уредбе о енергетски угроженом купцу. Наиме, чланом 2. ст. 1. Уредбе о енергетски

угроженом купцу, прописано је да је енергетски угрожен купац електричне енергије или природног гаса, у смислу ове уредбе, купац из категорије домаћинство које живи у једној стамбеној јединици са једним мерним местом на коме се мери потрошња електричне енергије, односно природног гаса, које троши максималну количину електричне енергије или природног гаса, док је ставом 2. истог члана прописано да је енергетски угрожени купац и домаћинство чијем члану због здравственог стања обуставом испоруке електричне енергије или природног гаса може бити угрожен живот или здравље. Чланом 5. ст. 1. наведене Уредбе, прописано је да се захтев за стицање статуса енергетски угроженог купца подноси органу јединице локалне самоуправе надлежном за послове социјалне заштите, у месту пребивалишта. Чланом 6а ст. 4. наведене Уредбе, је одређено да се испуњеност услова за стицање статуса енергетски угроженог купца из чл. 6 ове уредбе, доказује на основу утврђивања података о чињеницама из става 1. тачка 5. овог члана, као и на основу акта надлежног органа којим је стечено право на новчану социјалну помоћ или дечији додатак. Чланом 8. ст. 1. је прописано да по поднетом захтеву, а на основу чињеница у поступку, орган јединице локалне самоуправе, у року од 30 дана од дана подношења захтева, доноси решење о стицању статуса угроженог купца или решење којим се захтев одбија. Даље, захтев за стицање енергетски угроженог купца из чл. 2. став 2. ове уредбе (због здравственог стања) подноси се органу јединице локалне самоуправе, како је то предвиђено одредбом члана 14. Уредбе, док је ставом 3. истог члана, прописано да се уз захтев из става 1. овог члана подноси одговарајућа документација, као доказ да члану домаћинства које тражи статус енергетски угроженог купца из члана 2. ст. 2. ове уредбе, због здравственог стања обуставом испоруке електричне енергије или природног гаса, може бити угрожен живот или здравље. Најзад, сходно одредби чл. 14. став 8. Уредбе, Оператор дистрибутивног система не може обуставити испоруку електричне енергије због неизвршених обавеза из уговора о снабдевању домаћинству које је стекло статус енергетски угроженог купца у смислу ст. 1. и 2. овог члана, ако члан домаћинства енергетски угроженог купца користи

електро-медицинску опрему неопходну за одржавање здравља, за чији је рад неопходно напајање из дистрибутивне мреже.

Следом наведених одредби, произлази да уз тужбу достављена решења Центра за социјални рад “Солидарност” Крагујевац, не представљају доказе да су тужила и члан њеног домаћинства стекли статус енергетски угроженог купца електричне енергије, те да су титулари права предвиђених Уредбом о енергетски угроженом купцу, већ иста представљају, акте надлежног органа којим је стечено право на новчану социјалну помоћ, на основу којих се може поднети захтев за стицање статуса угроженог купца, о коме одлучује надлежни орган локалне самоуправе, по спроведеном поступку, а који, потом, решење о стицању статуса угроженог купца доставља енергетском субјекту ради остваривања права енергетски угроженог купца.

(Решење Вишег суда у Крагујевцу ГЖ-1827/20 од 06.05.2021. године)

Сентенцу приредио: Душан Бошковић,
судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу

ЗАШТИТА ПРАВА НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ

ШТЕТА ЗБОГ ПОВРЕДЕ ПРАВА НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ

Штета због повреде права на суђење у разумном року не може бити еквивалентна висини законске затезне камате на износ који је тужилац након окончања првостепеног поступка исплатио М. В., нити на износ законске затезне камате на досуђени главни дуг.

Из образложења:

Првостепеном пресудом ставом другим, одбијен је тужбени захтев тужиоца Б. П. из Аранђеловца, којим је тражио да се обавезе тужена Република Србија – Врховни Касациони суд у Београду, Виши суд у Крагујевцу и Апелациони суд у Крагујевцу, да тужиоцу, на име накнаде имовинске штете исплати износ од 79.674.506,27 динара са законском затезном каматом почев од дана подношења тужбе па до коначне исплате, који износ ће се исплатити солидарно из буџетских средстава РС опредељених за рад Врховног Касационог суда у Београду, Вишег суда у Крагујевцу и Апелационог суда у Крагујевцу. Ставом трећим, одбијен је тужбени захтев тужиоца Б. П. из Аранђеловца, којим је тражио да се обавезе тужена Република Србија – Врховни Касациони суд у Београду, Виши суд у Крагујевцу и Апелациони суд у Крагујевцу да тужиоцу, на име накнаде имовинске штете исплати износ од 66.936.010,38 динара, који износ ће се исплатити солидарно из буџетских средстава РС опредељених за рад Врховног Касационог суда у Београду, Вишег суда у Крагујевцу и Апелационог суда у Крагујевцу, све са законском затезном каматом

почев од дана пресуђења па до коначне исплате, у року од 15 дана од дана правноснажности пресуде под претњом принудног извршења.

Према утврђеном чињеничном стању, Решењем Врховног Касационог суда Рев. 1887/2017 од 21.03.2018. године, укинуте су пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж. 1152/13 од 22.05.2013. године, исправљена Решењем Гж 1152/13 од 14.06.2013. године и Пресуда Вишег суда у Крагујевцу П 53/11 од 06.03.2013. године, исправљена Решењем П 53/11 од 06.03.2013. године и предмет је враћен првостепеном суду на поновно суђење у поступку који се водио између овде тужиоца Б. П. и М. В. по основу враћања зајма и стицања без основа. Решењем Врховног Касационог суда Р4 Г 2/2018 од 05.04.2018. године, усвојен је приговор предлагача Б. П. за убрзање поступка и утврђено је да је предлагачу повређено право на суђење у разумном року у првостепеном поступку који се водио пред Вишим судом у Крагујевцу у предмету П 53/11 и жалбеном поступку који се водио пред Апелационим судом у Крагујевцу у предмету Гж. 1152/13. Истовремено је наложено судији известиоцу у предмету Рев 1887/17 да у року од три месеца предузме мере ради окончања поступка, као и да у року од петнаест дана по истеку рока од три месеца обавести председника суда о предузетим мерама. Тужилац је поступајући по правноснажној пресуди Вишег суда у Крагујевцу П-53/11 од 06.03.2013. године, туженом-противтужиоцу М. В. дана 12.07.2013. године исплатио износ од 41.433.000,00 динара са каматом у износу од 66.936.010,38 динара, тј. укупан износ од 108.369.011,00 динара.

Тужилац је током поступка истицао да због повреде права на суђење у разумном року није могао да користи новчана средства у укупном износу од 108.369.011,00 динара, дуже од 5 година, с обзиром да је наведена средства морао да исплати М. В., по пресуди Вишег суда у Крагујевцу П-53/11 од 06.03.2013. године, а која је након 5 година укинута. Због тога, сматра да је претрпео штету због повреде права на суђење у разумном року, јер у периоду од 12.07.2013. године, до 13.11.2018. године (када му је достављено

Решење ВКС Рев. 1887/2017 од 21.03.2018. године) није могао да располаже својим новчаним средствима, нити је могао да потражује законску затезну камату на исплаћена средства од М. В. за наведени период, а законска затезна камата на износ од 108.369.011,00 динара за наведени период износи 79.674.506,27 динара, колико тужилац потражује примарним тужбеним захтевом, док износ од 66.936.010,38 динара, како је то тражио у евентуалном тужбеном захтеву, представља камату на износ главног дуга од 41.433.000,00 динара, који је М.В. исплатио по правноснажној пресуди Вишег суда у Крагујевцу П-53/11, како би спречио принудно извршење.

Одредбама Закона о заштити права на суђење у разумном року и то чл. 31. ст. 1. прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од једне године од дана када је стекла право на правично задовољење, ст. 2. истог члана прописано је да поред одредбе закона којима се уређују облигациони односи, суд примењује и мерила за оцену трајања суђења у разумном року сходно чл. 4. Закона о заштити права на суђење у разумном року, а ст. 3. истог члана прописано је да је одговорност РС за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року објективна. Дакле, у погледу испуњености услова за накнаду штете, поред постојања правноснажне одлуке којом је утврђена повреда права на суђење у разумном року, примењују се и одредбе Закона о облигационим односима о објективној одговорности тужене и мерила за оцену трајања суђења у смислу овог закона. На основу напред изнетог, по оцени првостепеног суда као конститутивни чиниоци накнаде материјалне штете по основу повреде права на суђење у разумном року могу се утврдити следећи елементи: постојање штете због повреде права на суђење у разумном року, узрочно-последична веза између штете и повреде права на суђење у разумном року, објективна одговорност тужене и сходна примена адекватних одредби Закона о облигационим односима.

Оцена је првостепеног суда да је тужиоцу повређено право на суђење у разумном року у првостепеном поступку пред Вишим

судом у Крагујевцу и жалбеном поступку пред Апелационом судом у Крагујевцу, која околност је недвосмислено утврђена увидом у Решење Врховног Касационог суда Р4 Г 2/2018 од 05.04.2018. године. Тужилац, имајући у виду околности конкретног случаја, дужину трајања поступка, вредност предмета спора и друге критеријуме свакако трпи штету због дужине трајања поступка али се та штета не може састојати у висини законске затезне камате на износ који је тужилац Б. П. након окончања првостепеног поступка исплатио М. В., нити на износ законске затезне камате на досуђени главни дуг. О основаности потраживања тужиоца према М. В. одлучује суд пред којим се води поступак а који поступак је и даље у току након одлуке Врховног Касационог суда да се предмет врати првостепеном суду на поновно суђење, те је непознато да ли ће и у ком износу тужилац бити у обавези да М. В. надокнади по основу неоснованог обогаћења одређени износ. Наведено се пре свега односи на износ главног потраживања али и на износ камате као акцесорног потраживања, чија правна судбина сходно чл. 295. Закона о облигационим односима, зависи од егзистенције главног потраживања. Поред тога, првостепени суд је имао у виду да би досуђивањем тужиоцу предметног износа и као накнаде материјалне штете због повреде права на суђење у разумном року и као потраживања које тужилац има према М. В., тужилац евентуално био двоструко намирен за наведени износ, што би довело до неоснованог обогаћења тужиоца.

Првостепени суд закључује да се тужиоцу не може признати накнада материјалне штете с обзиром да би супротно поступање било противно сврси поступка утврђеног одредбама Закона о заштити права на суђење у разумном року који има за циљ успостављање правичне равнотеже услед неефикасног поступања државних органа услед чега је поступак трајао несразмерно дуго и исти се не може свести на исплату дуга тужиоцу заменом извршног дужника. Тужиоцу је пружена могућност да након доношења Решења Врховног Касационог суда Рев. 1887/2017 од 21.03.2018. године а сходно чл. 214. Закона о облигационим односима потражује од М. В. онај износ који потражује од тужене у овом поступку, а ово из разлога што су у

дужничко поверилачком односу пре свега били тужилац и М. В., а не и тужена, а сходно чл. 210. Закона о облигационим односима.

Сходно напред наведеном, суд је нашао да у конкретном случају нису испуњени услови прописани чланом 155. Закона о облигационим односима (ЗОО), сходно коме постоји и обавеза накнаде штете, те се за постојање исте захтева испуњење два услова и то постојање штете и да је штета настала недозвољеном радњом или пропуштањем, тј. да постоји узрочно последична веза између недозвољене радње и штете и да постоји одговорност за штету. По оцени суда, не постоји узрочно-последична веза између радњи тужене и настале штете на страни тужиоца, с обзиром да се каузални нексус по оцени суда не може манифестовати у радњама тужене сходно напред наведеном, а тужилац под теретом доказивања сходно чл. 231. ст. 2. ЗПП није супротно доказао.

Овакву оцену првостепеног суда у свему прихвата и Апелациони суд у потпуности као правилну и на закону засновану.

(Пресуда Вишег суда у Крагујевцу П-45/19 од 30.01.2020. године и Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж-1490/20 од 15.10.2020. године).

Сентенцу приредио Војислав Пирић,
судијски помоћник у Вишем суду у Крагујевцу

**ПРЕКОРАЧЕЊЕ ТУЖБЕНОГ ЗАХТЕВА
У ПОСТУПКУ ЗА ЗАШТИТУ ПРАВА НА СУЂЕЊЕ
У РАЗУМНОМ РОКУ**

(Чл. 30. ст. 1. Закона о заштити права на суђење
у разумном року)

Новчано обештећење признаје се у висини од 300 евра до 3.000 евра у динарској противвредности на дан исплате према средњем курсу Народне банке Србије по предмету.

Из образложења:

У конкретној правној ствари, тужилац је Основном суду у Крагујевцу поднео тужбу којом је тражио да се обавезе тужени да тужиоцу на име новчаног обештећења за неимовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року у предмету Вишег суда у Крагујевцу Гж-1201/19 у износу од 60.000,00 динара, са законском затезном каматом од дана пресуђења, до коначне исплате. Произлази да је решењем Вишег суда у Крагујевцу Р4-П-248/20 од 12.05.2020. године усвојена жалба тужиоца те је усвојен приговор предлагача ради убрзања поступка и тужиоцу је утврђена повреда права на суђење у разумном року у предмету Вишег суда у Крагујевцу Гж-1201/18. Предметни парнични поступак вођен је неефикасно и недовољно активно од стране Вишег суда у Крагујевцу, као другостепеног обзиром да исти није о жалби коју је тужилац, изјавио, одлучио ни након више од 9 месеци, те како у том року није донета другостепена пресуда, то је пропуст за дуго трајање поступка на страни суда.

Усвајајући тужбени захтев, првостепени суд је обавезао тужену Републику Србију да тужиоцу на име новчаног обештећења исплати износ од 300 евра у динарској противвредности према средњем курсу НБС на дан исплате, док је тужбени захтев у делу на име разлике од потраживаног износа, одбијен као неоснован.

Међутим, овакав закључак првостепеног суда, не може се прихватити као правилан.

Наиме, из списка предмета произлази да је тужилац тужбени захтев поставио у динарима, а не како првостепени суд досуђује висину новчаног обештећења због утврђене повреде права на суђење у разумном року тужиоцу, у еврима. Ово из разлога што је тужилац слободан да висину свог тужбеног захтева у поступку новчаног обештећења због повреде права на суђење у разумном року, постави у динарима или еврима, с тим да досуђени износ не може прећи законом одређени износ од 300 до 3000 евра, одређен чл. 30. ст. 1. Закона о заштити права на суђење у разумном року. Наведени члан само одређује граничну висину новчане накнаде приликом усвајања

тужбеног захтева, док је тужилац слободан, да по свом избору, постави тужбени захтев у динарима или еврима. Како је у конкретном случају, тужилац определио висину свог тужбеног захтева у динарима, а како је првостепени суд усвојио тужбени захтев у еврима, то је начињена битна повреда одредаба парничног поступка из чл. 374. ст. 2. тач. 12. ЗПП.

(Пресуда Основног суда у Крагујевцу Прр-1994/20 од 07.10.2020. године и решење Вишег суда у Крагујевцу ГЖрр-100/21 од 09.02.2021. године.)

Сентенцу приредила: Марија Радовановић,
судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу

НОВЧАНО ОБЕШТЕЋЕЊЕ ЗА НЕИМОВИНСКУ ШТЕТУ КОЈА ЈЕ СТРАНЦИ ИЗАЗВАНА ПОВРЕДОМ ПРАВА НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ

Новчано обештећење због утврђене повреде права на суђење у разумном року представља лично право које се гаси смрћу претходника, те је као време за утврђење висине новчаног обештећења релевантан само период од ступања тужиоца у стечајни поступак па до доношења решења којим је тужиоцу утврђена повреда овог права, а не и период од иницијалног акта до смрти претходног стечајног повериоца, с обзиром да тужилац који је касније ступио у стечајни поступак није могао ни имати било каква трпљења у вези са претходном дужином трајања поступка.

Из образложења:

Првостепеном пресудом делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца мал. А.А. па је обавезана тужена Република Србија да тужиоцу, исплати износ новчаног обештећења у висини од 500 евра на име накнаде нематеријалне штете због повреде права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Крагујевцу Ст.бр.18/10, у

динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, са законском затезном каматом почев од 30.10.2018. године, као дана пресуђења, па до коначне исплате, док је одбијен део тужбеног захтева мал. тужиоца за разлику од укупно потраживаног износа од 1500 евра у динарској противвредности до износа досуђеног ставом 1. изреке пресуде, као неоснован.

Према чињеничном утврђењу, решењем Привредног суда у Крагујевцу Р4-Ст-774/2018 од 24.04.2018. године усвојен је приговор предлагача и утврђена повреда права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Крагујевцу Ст-18/10. Стечајни поступак над стечајним дужником отворен је решењем Привредног суда у Крагујевцу Ст. 1/09 од 23.01.2009. године, у коме је Б.Б., отац мал. тужиоца А.А., као стечајни поверилац, пријавио своје потраживање које се односи на дуг из радног односа, а које је признато закључком Привредног суда у Крагујевцу Ст. 1/09 од 10.04.2009. године. Након смрти стечајног повериоца, отац мал. тужиоца, оставинским решењем О-2545/15 од 17.04.2018. године, његов брачни друг и мал. ћерка А.А. оглашене су за наследнике на новчаном потраживању које је признато у предмету Привредног суда у Крагујевцу Ст-18/10. Поступак у предмету Ст-18/10 Привредног суда у Крагујевцу није окончан ни након 9 година од пријаве потраживања стечајног повериоца па до доношења решења којим је мал. тужиоцу А.М утврђена повреда права на суђење у разумном року. Од ступања мал. тужиоца на место стечајног повериоца па до доношења решења којим је утврђена повреда права на суђење у разумном року протекло је годину дана.

Након оцене околности које утичу на дужину трајања стечајног поступка, да би се оценило да ли је поступак неразумно трајао и колики је допринос тужене дужини трајања предметног поступка у односу на утврђену повреду права на суђење у разумном року, другостепени суд је, пре свега, пошао од чињенице да је у предметном стечајном поступку мал. А.А. ступила на место претходног стечајног повериоца оставинским решењем Основног суда

у Крагујевцу О-2545/15 од 17.04.2018. године, у периоду када је стечајни поступак пред Привредним судом у Крагујевцу Ст-18/10 већ навршио 8. годину.

Наиме, другостепени суд налази да је неспорно да приликом оцене основа и висине новчаног обештећења због утврђене повреде права на суђење у разумном року поступак треба посматрати као целину - од подношења иницијалног акта, међутим стоји и чињеница да примерена накнада због утврђене повреде права на суђење у разумном року представља лично право које се гаси смрћу претходника, те је као време за утврђење висине новчаног обештећења због наведене повреде релевантан само период од ступања мал. тужиоца у стечајни поступак, а не и период од иницијалног акта до смрти претходног стечајног повериоца, с обзиром да мал. тужилац није могао ни имати било каква трпљења у вези са претходном дужином трајања поступка.

Имајући у виду наведено, по оцени другостепеног суда, може се сматрати да, с обзиром да предметни стечајни поступак, у којем је, према наводима предлагача, повређено његово право на суђење у разумном року, траје само годину дана рачунајући од дана ступања мал. тужиоца на место стечајног повериоца па до подношења приговора ради убрзања поступка. Наведени временски период, односно чињеница колико дуго траје поступак након ступања тужиоца у стечајни поступак на место стечајног повериоца - претходника, до доношења решења којим је утврђена повреда права на суђење у разумном року је, у конкретном случају, од посебног значаја приликом одмеравања висине новчаног обештећења.

(Пресуда Вишег суда у Крагујевцу ГЖ-pp-557/19 од 17.12.2019. године, пресуда Основног суда у Крагујевцу 8Прр-1247/18 од 30.10.2018. године)

Сентенцу приредио Бојан Милојевић,
судијски помоћник у Вишем суду у Крагујевцу

**ПРАВИЧНО ЗАДОВОЉЕЊЕ - ОБЈАВЉИВАЊЕ ПРЕСУДЕ
КОЈОМ СЕ УТВРЂУЈЕ ДА ЈЕ СТРАНЦИ ПОВРЕЂЕНО
ПРАВО НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ**

(Члан 23. став 1. Закона о заштити права на суђење
у разумном року)

Странка у поступку остварења права на правично задовољење због повреде права на суђење у разумном року има право на објављивање пресуде којом се утврђује да је странци било повређено право на суђење у разумном року али не и право на објављивање пресуде којом је одлучено о њеном тужбеном захтеву за новчано обештећење.

Из образложења:

Пресудом Основног суда у Аранђеловцу 5Прр-543/18 од 31.01.2019. године, у ставу 1. изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца А.А. из Аранђеловца, па је обавезана тужена Република Србија, Врховни касациони суд у Београду, да тужиоцу, на име новчаног обештећења, исплати износ од 1.500 евра, у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, са законском затезном каматом на овај износ почев од 31.01.2019. године, као дана пресуђења, па до коначне исплате.

Допунском пресудом Основног суда у Аранђеловцу 5Прр-543/18 од 08.04.2020. године усвојен је тужбени захтев тужиоца А.А. из Аранђеловца, па је обавезана тужена Република Србија, Врховни касациони суд у Београду да правноснажну пресуду објави о свом трошку у „Службеном гласнику РС“.

Испитујући оспорену допунску пресуду, другостепени суд налази да је оспорена пресуда донета уз битну повреду поступка из члана 374. став 2. тач. 12 ЗПП, јер нису јасни разлози којима се првостепени суд водио приликом доношења исте.

Наиме, одредбом члана 23. став 1. тач. 2. Закона о заштити права на суђење у разумном року прописано је да је једна од врста правичног задовољења, између осталих, и право на објављивање пресуде којом се утврђује да је странци повређено право на суђење у

разумном року. Овим видом правичног задовољења, односно захтева за пружањем овакве правне заштите, странка захтева доношење декларативне пресуде којом се утврђује да је странци било повређено право на суђење у разумном року. Тужилац само захтева да се пресудом утврде елементи постојеће правне ситуације и таква пресуда објави.

Међутим, оспореном допунском пресудом усвојен је тужбени захтев тужиоца којим је обавезана тужена Република Србија, Врховни касациони суд у Београду, да правноснажну пресуду којом је тужиоцу досуђена новчана накнада због повреде права на суђење у разумном року објави о свом трошком у „Сл. гласнику РС“, а не захтев којим се утврђује да је тужена повредила право странке на суђење у разумном року.

Како је тужба за утврђење повреде права на суђење у разумном року специфична по самом предмету и како је Законом о заштити права на суђење у разумном року изричито предвиђено да тужилац, као вид правичног задовољења, може у тужби тражити само да суд пресудом утврди да је странци било повређено право на суђење у разумном року и да се таква одлука објави, а како је суд одлучио да се објави пресуда, којом се иначе не утврђује да је тужиоцу повређено право на суђење у разумном року, већ досуђује новчана накнада због утврђене повреде права на суђење у разумном року, то је неправилно поступио првостепени суд када је одлучио као у изреци оспорене допунске пресуде, погрешно применивши одредбу члана 23. став 1. тач. 2. Закона о заштити права на суђење у разумном року.

(Пресуда Вишег суда у Крагујевцу Гж-пр-515/20 од 06.10.2020. године, пресуда Основног суда у Аранђеловцу 5.Прр-543/18 од 08.04.2020. године)

Сентенцу приредио Бојан Милојевић,
судијски помоћник у Вишем суду у Крагујевцу

ПРОЦЕСНО ПРАВО

ПАРНИЧНИ ПОСТУПАК

МЕСНА НЕНАДЛЕЖНОСТ

(Члан 51. ст. 1. Закона о парничном поступку)

За суђење у споровима о праву својине и другим стварним правима на непокретности, споровима због сметања државине на непокретности, као и у споровима из закупних односа на непокретности, искључиво је месно надлежан суд на чијем подручју се налази непокретност.

Из образложења:

У конкретној правној ствари, проилази да је поступак покренут тужбом тужиоца против туженог ради раскида уговора о доживотном издржавању, а који уговор за предмет има непокретности на подручју месне надлежности Основног суда у Великом Градишту. Тужени је истакао приговор месне ненадлежности првостепеног суда, сматрајући да је реч о спору поводом стварних права на чијој територији се налазе непокретности.

Полазећи од наведеног, првостепени суд је донео оспорено решење и одбио приговор месне ненадлежности суда, истакнут од стране туженог као неоснован, уз образложење да закључењем уговора о доживотном издржавању не долази до преноса својине на непокретностима које су предмет уговора, све до смрти примаоца издржавања. Како је тужилац и даље земљишно књижни власник непокретности које су предмет уговора о доживотном издржавању, те није реч о парници о праву својине и другим стварним правима на

непокретностима, и с обзиром да тужени има пребивалиште на територији Основног суда у Аранђеловцу, то је првостепени суд применом чл. 39. ст. 1. ЗПП, одлучио да се приговор туженог одбије као неоснован.

Међутим, овакав закључак првостепеног суда, не може се прихватити као правилан.

Наиме, одредбама чл. 51. Закона о парничном поступку, прописано је да је за суђење у споровима о праву својине и другим стварним правима на непокретностима, споровима због сметања државине на непокретности, као и у споровима из закупних односа на непокретности, искључиво месно надлежан суд на чијем подручју се налази непокретност, те како се у конкретном случају сам уговор тиче права својине, без обзира када ће доћи до преноса права својине, то постоји искључива надлежност суда на подручју на коме се непокретности налазе. Како је и уговор о доживотном издржавању закључен пред судом у Великом Градишту, то постоји искључива надлежност суда и према месту закључења уговора, што је Основни суд у Великом Градишту.

(Решење Основног суда у Аранђеловцу, Судска јединица у Тополи П-593/17 од 27.11.2018. године и решење Вишег суда у Крагујевцу Гж-544/19 од 26.03.2019. године).

Сентенцу приредила: Марија Радовановић.
судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу

**УТВРЂИВАЊЕ МЕСНО НАДЛЕЖНОГ СУДА
У ПОСТУПКУ РАДИ НАКНАДЕ ШТЕТЕ**
(Члан 44. став 1. ЗПП)

За суђење у споровима због вануговорне одговорности за штету, поред суда опште месне надлежности, надлежан је и суд на чијем је подручју штетна радња извршена или суд на чијем је подручју штетна последица наступила.

Из образложења:

У конкретној правној ствари, тужилац је Основном суду у Крагујевцу поднео тужбу којом је тражио да се обавезе тужени да тужиоцу на име правичне накнаде нематеријалне штете претрпљене у саобраћајној незгоди од 25.07.2019. године, као новчану сатисфакцију исплати на име претрпљених физичких болова износ од 70.000,00 динара, на име претрпљеног страха износ од 50.000,00 динара и на име наружености износ од 40.000,00 динара, са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате. Тужени је поднеском од 05.03.2020. године истакао приговор месне ненадлежности Основног суда у Крагујевцу, јер се седиште туженог налази на територији Београда, те је за поступање надлежан Први Основни суд у Београду.

Поступајући по приговору туженог, првостепени суд се огласио месно ненадлежним за поступање у тој правној ствари, са образложењем да се седиште туженог налази у Београду, те да је за суђење у споровима против правних лица опште месно надлежан суд на чијем подручју се налази седиште правног лица, у смислу из чл. 40. ст. 2. ЗПП.

Међутим, овакав закључак првостепеног суда, не може се прихватити као правилан, са образложењем да су испуњени услови из чл. 40. ст. 2. ЗПП за доношење оспореног решења, занемарујући да Закон о парничном поступку регулише посебну месну надлежност суда у одредбама чл. 42. до чл. 62. ЗПП, па тако чл. 44. ЗПП прописује да је за суђење у споровима због вануговорне одговорности за штету, поред суда опште месне надлежности, надлежан и суд на чијем је подручју штетна радња извршена или суд на чијем је подручју штетна последица наступила.

Наиме, из списка предмета произлази да је за тужиоца последица штетне радње (саобраћајне незгоде) настала према месту његовог пребивалишта, јер је лечење спровео у месту свог пребивалишта, и то од тренутка задобијања повреда до излечења, то је за поступање у наведеној правној ствари надлежан Основни суд у Крагујевцу, имајући у виду одредбе Закона о парничном поступку, који регулише

посебну месну надлежност суда у одредбама чл. 42. до чл. 62. ЗПП. Тужилац је подношењем тужбе Основном суду у Крагујевцу извршио избор једног од месно надлежних судова, па се тај суд ни по службеној дужности, ни по приговору странака није могао огласити месно ненадлежним.

(Решење Основног суда у Крагујевцу П-162/20 од 11.03.2020. године и решење Вишег суда у Крагујевцу ГЖ-1440/20 од 23.02.2021. године.)

Сентенцу приредила: Сашка Ристић,
судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу

ПРИГОВОР МЕСНЕ НАДЛЕЖНОСТИ

(Члан 19, 38.-61. Закона о парничном поступку)

Предуслов за одлучивање о месној ненадлежности је постојање приговора ненадлежности, изузев у случајевима када постоји искључива месна надлежност.

Из образложења:

Тужилац је поднео тужбу против тужених, ради регреса, тражећи да се првотужени обавезе на исплату износа од 1.306.316,50 динара са законском затезном каматом почев од 09.05.2016. године, а да се друготужени обавезе на исплату износа од 539.321,50 динара. У одговору на тужбу, првотужени је истакао приговор месне ненадлежности, истичући да је пребивалиште првотуженог у Рашки, а друготуженог у Београду. Поднеском од 30.08.2017. године, тужилац и првотужени су споразумно изјавили да су постигли споразум о вансудском намирењу дуга, сходно чему је тужилац повукао тужбу према првотуженом, а што је првостепени суд констатовао оспореним решењем у ставу један изреке. Поднеском од 26.04.2017. године, друготужени је према тужиоцу уложио противтужбу, ради регреса. Опореним решењем у ставу два изреке, првостепени суд се огласио ненадлежним за поступање,

нашавши да су испуњени услови из чл. 25. ст. 1. тач. 1. Закона о уређењу судова. Решењем П-16162/16 од 01.09.2017. године, у ставу три изреке, првостепени суд је на основу чл. 40. ст. 2. ЗПП, одлучио да је за поступање у предметном поступку стварно и месно надлежан Привредни суд у Београду.

Међутим, овакав закључак првостепеног суда, не може се прихватити као правилан.

Наиме, суд по службеној дужности води рачуна о месној надлежности само када постоји искључива надлежност суда за поступање о одређеној правној ствари, док у случајевима када није предвиђена искључива месна надлежност одређеног суда за поступање, предуслов да би се суд огласио месно ненадлежним јесте постојање приговора месне ненадлежности истакнутог од стране туженог.

Одредбама ЗПП, искључива месна надлежност предвиђена је у споровима о праву својине и другим стварним правима на непокретности, споровима због сметања државине на непокретности, као и у споровима из закупних односа на непокретностима (чл. 51), затим у споровима против Републике Србије из односа са војним јединицама, односно војним установама (чл. 56), као и, док оставински поступак није правноснажно окончан, за суђење у споровима за потраживање повериоца према наследницима оставиоца за дугове оставиоца (чл. 57), и коначно у споровима који настају у току и поводом судског или административног извршног поступка, односно у току и поводом стечајног поступка (чл. 58).

Следом изнетог, а како је само у описаним случајевима предвиђена искључива месна надлежност суда, те како само тада суд има могућност да се по службеној дужности, без предлога туженог огласи месно ненадлежним за поступање, то се основано указује жалбом да није јасно на основу чега је првостепени суд одлучивао о месној надлежности, имајући у виду да је у конкретном случају изостао приговор месне ненадлежности по коме би исти поступио, као и да је

предмет тужбеног захтева регрес, за који закон не предвиђа искључиву месну надлежност неког суда.

(Решење Основног суда у Крагујевцу П-16162/16 од 01.09.2017. године, Решење Вишег суда у Крагујевцу Гж-2429/17 од 02.07.2020. године)

Приредила: Анета Лековић Илић,
судијски сарадник Вишег суда у Крагујевцу

СТВАРНА НАДЛЕЖНОСТ ОСНОВНОГ СУДА (ПРИМЕНА ЗАКОНА)

У поступку пред првостепеним судом, дана 11.07.2019. године, поднета је тужба суду опште надлежности а ради утврђивања чињеница о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породицишта у Републици Србији.

Првостепеним решењем од 05.06.2020. године, Основни суд у Крагујевцу се огласио стварно ненадлежним и одлучио да се по правноснажности решења, списи предмета уступе Вишем суду у Крагујевцу, као стварно надлежном суду, са образложењем да је у овом поступку одредбама чл. 3. ст. 1. тач. 2. Закона о утврђивању чињеница о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породицишта у Републици Србији, прописано да поступак у коме се утврђују чињенице о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породицишта у Републици Србији, у првом степену води Виши суд у Крагујевцу, за подручје Апелационог суда у Крагујевцу.

Нејасна је одлука првостепеног суда због чега је применио одредбе којима је регулисана надлежност судова, имајући у виду природу правног односа у овој правној ствари, те приговор туженог изнет у поднеску, који по својој садржини представља захтев за прекид поступка у овој парници, јер примена одредби новодонетог закона, представља претходно питање за решавање спора у овом парничном поступку.

Будући да је од момента подношења тужбе па до доношења побијане одлуке, у међувремену донет Закон о утврђивању чињеница о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породилице у Републици Србији, који процесно и материјално уређује предметну област и који као такав утиче непосредно на поступање првостепеног суда, који је у датој ситуацији, по правном закључку Вишег суда, овлашћен да одреди прекид поступка на основу чл. 223. ЗПП, којим је прописано да ако законом другачије није прописано, прекид поступка суд може да одреди ако је одлучио да сам не решава о претходном питању из чл. 12. истог закона, па је одлука првостепеног суда морала бити укинута.

(Решење Вишег суда у Крагујевцу Гж-2255/18 од 15.10.2020. године)

Сентенцу приредио: Душан Штрбац,
Судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу

СВОЈСТВО СТРАНKE У ПОСТУПКУ

(Члан 74. став 1. и 2. Закон о парничном поступку)

Својство странке у поступку, сходно одредби члана 74. став 4. Закона о парничном поступку, не може се решењем парничног суда признати оним облицима удруживања и организовања за коју је предвиђен посебан поступак регистрације и који стичу својство правног лица уписом у Регистар привредних субјеката.

Из образложења:

Према стању у списима предмета, тужилац је дана 03.11.2017. године поднео Основном суду у Крагујевцу тужбу против тужене Земљорадничке задруге „В.“ којим је тражио да му тужена, по основу обустављених нето личних доходака за период од 01.02.1984. године до 31.12.1999. године, исплати износ од 2.987.250,00 динара, са законском затезном каматом почев од 26.10.2017. године до исплате. Из дописа Регистра привредних субјеката од 03.04.2018. године, 05.06.2019. године и 19.06.2020. године произлази да се Земљорадничка задруга „В.“ налази у статусу привредног субјекта у процесу

регистрације по службеној дужности, да наведени субјект никада није преведен из регистра Трговинског суда у регистар Агенције за привредне регистре, да исти нема статус „активан“ али да исти и даље има могућност подношења регистрационе пријаве превођења, да је реч о привредном субјекту који није поднео пријаву за превођење у Регистар у складу са одредбом члана 82. Закона о регистрацији привредних субјеката, а чије податке није било могуће преузети из матичних регистара до 15.06.2005. године, из ког разлога нису могли бити преведени у статус неактиван и брисани на основу члана 68. став 2. Закона о регистрацији привредних субјеката.

Одредбом члана 74. став 1. ЗПП прописано је да странка у поступку може да буде свако физичко и правно лице. Ставом 2. истог члана прописано је да посебним прописима се одређује ко осим физичких и правних лица може да буде странка у поступку. Ставом 4. истог члана закона прописано је да изузетно, парнични суд може решењем, које има правно дејство у одређеној парници признати својство странке и оним облицима удруживања и организовања који немају страначку способност у смислу става 1. и 2. овог члана ако утврди да, с обзиром на предмет спора, у суштини испуњавају битне услове за стицање страначке способности, а нарочито ако располажу имовином на којој се може спровести извршење.

Другостепени суд у свему прихвата закључак првостепеног суда из којих разлога није имао могућност да туженој решењем призна својство странке а на основу члана 74. став 4. ЗПП. Ово из разлога што се цитирана одредба односи на облике удруживања и организовања за које није прописан посебан поступак стицања страначке способности, док то није случај са туженом, за коју је предвиђен посебан поступак регистрације и која стиче својство правног лица уписом у Регистар привредних субјеката.

(Из решења Вишег суда у Крагујевцу Гж-104/20 од 03.12.2020. године)

Сентенцу приредио Бојан Милојевић,
судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу.

**АКТИВНА ЛЕГИТИМАЦИЈА У СПОРУ ЗА НАПЛАТУ ДУГА
НА ИМЕ УЧЕШЋА У ТЕКУЋЕМ И ИНВЕСТИЦИОНОМ
ОДРЖАВАЊУ ЗГРАДЕ**

За подношење тужбе којом се од власника, односно корисника стана у стамбеној згради тражи наплата дуга по основу текућег и инвестиционог одржавања зграде, у ситуацији у којој је Скупштина станара стамбене зграде са Агенцијом закључила Уговор о одржавању стамбене зграде, којим је, између осталог, сагласна да Агенција непосредно врши наплату трошкова одржавања, постоји активна легитимација и на страни Скупштине станара стамбене зграде у смислу чл. 5. и чл. 24. Закона о одржавању стамбених зграда и чл. 10. Уредбе о одржавању стамбених зграда.

Из образложења:

Првостепени суд је, на основу изведених доказа, утврдио да је Одлуком Скупштине станара у ул. Николе Пашића бр. 35., од 30.11.2015. године, која је ступила на снагу 01.12.2015. године, одлучено да месечна обавеза станара, власника станова у згради месечно, на име учешћа у текућем одржавању зграде, износи 300 динара и уплаћује се на рачун Скупштине станара сваког месеца, до 10-ог у месецу за претходни месец. Трошкови инвестиционог одржавања зграде обезбеђују се на основу предмета и предрачуна радова, односно Уговора о извођењу радова, с тим што се потребан износ новца дели са бројем станова, а власници станова су дужни да утврђен износ плате уз накнаду за текуће одржавање у месецу у коме су радови извршени. Тужилац је са Агенцијом „Р“ закључио Уговор о уступању радова на одржавању стамбене зграде 01.12.2015. године, којим прималац услуга уступа даваоцу услуга радове на одржавању стамбене зграде и то хитне интервенције, аналитичку евиденцију и одржавање хигијене. Тужилац и Агенција за одржавање и чишћење објеката „Д.Ц.“ закључили су Уговор о одржавању стамбене зграде 13.05.2016. године, који се примењује од 17.05.2016. године, а којим су уредили међусобна права и обавезе у погледу одржавања стамбених зграда и њених заједничких делова, на начин да јој је поверено

одржавање стамбене зграде и њених заједничких делова које обухвата радове инвестиционог одржавања (велике поправке) заједничких делова стамбене зграде из чл. 3. Уредбе о одржавању стамбених зграда, радове текућег одржавања из чл. 5. Закона о одржавању стамбених зграда и чл. 5. Уредбе, послове и радове хитних интервенција из чл. 7. Закона и чл. 8. Уредбе. Чл. 5. Уговора Стамбена зграда обавезала се да сноси стварне трошкове укупног одржавања стамбене зграде, док су за финансирање текућег одржавања заједничких делова зграде сви власници дужни да плаћају уговорен износ од 300 динара на месечном нивоу, на рачун зграде, од ког износа на рачуну зграде остаје 60 динара, док се 240 динара преноси на рачун Агенције „Д.Ц.“, а власници других посебних делова зграде (пословни простор) плаћају износ увећан за 30%, најдаље до 10-ог у месецу за претходни месец. За радове инвестиционог одржавања, стамбена зграда је дужна да обезбеди и сноси износ стварних трошкова утврђених предметом и предрачуном радова, односно Уговором о извођењу конкретних радова. Стамбена зграда сагласна је да „Дежурни центар“ непосредно врши наплату трошкова одржавања из чл. 5. ст. 1. тог Уговора, као и разлику трошкова одржавања од власника станова и других посебних делова зграде, укључујући и принудну наплату, односно утужење власника који не измирују своје обавезе. Према рачуну бр. 24/16 од 06.04.2016. године, З.Р. „А.М.П“ фактурисала је тужиоцу износ од 8.000,00 динара на име испирања хоризонталног канализационог развода у подруму уређајем под притиском, износ од 15.000,00 динара на име разбијања бетона и копања земље до места квара и замене дела канализационе инсталације, као и износ од 2.000,00 динара на име бетонирања пода у подруму, све у укупном износу од 25.000,00 динара. Тужилац је дана 13.06.2016. године уплатио износ од 14.000,00 динара, а дана 30.06.2016. године износ од 11.000,00 динара на текући рачун наведеног лица. Из налаза и мишљења вештака економско-финансијске струке је утврђено да укупна обавеза туженог према тужиоцу, за период од 01.12.2015. године до 31.10.2016. године, износи 3.763,00 динара и то износ од 3.300,00 динара по основу текућег одржавања и чишћења зграде за

период од 11 месеци по 300 динара и износ од 463,00 динара по основу инвестиционог одржавања зграде, по рачуну од 06.04.2016. године (25.000,00 динара/54 стана), отклањање квара и замену дела канализационе инсталације.

Правилно и по правном закључку Вишег суда, првостепени суд налази да није основан приговор недостатка активне легитимације који је истакао тужени, сходно чл. 5. и чл. 24. Закона о одржавању стамбених зграда и чл. 10. Уредбе о одржавању стамбених зграда, важећим у време подношења тужбе, обзиром да су права и обавезе стамбене зграде и власника станова и других посебних делова зграде уређена законом, да је Одлуком од 30.11.2015. године утврђена обавеза станара, власника станова у згради, да месечно на име свог учешћа у текућем одржавању објекта плаћају износ од 300,00 динара, а чл. 5. Уговора о одржавању стамбене зграде од 13.06.2016. године да власници станова и других посебних делова зграде имају обавезу да износ од 300,00 динара плаћају на рачун зграде, од чега се износ од 240,00 динара преноси на рачун Агенције „Д.Ц.“, као и да је тужилац пружио доказ да је измирио износ од 25.000,00 динара на име инвестиционог одржавања зграде (уплатама од 13.06.2016. године и 30.06.2016. године), према рачуну „А.М.П” бр. 24/16 од 06.04.2016. године, сходно чему су испуњени услови из чл. 17. ст. 1. и чл. 262. ст. 1. ЗОО за усвајање тужбеног захтева тужиоца, са законском затезном каматом од 16.11.2016. године, као дана подношења тужбе, па до коначне исплате, у смислу чл. 277. ЗОО.

Наиме, околност да се тужилац чл. 5. Уговора о одржавању стамбене зграде, који је дана 13.05.2016. године закључио са Агенцијом „Д.Ц.“, сагласио да Агенција непосредно врши наплату трошкова одржавања из чл. 5. тач. 1. тог Уговора, укључујући и принудну наплату, тј. утужење власника који не измирују своје обавезе, не значи да се тужилац одрекао права да сам врши наплату неплаћених потраживања по основу текућег и инвестиционог одржавања зграде од стране власника станова стамбене зграде, јер то право тужиоца произлази из чл. 10. Закона о одржавању стамбених зграда,

односно права управљања стамбеном зградом, који појам подразумева старање о одржавању стамбене зграде као целине и заједничких делова у згради, одлучивање о обезбеђивању и коришћењу финансијских средстава за одржавање, о начину коришћења заједничких делова зграде и другим питањима од значаја за одржавање стамбене зграде, при чињеници да власници станова износ на име трошкова одржавања за радове текућег одржавања плаћају на рачун зграде.

Осим тога, неоснован је и навод жалбе туженог да је првостепени суд погрешно применио материјално право, позивањем на чл. 24. Закона о одржавању зграда, јер је суд обавезу туженог утврдио сходно Одлуци Скупштине станара од 30.11.2015. године, која је у супротности са наведеном императивном нормом (која прописује да трошкове одржавања сnose власници станова сразмерно учешћу површине својих станова, а према стварно учињеним трошковима), будући да је одредбом чл. 20. Закона о одржавању зграда прописано да лице које сматра да му је одлуком скупштине зграде повређено неко право или правни интерес на закону заснован, може такву одлуку побијати пред надлежним судом, дакле у посебном поступку.

(Пресуда Основног суда у Крагујевцу П-16298/16 од 22.05.2018. године и пресуда Вишег суда у Крагујевцу ГЖ-5202/18 од 08.10.2020. године)

Сентенцу приредила: Анђела Ђерасимовић,
судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу

НЕПОСТОЈАЊЕ ПРАВНОГ ИНТЕРЕСА ЗА ПОКРЕТАЊЕ ПАРНИЧНОГ ПОСТУПКА

(Члан 194. Закона о парничном поступку)

Утврђивање истинитости садржине рачуна не могу бити предмет расправе у парничном поступку, покренутом по тужби за утврђење.

Из образложења:

Тужилац је поднео тужбу, којом је тражио да се утврде да су неистинити-нетачни рачуни који су издати од стране тужених, издатих за период од 25.06.2008. године до 22.08.2016. године, а за потрошачки број ЕД 20053658, као и да се обавезу тужени да солидарно исплате на име неоснованог обогаћења износ од 250.000,00 динара, за назначени период.

Полазећи од овако постављеног тужбеног захтева, првостепени суд је правилно, и по правном закључку Вишег суда поступио, када је на основу чл. 294. ст. 1. тач. 6. и ст. 2. ЗПП-а, а у вези 194. ст. 1. ЗПП, утврдио да у конкретном случају тужилац нема правни интерес за подношење тужбе, из разлога утврђивање истинитости садржине рачуна може да буде предмет доказног поступка, а не тужбе за утврђење.

Наиме, према чл. 194. ст. 1. ЗПП, тужилац може да тражи тужбом да суд утврди постојање, односно непостојање неког права или правног односа, повреду права личности или неистинитост неке исправе, тачније када је у питању тужба за утврђење да ли исправа потиче или не потиче од оног ко је у исправи означен као њен издавалац, те се правна заштита која се пружа у овом случају тиче веродостојности потписа и издаваоца, а не њене садржине.

Следом изнетог, а како је предметном тужбом тражено да се утврди да су неистинити-нетачни рачуни који су издати од стране тужених, то произлази да у конкретном случају није спорно ко је издао рачуне, већ је споран износ по рачунима из разлога што је потрошња електричне енергије мерена преко бројила које није баждарено у одређеном року, то су оцењени као неосновани наводи жалбе којима се указује да тужилац има правни интерес на подношење тужбе као вида остварења и заштите својих права из предметног уговорног односа, из разлога што тужилац своје незадовољство износима може исказати улагањем приговора на рачун туженом, који врши снабдевање електричном енергијом, у року од 8 дана од прије-

ма рачуна или да поднесе захтев за испитивање исправности наведеног бројила, те да уз потврду о неисправности бројила поднесе захтев за прерачун утрошење електричне енергије.

Такође, неосновани су наводи жалбе којима се указује да је утврђивање истинитости испостављених рачуна од значаја за уговорни однос тужиоца и тужених, из разлога што обрачун испоручиоца за утрошену електричну енергију не утиче на настанак или престанак права потрошача и корисника, због чега спор о тачности обрачуна не представља имовинскоправни спор из чл. 1. ЗПП, а што би предметну тужбу чинило дозвољеном.

(Решење Основног суда у Крагујевцу П-16658/16 од 19.02.2018. године, Решење Вишег суд у Крагујевцу ГЖ-4747/18 од 22.09.2020. године)

Приредила: Анета Лековић Илић,
судијски сарадник Вишег суда у Крагујевцу

ПРАВНИ ИНТЕРЕС ЗА ИЗДАВАЊЕ ПЛАТНОГ НАЛОГА

(Чл. 455. ст. 5. Закона о парничном поступку)

Суд ће да одбаци тужбу за издавање платног налога, уколико тужилац не учини вероватним постојање правног интереса за издавање платног налога, и у том случају тужилац може да тражи извршење у складу са законом којим се уређује извршење и обезбеђење.

Из образложења:

У конкретној правној ствари, утврђено је да је тужилац, поднео тужбу са предлогом за издавање платног налога по основу веродостојне исправе-рачуна издатој посебној доплатној карти којом је тражио да се наложи туженом да плати тужиоцу главни дуг и трошкове парничног поступка. Уз тужбу са предлогом за издавање платног налога тужилац је доставио Уговор о уступању потраживања.

Код оваквог чињеничног утврђења, правилно је и по правном закључку Вишег суда, поступио првостепени суд, када је применом чл. 455. ст. 4. Закона о парничном поступку, одбацио тужбу тужиоца за издавање платног налога из разлога што тужилац није учинио вероватним постојање правног интереса за издавање платног налога.

Истицање у жалби, да није јасно по ком основу првостепени суд закључује, да тужилац није учинио вероватним постојање правног интереса за издавање платног налога, будући да су испуњени сви услови сходно чл. 455. ст. 1. ЗПП, је неосновано. Ово због тога, што је тужилац уз тужбу за издавање платног налога поднео уговор о уступању потраживања којим уговором је уступилац потраживања, потраживање из предметне веродостојне исправе, пренео на тужиоца, то по оцени већа овог суда указује да тужилац управо због чињенице да је доставио уговор о уступању потраживања који представља оверену исправу о прелазу потраживања у смислу чл. 48. ЗИО, своја права може остварити у складу са Законом којим се уређује извршење и обезбеђење и нема правни интерес да предложи издавање платног налога сходно чл. 455. ст. 1. Закона о парничном поступку.

(Решење Основног суда у Крагујевцу Пл-135/19 од 05.09.2019. године и решење Вишег суда у Крагујевцу ГЖ-И-1555/19 од 20.02.2020. године)

Сентенцу приредила: Тања Павловић,
судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу

ЗАСТУПАЊЕ ПАРНИЧНЕ СТРАНKE ОД СТРАНЕ АДВОКАТСКОГ ПРИПРАВНИКА

Решењем Основног суда у Крагујевцу П-3966/17 од 14.08.2018. године, утврђено је да је тужба тужиоца у односу на тужену, ради раскида уговора, повучена, из разлога што је на рочиште за главну расправу, приступио пуномоћник тужиле адвокатски приправник у канцеларији ММ, адвоката у Крагујевцу, који код себе није

имао адвокатску легитимацију, којом би се легитимисао за заступање у овом предмету, сходно чл. 311. ЗПП.

Наиме, чл. 88. ст. 1. ЗПП, прописано је да странка одређује обим пуномоћја и да она може овластити пуномоћника да предузима поједине радње, или да предузима све радње у поступку, док сагласно ставу 3. овог члана пуномоћника који је адвокат, може замењивати адвокатски приправник уколико је странка тако одредила у пуномоћју и наравно уколико је он запослен код адвоката.

Сходно цитираним одредбама а имајући у виду да адвокатска легитимација служи као доказ својства адвоката, односно у конкретном случају адвокатског приправника, сходно чл. 23. Закона о адвокатури, а да се увидом у списе предмета утврђује да је тужила по основу пуномоћја од 14.08.2008. године, овластила адвоката ММ. из Крагујевца да је заступа у овом предмету и да је у истом поименично наведен адвокатски приправник, то у ситуацији када не постоји сумња у погледу постојања овлашћења за заступање, остаје нејасно због чега је првостепени суд сматрао да за тужиоца нико није приступио и због чега није дозволио присутном адвокатском приправнику да заступа тужилу.

С тога, је у овом случају, када не постоји сумња у издато пуномоћје, сваки адвокатски приправник који је запослен код адвоката, овлашћен за замењивање, уз једини услов да је запослен код истог и да постоји пуномоћје на основу којег заступа парничну странку.

(Решење Вишег суда у Крагујевцу Гж-7057/18 од 10.11.2020. године)

Сентенцу приредио: Душан Штрбац,
Судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу

НЕОВЛАШЋЕНО ЗАСТУПАЊЕ У ПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ

(Члан 86. Закона о парничном поступку)

Странку у парничном поступку може заступати пословно способно лице које је пуномоћјем овластила, али је за парничне

радње признања тужбеног захтева и одрицања од правног лека потребно изричито овлашћење.

Из образложења:

Према стању у списима предмета и разложима оспореног решења произлази да је тужилац 16.07.2004. године, поднео тужбу којом је тражио да му суд утврди право својине на кп 674/1 шума, у површини 4,79 ари, уписане у зк. ул. број 1087 СО Аранђеловац. Првостепени суд је донео пресуду на основу признања од 22.07.2004. године којом је утврдио да је тужилац носилац права својине на кп број 674/1 шума, у површини 4,79 ари, и кп број 674/2 јаруга, у површини 2,91 ари, обе уписане у зк. ул. број 1087 КО Аранђеловац, на основу куповине пре 1975. године, у целости исплаћене купопродајне цене и савесне и непрекидне државине. Изјаву о признању тужбеног захтева је дало лице, Р.А. из Аранђеловца, које је тужена, писаним пуномоћјем од 31.10.2003. године, овереним од стране Генералног конзула Србије и Црне Горе у Торонту овластила, да у њено име и за њен рачун закључи уговор о продаји и преносу власништва кп 17/1 ливада, у површини 5,58 ари, 2К 1087 СО Аранђеловац и кп 674/1 шума, у површини 4,79 ари, 2К 1087 СО Аранђеловац, као и да прими купопродајну цену. На пресуду од 22.07.2004. године, се лице које је у парничном поступку учествовало у својству пуномоћника тужене одрекло права на жалбу, као и тужилац, па је пресуда постала правноснажна даном доношења.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је донео побијано решење којим је одбио предлог за укидање клаузуле правноснажности, уз образложење да правноснажношћу пресуде начело правне сигурности добија примат и да је пресуда задобила своју правну снагу и у правном промету остварила правна дејства, као и да би, како су протекли рокови за редовне и ванредне лекове, укидањем клаузуле након 15 година било повређено начело правне сигурности.

Међутим, овакав закључак првостепеног суда се за сада не може прихватити као правилан.

Наиме, чланом 85. став 1. ЗПП је прописано да странка може да предузима радње у поступку лично или преко пуномоћника, чије радње, у складу са чланом 86. ЗПП, имају исто правно дејство као да их је предузела сама странка. Одредбом члана 96. Закона о парничном поступку („Службени Лист СФРЈ“ број 4/77.. 3/02) који је био у примени у време доношења пресуде П.бр. 554/04 од 22.07.2004. године, прописано је да ако странка у пуномоћју није ближе одредила овлашћења пуномоћника, пуномоћник који није адвокат може на основу оваквог пуномоћја да врши све радње у поступку, али му је увек потребно изричито овлашћење за повлачење тужбе, признање или одрицање од тужбеног захтева, за закључење поравнања, за одрицање или одустанак од правног лека и за преношење пуномоћја на друго лице, као и за подношење ванредних правних лекова.

На основу наведеног произлази да је странку у парничном поступку могло заступати пословно способно лице које је пуномоћјем овластила, али да је за парничне радње признања тужбеног захтева и одрицања од правног лека било потребно изричито овлашћење, које Р.А. из Аранђеловца, а како је то првостепени суд утврдио увидом у Пуномоћје од 31.10.2003. године, није имао.

Стога су нејасни разлози првостепеног суда, који закључује да дато пуномоћје овлашћује на заступање у материјалноправним односима, а не у парничном поступку, па ипак прихвата резултат парничног поступка у коме је неовлашћено лице узело учешће, признало тужбени захтев и одрекло се права на жалбу са позивом на начело правне сигурности. Требало би имати у виду да је у нашем правном систему једно од основних начела заправо начело законитости, а процесна правила у вези заступања су императивне природе у функцији поштовања права странака у поступку, што омогућава доношење законите и правилне судске одлуке.

(Решење Вишег суда у Крагујевцу Гж-2682/20 од 02.02.2021. године)

Сентенцу приредила: Оливера Павловић,
Судија Вишег суда у Крагујевцу

ОДБАЦИВАЊЕ ТУЖБЕ

Решењем Основног суда у Крагујевцу одбачена је тужба тужилаца ММ. из Горњег Милановца, М.Н. из Крагујевца и ЈЈ из Крагујевца, са образложењем да уз тужбу недостаје лист непокретности из кога се може утврдити власник стана, да није идентификована предметна непокретност, да је примарни тужбени захтев недопуштен, да није наведен правни претходник тужила одакле црпе активну легитимацију за подношење тужбе, те се ради о недостацима такве природе који онемогућавају даље поступање по тужби.

Из списка предмета произлази да су тужиоци поднели тужбу против тужених ЈСП „Крагујевац“ из Крагујевца, и Града Крагујевца-градска управа за имовину Града Крагујевца, ради утврђења права својине, којим тужбеним захтевом су тражили да се утврди да је Уговор о удруживању средстава за изградњу стана од 05.01.1983. године и Анекс Уговора од 15.05.1983. године, са Самоуправном интересном заједницом становања општине Крагујевац, закључени у законом прописаној форми као и да ова пресуда служи као основ стицања, односно као исправа на основу које се врши упис права својине у катастар непокретности, те ће тужиле моћи да се упишу као сувласнице непокретности, стана у Ул. XX. стан број. 1, на кп.бр. XXX КО Крагујевац X, уписано у Лист непокретности бр. XX, а што су тужени дужни трпети. Тужиоци су, поставили и евентуални тужбени захтев, у случају да се наведени одбије те су предложили да се утврди да су тужиле стекле право својине на наведеној непокретности, по основу одржаја и да та пресуда служи као основ стицања, односно као исправа на основу које се има извршити упис права својине у катастар непокретности.

По ставу Вишег суда, чињеница да тужиле уз тужбу нису приложиле лист непокретности за предметни стан, да није наведен правни претходник тужила, а којим чињеницама би доказале своју активну легитимацију, не чини тужбу неуредном и непотпуном, јер питање постојања активне легитимације, није процесно правне, већ материјално правне природе, а одлука суда по питању њеног постојања води одбијању, односно усвајању тужбеног захтева. С тога чињеница, да уз тужбу нису достављени докази на околност активне

легитимације тужиоца, није од утицаја на оцену уредности тужбе, већ евентуално може бити од утицаја приликом мериторног одлучивања о тужбеном захтеву.

Имајући у виду наведено, остаје нејасно из којих разлога је првостепени суд одбацио тужбу у датој ситуацији, како је то неправилно учињено оспореним решењем, а самим тим ни основа за упуштање у оцену да ли се у конкретном случају ради о недозвољеним располагањима странака.

(Решење Вишег суда у Крагујевцу Гж-1435/19 од 17.11.2020. године)

Сентенцу приредио: Душан Штрбац,
Судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу

ОДБАЦИВАЊЕ ТУЖБЕ КАО НЕДОЗВОЉЕНЕ

(Члан 294. став 1. тачка 6. Закона о парничном поступку,
у вези члана 111. став 1. Закона о извршењу и обезбеђењу)

Суд по претходном испитивању тужбе доноси решење којим се тужба одбацује ако утврди да не постоји правни интерес тужиоца за подношење тужбе из чл. 194. овог закона.

Из образложења:

Према стању у списима предмета и разложима оспореног решења произлази да је тужилац поднео тужбу против мал. А.А и мал. Б.Б, чији је заједнички законски заступник мајка В.В., којом је тражио да се утврди да је извршење по решењу о извршењу Основног суда у Крагујевцу бр. И.И. 58/18 недозвољено, а којим је одређено извршење на предлог мал. извршних поверилаца, на основу правноснажне и извршне пресуде Општинског суда у Крагујевцу П-5536/09 од 09.12.2009. године, ради наплате месечног износа за сваког извршног повериоца од по 3.000,00 динара, на име доприноса за издржавање, јер је у потпуности извршио своју обавезу утврђену наведеном пресудом, којом је и разведен брак између тужиоца и законског заступника тужених, на тај начин

што је и након развода остао у ванбрачној заједници са туженима за целокупан период до 16.11.2014. године, доприносивши издржавању деце својом зарадом, радом и чувањем деце.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је донео побијано решење којим је одбацио тужбу тужиоца, као недозвољену, применом одредби чл. 294. ст. 1. тач. 6. ЗПП, уз образложење да у конкретном случају тужилац није треће лице које подноси тужбу за утврђивање недозвољености извршења у парничном поступку, сходно одредби чл. 111. ст. 1. Закона о извршењу и обезбеђењу, којим је прописано да треће лице може у року од 30 дана од дана пријема правноснажног решења о одбијању приговора да покрене парнични поступак против извршног повериоца ради утврђења да је извршење на предмету недозвољено

Виши суд је закључио да је одлука првостепеног суда правилна.

Како тужилац није треће лице, већ има улогу извршног дужника по решењу Основног суда у Крагујевцу бр. И.И. 58/18 од 22.01.2018. године, а да тужба за недозвољеност извршења у смислу цитираног члана, претпоставља постојање права трећег лица које спречава извршење и исту подноси треће лице против повериоца и извршног дужника који оспорава право трећег лица, то је правилно првостепени суд оценио да тужилац не може да тражи утврђење недопуштености извршења запленом 2/3 зараде коју извршни дужник остварује код МУП ПУ Крагујевац.

Ово због тога што улога парничног суда код тужбе за утврђење недозвољености извршења није да оцени испуњеност процесних услова за спровођење извршења и намирење поверилаца, што су наводи тужбе, јер би на тај начин била вршена контрола рада извршног суда кроз парнични поступак, већ да оцени да ли постоји право које треће лице полаже на ствари која је предмет извршења, а које спречава такво извршење, што у конкретном предмету није случај.

(Решење Вишег суда у Крагујевцу Гж-1437/19 од 03.08.2021. године)

Сентенцу приредио: Душан Штрбац,
судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу

ДОСТАВА ПОЗИВА СА САСЛУШАЊЕ СТРАНАКА

Увидом у списе предмета, односно из доставнице примљене у суд дана 08.03.2018. године, утврђује се да је позивање тужиоца извршено прибијањем писмена на врата стана на адреси означеној у тужби, као и да је достављање позива за саслушање странака извршено и на адреси у Београду коју је навео пуномоћник тужиоца на рочишту за главну расправу и да је на повратници констатовано да је прималац одсељен.

У датој ситуацији, има се сматрати да је тужилац уредно позван, сагласно одредбама чл. 140. ЗПП, којим је прописано да ако се лице коме се писмено доставља не затекне у свом стану, достављање се врши предајом писмена неком од његових одраслих чланова домаћинства који је дужан да прими писмено. Ако се достављање врши на радном месту лица коме се писмено доставља, а то лице се ту не затекне, достављање ће да се изврши лицу које на истом месту ради, ако оно пристаје да прими писмено. Ако достављање није могло да се изврши по одредбама овог члана, достављање ће да се изврши прибијањем писмена на врата стана или просторија правног лица и тиме се сматра да је достављање извршено.

Такође, како је чл. 141. ст. 1. ЗПП прописано да се тужба, решење о платном налогу, пресуда, решење против ког је дозвољена посебна жалба и правни лек, доставља лично странци, односно законском заступнику или пуномоћнику, то произлази да наведеним чланом није прописана обавеза личног достављања позива за саслушање странака, конкретно тужиоца који је иницирао покретање ожалбеног поступка, тужбом којом је наведена адреса тужиоца, а на коју је и вршена достава сагласно одредби чл. 131. ст. 1. ЗПП.

Из наведеног, следи закључак да се неосновано жалбеним наводима указује, да је првостепени суд учинио битну повреду из чл. 361. ст. 2. тач. 7. ЗПП, те је првостепени суд правилно поступио и када је опозвао решење о саслушању тужиоца, као парничне странке, из разлога што саслушање парничних странака представља супсидијарни доказ сагласно одредби чл. 276. ст. 1. ЗПП, јер се битне чињенице могу

утврђивати и саслушањем странака, при чему се према странци која се није одазвала позиву суда ради саслушања не могу применити никакве принудне мере, нити се странка може принудити на давање исказа сагласно одредби чл. 282. ст. 1. ЗПП.

(Решење Вишег суда у Крагујевцу Гж-7337/18 од 20.10.2020. године)

Сентенцу приредио: Душан Штрбац,
Судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу

**ВРАЋАЊЕ У ПРЕЂАШЊЕ СТАЊЕ - ПРОЦЕНА
НАЈБОЉЕГ ИНТЕРЕСА ДЕТЕТА КАО КОРЕКТИВНИ
ФАКТОР ПРИЛИКОМ ОДЛУЧИВАЊА О ИЗЈАВЉЕНОМ
ПРЕДЛОГУ ЗА ВРАЋАЊЕ У ПРЕЂАШЊЕ СТАЊЕ**

У породичним споровима, које обухватају и спорове за лишење родитељског права, који се нарочито тичу малолетне деце, као корективни фактор при оцени оправданих разлога за враћање у пређашње стање мора се узети и процена најбољег интереса детета.

Из образложења:

Решењем Основног суда у Крагујевцу 6П2-189/20 од 12.10.2020. године, одбијен је предлог тужиоца Центра за социјални рад „С.“, Крагујевац за враћање у пређашње стање.

Према стању у списима предмета произлази да је Центар за социјални рад „С.“ - Крагујевац, поднео тужбу Основном суду у Крагујевцу дана 04.03.2020. године, против тужене А.А. ради потпуног лишења родитељског права. Према разлозима из оспорених решења произилази да је првостепени суд, с обзиром да заступник тужиоца није приступио на рочишту за главну расправу заказаном за 14.07.2020. године, иако је уредно позван, донео решење којим је констатовано да је тужба тужиоца повучена. Заступник тужиоца је,

дана 20.08.2020. године, изјавио жалбу на наведено решење, са предлогом за повраћај у пређашње стање, уз који је доставио налог за службено путовање и путни рачун, као и службену белешку од 14.07.2020. године. У предлогу за враћање у пређашње стање заступник тужиоца је навео да је са истог изостао јер је имао унапред заказани службени пут ради одржавања састанка у Установи за децу и младе „С.“ у Београду, као и да је истог дана руководилац службе, по наводима тужиоца, обавестила поступајућег судију о наведеним околностима на тај начин што је позвала поступајућег судију у овом предмету и обавестила га о разлозима неприступања на рочиште.

Одлучујући о предлогу заступника тужиоца за враћање у пређашње стање, првостепени суд је донео решење 6П2-189/20 од 12.10.2020. године, којим је исти одбијен, из разлога што околност спречености тужиоца да због изнетих разлога приступи заказаном рочишту не представља оправдан разлог за враћање у пређашње стање.

Међутим, по налажењу другостепеног суда, овакав закључак првостепеног суда се не може прихватити као правилан.

Да би предлог за враћање у пређашње стање био усвојен, потребно је да постоји одређени оправдан разлог који је изазвао пропуштање – посебан услов од кога зависи допуштеност предлога за враћање у пређашње стање. Оправдани разлог, који је изазвао пропуштање, је правни стандард који се цени у сваком конкретном случају приликом одлучивања о изјављеном предлогу за враћање у пређашње стање. О томе који се разлози могу сматрати „оправданим разлозима“ препуштено је суду да, у поступку мериторног одлучивања по овом предлогу, утврди постојање ове посебне процесне претпоставке.

Са друге стране, када се ради о породичним споровима, које обухватају и спорове за лишење родитељског права, који се нарочито тичу малолетне деце, као корективни фактор оцени оправданих разлога мора се узети и процена најбољег интереса детета.

Најбољи интерес детета је правни стандард који се цени према околностима сваког конкретног случаја. У овој правној ствари тужилац Центар за социјални рад „С.“, Крагујевац, поднео тужбу

Основном суду у Крагујевцу дана против тужене А.А. ради потпуног лишења родитељског права. Као прилог тужбених навода, приложио је уз тужбу тимски закључак и синтетизован налаз и мишљење Центра за социјални рад од 29.01.2020. године, у којима се наводи да је тужена А.А. незаконито одузела и задржава своју децу – мал. В.В. и мал. Б.Б. (од оца коме су деца поверена на самостално вршење родитељског права), да је свесно онемогућавала одржавање личних односа деце са оцем и тако изазвала потпуни прекид у њиховом контакту који траје од маја 2018. године, као и да је тимски закључак тај да све наведено има да се третира као насиље, злостављање и занемаривање деце, које може изазвати озбиљне и трајне сметње у њиховом свеукупном развоју, те да је тужена А.А. злоупотребила права и грубо занемарила дужности из садржине родитељског права.

Имајући ово у виду, озбиљност навода из тужбе, чињенице да се ради о малолетној деци, првостепени суд је био дужан да приликом оцене оправданих разлога за изостанак, као корективни фактор употреби и оцени елементе процене најбољег интереса малолетне деце, што првостепени суд није учинио.

Наиме, стоји чињеница да заузетост парничне странке пред другим судом, другим државним органом или другим пословним обавезама, треба санкционисати правилима процесне дисциплине која захтевају одређене стандарде понашања док траје поступак пред судом. Међутим, исто тако, стоји и чињеница да се у конкретном случају ради о породичном спору - спору за лишење родитељског права, који се тиче малолетне деце, а имајући у виду озбиљност навода из тужбе, налаз и мишљење и тимски закључак органа старатељства, то као корективни фактор приликом оцене оправданих разлога мора се узети и оцена најбољег интереса детета.

Према одредби члана 3. став 1. Конвенције УН о правима детета ("Службени лист СФРЈ – Међународни уговори" бр. 15/90 и "Службени лист СРЈ - Међународни уговори" бр. 4/96, 2/97) прописано је да је у свим активностима које се тичу деце од примарног значаја интерес детета, без обзира на то да ли их спроводе јавне или

приватне институције за социјалну заштиту, судови, административни органи или законодавна тела, док је одредбама члана 3. став 2. исте Конвенције прописано да ће се детету обезбедити таква заштита и брига, која је неопходна за његову добробит, узимајући у обзир права и обавезе његових родитеља и других лица, која су за дете одговорна. Одредбом члана 6. став 1. Породичног закона ("Службени гласник РС" бр. 18/05) прописано је да је свако дужан да се руководи најбољим интересом детета у свим активностима које се тичу детета. Чланом 266. став 1. истог закона прописано је да у спору за заштиту права детета и у спору за вршење односно лишење родитељског права суд је увек дужан да се руководи најбољим интересом детета.

Наиме, правила процесне дисциплине, у конкретном случају, не смеју имати првенство приликом одлучивања о оправданости разлога за изостанак, већ је у свим активностима које се тичу деце од примарног значаја интерес детета.

Из изнетог, другостепени суд налази да је првостепени суд пропустио да приликом одлучивања о предлогу за враћање у пређашње стање оцени и одредбе члана 3. став 1. Конвенције УН о правима детета, члана 6. став 1. Породичног закона, члана 266. став 1. Породичног закона, налаз и мишљење и тимски закључак органа старатељства, а све ово имајући у виду најбољи интерес детета.

(Решење Вишег суда у Крагујевцу ГЖ2-114/20 од 22.12.2020. године, решења Основног суда у Крагујевцу 6П2-189/20 од 12.10.2020. године и 6П2-189/20 од 14.07.2020. године)

Сентенцу приредио Бојан Милојевић,
судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу.

ОБЕЗБЕЂЕЊЕ ДОКАЗА

(Члан 167. став 1. Закона о парничном поступку)

Трошкове поступка за обезбеђење доказа сноси странка која је поднела предлог за обезбеђење доказа, те је она дужна да

их накнади противној странци, а предлагач из ванпарничног поступка на чији терет су одређени трошкови ванпарничног поступка може, као странка у касније покренутом парничном поступку, исте да остварује кроз парничне трошкове.

Из образложења:

Решењем Основног суда у Крагујевцу 1Р3-183/16 од 31.08.2018. године, одбијен је захтев пуномоћника противника предлагача – адвоката А.А. из Крагујевца, за накнаду трошкова поступка, као неоснован.

Према стању у списима предмета предлагач је дана 13.10.2016. године поднео Основном суду у Крагујевцу предлог ради обезбеђења доказа. Како су током поступка изведени сви потребни докази, и то вештачење од стране вештака економске струке и вештака грађевинске струке, то је суд на рочишту за расправу од 12.06.2018. године донео решење којим је утврдио да је поступак за обезбеђење доказа окончан. Пуномоћник противника предлагача је, на истом рочишту, предао захтев за накнаду ванпарничних трошкова, а који захтев је првостепени суд одбио, одлучивши као у изреци оспореног решења.

Основани су жалбени наводи пуномоћника противника предлагача којима се указује да је неправилно поступио првостепени суд када је одбио захтев за накнаду трошкова поступка у овој правној ствари уз образложење да трошкове овог поступка обезбеђења доказа странка може остварити и накнадно као део парничних трошкова, према успеху у парници.

Наиме, обезбеђење доказа је правни институт уређен одредбама чланова 284. - 288. ЗПП. Овај правни институт се примењује пре покретања парнице или у току парнице, али само ако постоји оправдана опасност да неки доказ неће моћи да се изведе или да ће његово касније извођење бити знатно отежано. Тужилац је предлог за обезбеђење доказа поднео у посебном ванпарничном поступку пре покретања ове парнице, ради извођења доказа вештачењем.

Одредбом члана 167. став 1. Закона о парничном поступку прописано је да трошкове поступка за обезбеђење доказа сноси странка која је поднела предлог за обезбеђење доказа. Она је дужна да накнади и трошкове противној странци, односно постављеном привременом заступнику. Ставом 2. истог члана прописано је да ове трошкове странка може накнадно да остварује као део парничних трошкова, према успеху у парници.

Имајући у виду цитиране законске одредбе недвосмислено произлази да, у конкретном случају, противник предлагача који је поднео захтев за накнаду трошкова ванпарничног поступка има право на исте, с обзиром да је одредбом члана 161. став 1. ЗПП прописано да трошкове поступка за обезбеђење доказа сноси странка која је поднела предлог за обезбеђење доказа. Из става другог одредбе члана 167. став 2. ЗПП произлази да предлагач из ванпарничног поступка на чији терет су одређени трошкови ванпарничног поступка може, као странка у касније покренутом парничном поступку исте да остварује кроз парничне трошкове сходно одредби члана 150. и 154. ЗПП.

(Из решења Вишег суда у Крагујевцу Гж-8017/18 од 22.09.2020. године)

Сентенцу приредио Бојан Милојевић,
судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу

ОДРЕЂИВАЊЕ ПРИВРЕМЕНЕ МЕРЕ У ТОКУ ПАРНИЧНОГ ПОСТУПКА

(Члан 449. став 3. Закона о извршењу и обезбеђењу)

Одређивање привремене мере у току парничног поступка може се донети на основу предлога само оне парничне стране по чијем се захтеву и одлучује у парничном поступку.

Из образложења:

Решењем Основног суда у Крагујевцу П-3738/19 од 11.12.2020. године, одбијен је као неоснован предлог туженог А.А. из

Крагујевца, за одређивање привремене мере ради обезбеђења неновчаног потраживања којом би се обавезали тужиоци Б.Б. и В.В., обоје из Крагујевца, да одмах а најкасније у року од 3 дана од дана пријема решења предају кључеве од постојеће браве на улазним вратима породичне стамбене зграде бр. 1, у Крагујевцу, постојећој на кп. бр. 13129 уписане у лист непокретности бр. 11417 К.О. Крагујевац 1 и кључеве постојеће браве од капије постављене на кп. бр. 13129 уписане у лист непокретности бр. 11417 КО Крагујевац 1, а уколико не поступе по решењу да се овласти тужени да сам замени уложак улазних врата предметне породичне стамбене зграде и браву на дворишној капији, под претњом новчаног кажњавања и принудног извршења.

Према стању у списима предмета и разлозима из оспореног решења којим је одбијен предлог за одређивање привремене мере, произлази да су тужиоци пред Основним судом у Крагујевцу, поднели тужбу против туженог ради иселења, којом су тражили да се обавезе тужени да се исели из породичне стамбене куће у Крагујевцу, постојећој на кп. бр. 13129 уписане у лист непокретности бр. 11417 К.О. Крагујевац 1, које је искључиво власништво тужилаца и исту преда у државину тужиоцима. Тужени је, у поднеску од 19.10.2020. године, изјавио предлог за одређивање привремене мере ради обезбеђења неновчаног потраживања туженог који је одбијен оспореним решењем.

Полазећи од наведеног, другостепени суд налази да је правилан закључак првостепеног суда да је неоснован предлог туженог за одређивање привремене мере с обзиром да нису испуњени услови за одређивање привремене мере у овом парничном поступку.

Наиме, одредбом члана 449. став 3. ЗИО прописано је да би се одредила привремена мера за обезбеђење неновчаног потраживања извршни поверилац, поред вероватноће постојања потраживања, мора учинити вероватним и да би без привремене мере испуњење његовог потраживања било осујећено или знатно отежано или да ће бити употребљена сила или настати ненадокнадива штета (опасност по потраживање).

Имајући у виду цитирану законску одредбу, произилази да привремена мера, као средство обезбеђења, не представља самостално правно средство које је само себи циљ и сврха, већ је у вези са спором који је већ покренут, ради судске заштите потраживања које се мером обезбеђује. Према томе примарни циљ, па самим тим и основни предуслов за одређивање привремене мере је обезбеђење неког потраживања. У предметној парници тужбени захтев тужилаца усмерен је према туженом. Дакле, тужени у предметној парници нема потраживање које треба обезбедити привременом мером, па се самим тим ни наведени циљ привремене мере не може остварити у предметном поступку.

Наиме, привремене мере као средство обезбеђења могу бити предложене пре покретања парнице, у току парнице, по правноснажности пресуде или у извршном поступку. Суштина привремених мера зависи од природе захтева који треба обезбедити, а оне се одређују по одредбама извршног поступка. Да би се одредила привремена мера потребно је да буду испуњена кумулативно оба услова, односно да извршни поверилац учини вероватним постојање потраживања и опасност да ће без такве мере извршни дужник осујетити или знатно отежати остваривање потраживања, или да ће бити употребљена сила или настати ненадокнадива штета (опасност по потраживање).

Међутим, када се предлог подноси у току парничног поступка, против супротне парничне странке, поред испуњености ова два услова, потребно је да буде испуњен још један додатни услов, а то је да постоји узајамни однос између тужбеног захтева парничне странке која је поднела предлог за издавање привремене мере, из чега произилази да се у парничном поступку привремена мера може одредити само на предлог тужиоца, а не и туженог у ситуацији када није изјавио противтужбу.

По налажењу другостепеног суда, одређивање привремене мере у току парничног поступка може се донети на основу предлога оне парничне стране по чијем се захтеву и одлучује у парничном поступку. У предметном парничном поступку тужени није поднео

противтужбу, те нема услова за одређивање привремене мере обзиром да је изостао однос, као један од услова за одређивање привремене мере у парничном поступку, односно да између садржине тужбеног захтева и садржине привремене мере постоји узајамни однос који се састоји у сврси привремене мере да обезбеди потраживање које је предмет тужбе.

Како ниједан жалбени навод није довео у сумњу законитост и правилност оспореног решења, то је другостепени суд, применом одредбе члана 401. став тач. 2. ЗПП, одбио жалбу туженог, одлучивши као у изреци овог решења.

(Решење Вишег суда у Крагујевцу Гж-97/21 од 21.01.2021. године, решење Основног суда у Крагујевцу 23П-3738/19 од 11.12.2020. године)

Сентенцу приредио Бојан Милојевић,
судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу.

БЛАГОВРЕМЕНОСТ ПОДНЕТОГ ПРЕДЛОГА ЗА ОСЛОБОЂЕЊЕ ОД ПЛАЋАЊА СУДСКИХ ТАКСИ

Таксени обвезник може поднети предлог за ослобођење од плаћања судских такси најкасније до правноснажног окончања поступка.

Из образложења:

У конкретној правној ствари, тужилац је дана 10.07.2018. године поднео захтев за ослобођење од плаћања судске таксе у предмету Основног суда у Аранђеловцу. Како је наведени поступак правноснажно окончан доношењем пресуде Апелационог суда у Крагујевцу од 10.05.2018. године, то је првостепени суд одбацио предлог тужиоца за ослобођење од судске таксе као неблаговремен, с обзиром да таксени обвезник може да поднесе предлог за ослобођење од судских такси најкасније до правноснажног окончања поступка.

Неосновани су наводи жалбе пуномоћника тужиоца којима се указује да првостепени суд, одлучујући о захтеву за ослобођење од плаћања судских такси, погрешно поступио када је одбацио захтев за ослобођење од судских такси као неблаговремен, јер према наводима тужиоца, Закон о парничном поступку у својим одредбама чл. 168.-173. не прописује рок на који се позвао првостепени суд у свом образложењу.

Наиме, иако из одредаба ЗПП изричито не произлази до када странке у поступку могу поднети предлог за ослобођење од плаћања судских такси, сходно одредбама чл. 163. ст. 4. ЗПП, чл. 169. ст. 4. ЗПП, и одредбе чл. 399. ст. 2. ЗПП према којој ако овај закон изричито одређује да посебна жалба није дозвољена, решење првостепеног суда може да се побија само у жалби против коначне одлуке, те одредбе чл. 173. ст. 2. ЗПП којим је прописано да ће о накнади трошкова из става 1 овог члана, од стране противника странке која је ослобођена од плаћања трошкова поступка, суд одлучити по одредбама овог закона о накнади трошкова, произлази да предлог за ослобођење од плаћања судских такси у погледу радњи учињених до правноснажног окончања поступка, тужилац може поднети само до правноснажног окончања поступка.

Према томе, будући да је одлука о томе на коме је, зависно од исхода спора, терет плаћања трошкова таксе, уједно и одлука о трошковима поступка, те да против решења којим је усвојен предлог странке да буде ослобођена плаћања таксе, супротна страна нема посебно право жалбе, већ решење може побијати само у жалби против коначне одлуке, то првостепени суд најкасније са доношењем првостепене пресуде може одлучити о предлогу за ослобађање од плаћања таксе, те да тако пружи могућност туженом да на наведено решење изјави жалбу.

Другачији закључак не произлази ни из садржаја одредаба чл. 19. и чл. 20. Закона о судским таксама којима је прописано поступање првостепеног суда у погледу наплате и пописа такси од чијег плаћања је једна странка ослобођена.

Имајући у виду наведено, предлог је неблаговремен јер је поднет након што је поступак пред првостепеним судом окончан, а што представља разлог за његов одбачај у смислу члана 168. ст. 3. и чл. 169. ЗПП, у вези са чл. 98. ЗПП и у вези са чл. 10. Закона о судским таксама.

(Решење Вишег суда у Крагујевцу ГЖ-4794/18 од 28.07.2020. године)

Сентенцу приредио: Бошковић Душан,
Судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу

ОСЛОБАЂАЊЕ ОД ПЛАЋАЊА ТАКСЕ

(Чл. 9. ст. 6. Закона о судским таксама)

Странке се ослобађају од плаћања таксе уколико се парнични поступак оконча до дана закључења првог рочишта за главну расправу посредовањем, судским поравнањем, признањем тужбеног захтева или одрицањем од тужбеног захтева.

Из образложења:

У конкретној правној ствари, поступак је покренут тужбом тужиоца ради утврђења. Тужени су у одговору на тужбу од 14.02.2019. године, преко пуномоћника признали тужбени захтев тужиоца, с тим да су предложили да суд обавезе тужиоца да туженима накнади трошкове парничног поступка, јер тужени нису дали повода за тужбу, а признали су тужбени захтев у одговору на тужбу, сходно одредби чл. 156. ЗПП. Имајући у виду да су тужени признали тужбени захтев до закључења главне расправе, у одговору на тужбу од 14.02.2019. године, првостепени суд је на основу чл. 348. ст. 1. ЗПП у вези чл. 467. ЗПП, донео пресуду на основу признања.

Одлучујући о трошковима поступка, суд је на основу чл. 156. ЗПП, обавезао тужиоца да накнади туженима трошкове поступка увећане за 50%, обзиром да је пуномоћник тужиоца заступао две тужене и то: на име одговора на тужбу износ од 9.000,00 динара, на

име таксе на одговор на тужбу износ од 950,00 динара, односно укупан износ од 9.950,00 динара, сходно Адвокатској тарифи и Закону о судским таксама, које су важиле у време пресуђења.

Међутим, овакав закључак првостепеног суда, не може се прихватити као правилан.

Наиме, из списка предмета произлази да је суд обавезао тужиоца да туженима надокнади трошкове на име судских такси. Одредбом чл. 9. ст. 6. Закона о судским таксама прописано је да се странке ослобађају од плаћања таксе уколико се парнични поступак оконча до дана закључења првог рочишта за главну расправу посредовањем, судским поравнањем, признањем тужбеног захтева или одрицањем од тужбеног захтева, а у конкретном случају тужени су у одговору на тужбу признали тужбени захтев тужиоца, након чега је првостепени суд донео пресуду на основу признања. Из наведеног произлази да је првостепени суд погрешно одлучио када је обавезао туженог да тужиоцима надокнади трошкове на име судских такси, сходно наведеној законској одредби.

(Пресуда на основу признања Основног суда у Крагујевцу П-627/19 од 20.02.2019. године и решење Вишег суда у Крагујевцу Гж-2132/19).

Сентенцу приредила: Марија Радовановић,
судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу

ПРЕСУДА ЗБОГ ИЗОСТАНКА

Пресуда због изостанка представља казну за туженог због неодазивања суду. Достављањем одговора на тужбу, тужени не ћути, не признаје чињеничне наводе тужиоца, већ одређеном активношћу, односно образложеним оспоравањем тужбеног захтева и истакнутим одговором на тужбу, који је благовремено достављен суду у писаној форми, доприноси доношењу истините пресуде. Због тога, првостепени суд није могао, само зато што је тужени изостао са рочишта, да донесе пресуду због изостанка, већ је био у обавези да узме у обзир одговор на тужбу од стране туженог.

Из образложења:

Према стању у списима предмета и разложима из оспорене пресуде, произлази да је првостепени суд утврдио, да, тужени није приступио рочишту за главну расправу у спору мале вредности, од 29.06.2020. године иако је био уредно позван, па је донео пресуду због изостанка, којом је тужени обавезан да тужиоцу исплати доприносе по основу пензијског и инвалидског осигурања на већ плаћени нето износ од 22.000,00 динара по решењу о извршењу Првог Основног суда у Београду од 27.06.2012. године, по стопи која буде важила на дан уплате, те да о извршеној уплати достави доказ.

Међутим, овакав закључак првостепеног суда се не може прихватити као правилан. Ово због тога, што је тужени у одговору на тужбу 19.06.2020. године, оспорио тужбу и тужбени захтев у целисти, обзиром да је тужени извршио уплату предметног потраживања дана 10.06.2020. године, а о чему је у прилог својих навода доставио и извод о уплати и МУН обрасце за пријаву ПИО доприноса, коју суд није имао у виду приликом доношења пресуде због изостанка.

То значи да првостепени суд, приликом доношења оспорене пресуде, није узео у обзир истакнут одговор на тужбу од стране туженог, а што је било од утицаја на доношење правилне и законите одлуке суда.

Пресуда због изостанка представља казну за туженог због неодазивања суду. Описаним понашањем, тужени не ћути, не признаје чињеничне наводе тужиоца, већ одређеном активношћу, односно образложеним оспоравањем тужбеног захтева и истакнутим одговором на тужбу, који је благовремено достављен суду у писаној форми, доприноси доношењу истините пресуде. Због тога, првостепени суд није могао, само зато што је тужени изостао са рочишта, да донесе пресуду због изостанка, већ је био у обавези да узме у обзир одговор на тужбу од стране туженог.

(Решење Вишег суда у Крагујевцу ГЖ-2773/20 од 18.02.2021. године)

Сентенцу приредио: Бошковић Душан,
Судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу

**ТРОШКОВИ ПОСТУПКА
(ПРИМЕНА ЗАКОНА О СПРЕЧАВАЊУ НАСИЉА
У ПОРОДИЦИ И ОДБАЦИВАЊЕ ЗАХТЕВА ЗА НАКНАДУ
ТРОШКОВА КАО НЕБЛАГОВРЕМЕНОГ)**

У поступку пред првостепеним судом, решењем Основног суда у Крагујевцу продужена је хитна мера, уз забрану контактирања и приласка могућој жртви насиља, на период од 30 дана, под претњом прекршајног гоњења. Поступајући по жалби пуномоћника, наведено решење је преиначено одлуком Вишег суда у Крагујевцу НПЖ-57/19 од 10.10.2019. године, те је одбијен предлог ОЈТ-а у Крагујевцу за продужење хитне мере и забране контактирања. Трошковником од 23.10.2019. године, од стране пуномоћника је тражена накнада трошкова на име одбране могућег учиниоца.

Поступајући по наведеном трошковнику, првостепени суд је одбацио исти, као неблаговремен, са образложењем да је чланом 20. ст. 6. Закона о спречавању насиља у породици, предвиђено да се на поступак одлучивања о продужавању хитне мере сходно примењује закон којим се уређује парнични поступак, осим ако наведеним законом није другачије одређено, имајући у виду да се увидом у списе предмета утврђује да пуномоћник није поднео захтев за накнаду трошкова у жалби, као о предлогу о коме суд треба да одлучи у смислу чл. 163. ЗПП.

Ово из разлога што, се цитираном одредбом чл. 20. ст. 6. Закона о спречавању насиља у породици, сужава примена члана 5. тог закона и исти је усмерен на одлучивање применом само Закона о парничном поступку, односно чл. 163. ст. 2. ЗПП, имајући у виду да се у конкретном случају ради о продужењу хитне мере и да је пуномоћник последњу радњу пред судом предузео након доношења ожалбе-ног решења, те из наведеног произлази да је морао у жалби да определи трошкове поступка, а што исти није учинио.

(Решење Вишег суда у Крагујевцу Гж-3673/19 од 23.06.2020. године)

Сентенцу приредио: Душан Штрбац,
Судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу

**ПРАВО НА ПДВ НАДОКНАДУ
ТРОШКОВИ ПАРНИЧНОГ ПОСТУПКА
УКОЛИКО ЈЕ ТУЖБОМ ПОСТАВЉЕНО ВИШЕ
КУМУЛАТИВНИХ ЗАХТЕВА**

Када је предмет спора дуг по основу Уговора о пословној сарадњи, који су закључили тужилац, као правно лице и тужени, који има регистровано пољопривредно газдинство, а Уговором није предвиђена обавеза тужиоца на исплату ПДВ надокнаде, туженом иста припада у смислу чл. 34. ст. 2. и ст. 3. Закона о порезу на додату вредност.

Ако је тужбом, противтужбом или другим поднеском постављено више кумулативних захтева, адвокату припада пун износ накнаде који се увећава за 50% те награде за други и сваки даљи захтев, према ставу 7 .Тарифног броја 13 Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката.

Из образложења:

Према чињеничном стању које је утврдио првостепени суд, тужилац и тужени су по основу Уговора о пословној сарадњи, закљученог дана 05.10.2017. године на одређено време, били у облигационо-правном односу чији је предмет био пласман робе тужиоца (меда и пчелињих производа). Тужилац је дана 05.10.2017. године, по основу наведеног Уговора и признанице број 147/1718 од истог датума, туженом испоручио количину од 1.266,60 килограма сунцокретовог меда без амбалаже (1.333кг са амбалажом), за цену од 2 евра по килограму, која се има исплатити у динарима по средњем курсу НБС, важећем на дан исплате, са роком плаћања од 60 дана, при чему је уговорено да ће се за све нејасноће поводом уговора странке споразумно договорити. Тужени је преузео наведену количину меда од тужиоца, али исту није платио, што је и признао. Чланом 5. став 2. наведеног Уговора купац и продавац су се договорили да цена за сунцокретов мед износи 2 евра. Из исказа заступника туженог, који је навео да не може да се сети да ли је конкретно напоменуо да ли је надокнада урачуната у цену меда од 2 евра или не, као и према начину пословања туженог, а то је да законски заступник

саставља уговоре и да их возач носи произвођачима меда на потпис, што је и у конкретној ситуацији био случај, односно да тужени није долазио у контракт са тужиоцем, суд је утврдио да парничне странке нису уговориле да је у цену од 2 евра по килограму сунцокретовог меда урачунат и износ ПДВ надокнаде. Обавеза туженог према тужиоцу за испоручени сунцокретов мед износи 2.533,20 евра, а на име ПДВ надокнаде 202,6560 евра, укупно 2.735,856 евра, односно, исказано у динарима, обавеза туженог према тужиоцу за испоручен сунцокретов мед износи 299.905,55 динара, на име ПДВ надокнаде 23.992,44 динара, тако да укупна обавеза туженог износи 323.897,99 динара, према средњој вредности евра на дан вештачења 07.11.2018. године, што је утврђено из налаза и мишљења вештака економско-финансијске струке од 09.11.2018. године, при чему је вештак узео у обзир количину меда према документацији у списима предмета.

Код наведеног чињеничног стања, правилно је и по правном закључку Вишег суда, првостепени суд, у ставу 3. изреке оспорене пресуде, обавезао туженог да тужиоцу на име ПДВ накнаде исплати износ од 202,65 евра, утврђен налазом и мишљењем вештака економске струке, у смислу чл. 34. Закона о порезу на додату вредност, признајући тужиоцу и право на законску затезну камату на наведени износ почев од 05.12.2017. године, па до коначне исплате, имајући у виду да је тужени пао у доцњу истеком рока од 60 дана, рачунајући од 05.10.2017. године, када му је тужилац испоручио наведену количину меда и када је био дужан да обрачуна ПДВ надокнаду, сходно чл. 277. ст. 1. и чл. 324. ЗОО.

Наиме, ставом трећим одредбе чл. 34. Закона о порезу на додату вредност прописано је да ако пољопривредници изврше промет добара и услуга из става 2. овог члана, обвезник је дужан да обрачуна ПДВ надокнаду у износу од 8% на вредност примљених добара и услуга, о чему издаје документ за обрачун (признаницу), као и да обрачунату ПДВ надокнаду исплати пољопривредницима у новцу (уплатом на текући рачун или рачун штедње), а ставом 2. истог члана да се ПДВ надокнада признаје пољопривредницима који изврше промет пољопривредних и шумских производа, односно пољопривредних услуга

обвезницима. Промет добара, у смислу овог закона, је пренос права располагања на телесним стварима лицу које тим добрима може располагати као власник, при чему промет добара, у смислу чл. 14. ст. 1. тач. 1. Закона, настаје даном отпочињања слања или превоза добра примаоцу или трећем лицу, по његовом налогу, ако добра шаље или превози испоручилац, прималац или треће лице, по њиховом налогу, а у чл. 16. ст. 1. тач. 1. истог Закона да пореска обавеза настаје даном када се најраније изврши промет добара и услуга. Одредбом чл. 17. ст. 1. наведеног Закона предвиђено је да пореска основица код промета добара и услуга јесте износ накнаде (у новцу, ставирма или услугама) коју обвезник прима или треба да прими за испоручена добра или пружене услуге од примаоца добра или услуга или трећег лица, укључујући субвенције и друга примања, у коју није укључен ПДВ. Наведено указује да је између парничних странка извршен промет добара-испорукe меда моментом преузимања договорене количине меда у ком моменту је тужени, према наведеним законским одредбама, био у обавези да тужиоцу обрачуна и искаже ПДВ надокнаду, односно да иста, супротно наводима жалбе, није саставни део уговорене цене за испоручени мед из чл. 5. ст. 2. Уговора о пословној сарадњи од 17.10.2017. године, који су парничне странке закључиле, због чега тужилац од туженог има право накнаде на име ПДВ надокнаде, а како је то правилно закључио и суд првог степена, сходно чему су као неосновани оцењени наводи жалбе туженог да је суд погрешно применио материјално право позивајући се на одредбе чл. 34. Закона о порезу на додату вредност, јер у закону није децидно наведено да порески обвезник нема право да уговара цену добара у коју је већ укључено 8% од цене намењене за ПДВ надокнаду, односно да је тужени договорио са тужиоцем бруто цену, у коју је већ укључена ПДВ надокнада.

(Пресуда Основног суда у Крагујевцу П-992/18 од 30.11.2018. године и пресуда Вишег суда у Крагујевцу ГЖ-1798/19 од 16.06.2020. године)

Сентенцу приредила: Анђела Ђерасимовић,
Судија Основног суда у Крагујевцу

**НЕДОЗВОЉЕНОСТ ЖАЛБЕ НА РЕШЕЊЕ У СПОРОВИМА
МАЛЕ ВРЕДНОСТИ**

(Члан 478. Закона о парничном поступку)

Против решења у спору мале вредности жалба је дозвољена само уколико се тим решењем окончава поступак

Из образложења:

Решењем Основног суда у Крагујевцу П-6528/19 од 13.03.2020. године, одређен је прекид поступка у парници Основног суда у Крагујевцу П-6528/19 по тужби тужиље против туженог Града Крагујевца, ради накнаде, до правноснажности решења Републичког геодетског завода-Службе за катастар непокретности Крагујевац бр. 952-02-05-025-8072/2020 од 13.02.2020. године.

У поступку претходног испитивања жалбе, Виши суд је утврдио да је жалба туженог недозвољена.

Наиме, одредбом члана 468 ЗПП, прописано је да су спорови мале вредности, спорови у којима се тужбени захтев односи на потраживање у новцу које не прелази динарску противвредност 3.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе. Чланом 478. ЗПП, ставом 1, прописано је да је у поступку у спору мале вредности жалба дозвољена само против решења којим се окончава поступак, док је ставом 2, истог члана, прописано да се остала решења против којих је дозвољена посебна жалба могу побијати само жалбом против одлуке којом се поступак окончава.

Следом цитиране законске одредбе, а како је у конкретном случају жалба изјављена на решење које је донето у спору мале вредности, код означене вредности предметног спора 222.000,00 динара, то је Виши суд на основу одредбе чл. 478. ЗПП, одлучио као у изреци решења, јер је жалба у споровима мале вредности допуштена само у односу на решења којима се окончава поступак, а у која решења се не сврстава и предметно оспорено решење.

Околност да је првостепени суд у оспореном решењу навео и правну поуку је без значаја из разлога што погрешна правна поука не доводи до заснивања права које странка у поступку нема.

(Решење Основног суда у Крагујевцу П-6528/19 од 13.03.2020.године, Решење Вишег суда у Крагујевцу ГЖ-1141/20)

Приредила: Анета Лековић Илић,
судијски сарадник Вишег суда у Крагујевцу

ПУНОМОЋЈЕ ЗА ИЗЈАВЉИВАЊЕ ПОСЕБНЕ РЕВИЗИЈЕ

(Чл. 410. и 404. ЗПП у вези члана 89. став 1. ЗПП)

Закон не предвиђа постојање „специјалног“ пуномоћја као услов за подношење посебне ревизије од стране пуномоћника из редова адвоката.

Из образложења:

Према стању у списима предмета и разлозима из оспореног решења, произлази да је тужилац тужбом тражио да се тужена обавезе да му на име мање исплаћене новчане накнаде за случај незапослености исплати износе ближе одређене у петитуму уређеног тужбеног захтева, који тужбени захтев је пресудом Основног суда у Крагујевцу П-2056/17 од 28.05.2018. године, одбијен као неоснован, а наведена пресуда потврђена је пресудом Вишег суда у Крагујевцу ГЖ-5886/18 од 06.08.2019. године.

Полазећи од наведеног, а код чињенице да је посебна ревизија поднета од стране адвоката М.Т. из Крагујевца, те да је за подношење посебне ревизије потребно специјално пуномоћје које, по налажењу првостепеног суда, није достављено уз посебну ревизију, то је првостепени суд сходно чл. 410. ЗПП, одбацио посебну ревизију тужиоца као недозвољену.

Међутим, овакав закључак првостепеног суда, не може се прихватити као правилан, а из разлога што је одредбом чл. 404. ЗПП, у ставу 1, прописано да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене

материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе или ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија), а у ставу 2. да о дозвољености и основаности ревизије из става 1. овог члана одлучује Врховни касациони суд у већу од пет судија. Одредбом чл. 410. ЗПП, прописано је у којим случајевима је ревизија недозвољена. Одредбом чл. 89. ст. 1. ЗПП, прописано је, између осталог да ако је странка издала пуномоћје за вођење парнице, а није ближе одредила овлашћења у пуномоћју, пуномоћник адвокат је на основу оваквог пуномоћја овлашћен да врши све радње у поступку, а нарочито да поднесе тужбу, да је повуче, призна тужбени захтев или се одрекне тужбеног захтева, закључи поравнање, изјави правни лек и да се одрекне или одустане од њега, као и да предлаже издавање привремених мера обезбеђења.

Из списка предмета се утврђује да је тужилац адвокату М.Т из Крагујевца, издао пуномоћје, којим је одредио, између осталог да је пуномоћник овлашћен да предузима „...све правне радње и употреби сва у закону предвиђена средства...“, дакле, не ограничавајући пуномоћника у погледу овлашћења за предузимање радњи у поступку, уз набрајање радњи на које је пуномоћник „нарочито“ овлашћен да предузима.

Дакле, имајући у виду претходно цитиране законске одредбе и садржину издатог пуномоћја, неправилан је закључак првостепеног суда, да су испуњени услови за одбацивање посебне ревизије као недозвољене, будући да закон не предвиђа као услов постојање „специјалног“ пуномоћја за подношење посебне ревизије, у ситуацији у којој је пуномоћник овлашћен да у поступку предузима све радње у циљу заштите права и интереса заступаног.

(Решење Основног суда у Крагујевцу 2П-2056/17 од 12.12.2019. године и решење Вишег суда у Крагујевцу Гж-2739/20 од 30.03.2021.године)

Сентенцу приредио: Светислав Бркушанин,
Судијски помоћник у Вишем суду у Крагујевцу

ВАНПАРНИЧНИ ПОСТУПАК

ПРОЦЕСНА ДИСЦИПЛИНА СТРАНАКА

Предмет: У поступку расправљања заоставштине, непријављивање свих лица која се по закону позивају на наслеђе од стране других учесника у поступку, не представља непоштовање процесне дисциплине странака, нити се исто може сматрати коришћењем процесних овлашћења противно циљу због којих су прописана, сходно чл. 186. ЗПП.

Из образложења:

Ожалбеним решењем, првостепени суд је применом члана 186. ЗПП у вези чл. 30. ст. 2. Закона о ванпарничном поступку, учесницима и законским наследницима изрекао новчане казне у износима од по 100.000,00 динара, јер су казивањем нетачних података навели суд на састављање непотпуне смртовнице и доношење неправилног судског решења.

Овакав закључак не прихвата Виши суд.

Члан 186. ст. 1. ЗПП, прописује да ће суд новчаном казном од 10.000,00 динара до 150.000,00 динара да казни физичко лице, односно од 30.000,00 динара до 1.000.000,00 динара правно лице, које у поднеску вређа суд, странку или другог учесника у поступку, а у ставу под 2, да новчаном казном из става 1. овог члана казниће се и странка и други учесник у поступку који своја процесна овлашћења користе противно циљу због којих су прописана.

Међутим, иако је чланом 30. ст. 2. Закона о ванпарничном поступку прописано да се у ванпарничном поступку сходно примењују одредбе Закона о парничном поступку, ако тим или другим законом није друкчије одређено, нејасни су разлози првостепеног суда, на основу којих заснива одлуку, којом учесницима у поступку изриче новчане казне налазећи да су непријављивањем свих лица која се по Закону о наслеђивању позивају на наслеђе, злоупотребили своја права у судском

поступку, а из разлога што се не може сматрати да су жалиоци своја процесна овлашћења користили противно циљу због којих су прописана, јер се жалбом основано указује да процесна дисциплина странака јесте поступање и понашање у складу са налогом суда, што конкретно није случај, тим пре што Закон о ванпарничном поступку у одредбама члана 87. до 13.1 не прописује изрицање новчане казне учесницима у поступку, већ је чланом 130. ст. 1. Закона о ванпарничном поступку, прописано да ако по правноснажности решења о наслеђивању, конкретно, неко лице које није учествовало у поступку за расправљање заоставштине полаже право на заоставштину као наследник, оставински суд неће поново расправљати заоставштину, већ ће то лице упутити да своје право може да оствари у парничном поступку.

Због свега наведеног, другостепени суд је, применом чл. 401. ст. 3. ЗПП, укинуо првостепено решење, без права на поновно одлучивање, будући да по мишљењу Вишег суда нема потребе да се предмет врати на поновно суђење.

(Решења Вишег суда у Крагујевцу ГЖ-544/18 од 12.01.2021. године)

Сентенцу приредио Душан Бошковић,
судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу

НЕГАТИВНА НАСЛЕДНИЧКА ИЗЈАВА ЗАКОНСКОГ ЗАСТУПНИКА МАЛОЛЕТНОГ НАСЛЕДНОГ УЧЕСНИКА ДАТА У ИМЕ И ЗА РАЧУН МАЛОЛЕТНОГ НАСЛЕДНОГ УЧЕСНИКА

Негативна наследничка изјава законског заступника малолетног наследног учесника у име и за рачун малолетног наследног учесника, која за предмет има непокретности (било мале или велике вредности) може се дати само уз сагласност органа старатељства.

Из образложења:

Према стању у списима предмета у току поступка расправљања заоставштине, наследни учесник Д.Ђ. је на рочишту у име и за рачун

свог сина – малолетног учесника Л.Ђ. изјавила да се не прихвата наслеђа које му по закону припада. Јавни бележник се, дописом обратио Центру за социјални рад „Солидарност“ Крагујевац, да као надлежни орган старатељства, да мишљење у погледу негативне наследничке изјаве које је на рочишту дала учесница Д.Ђ. Из извештаја Центра за социјални рад „Солидарност“ Крагујевац произлази да је мишљење органа старатељства да, с обзиром да није позната вредност имовине која је предмет оставинског поступка, негативна наследничка изјава Д.Ђ. није у интересу малолетног учесника Л.Ђ. Полазећи од наведеног, правилно је и по правном закључку вишег суда на основу чл. 9. и 10. Закона о наслеђивању, за наследника оставиоца оглашен и мал. учесник Л.Ђ.

Наиме, одредбом чл. 213. ст. 1. Закона о наслеђивању прописано је да се наследник може одрећи наслеђа изјавом пред судом до окончања првостепеног поступка за расправљање заоставштине.

Одредбом чл. 193. ст. 3. Породичног закона прописано је да родитељи имају право да располажу имовином детета коју оно није стекло радом док је ставом 3. истог члана закона прописано да располагање непокретном имовином и покретном имовином велике вредности родитељи могу предузимати само уз претходну или накнаду сагласност органа старатељства.

Одредбом чл. 4 ст. 2 Закона о ванпарничном поступку прописано је да када се у ванпарничном поступку одлучује о правима и правним интересима малолетника и других лица под посебном друштвеном заштитом, суд ће обавестити орган старатељства о покретању поступка, позивати га на рочишта и достављати му поднеске учесника и одлуке против којих је дозвољен правни лек, без обзира да ли орган старатељства учествује у поступку.

Имајући у виду цитиране законске одредбе, посебно чл. 193. ст. 3. Породичног закона којим је прописано да располагање непокретном имовином родитељи могу предузимати само уз претходну или накнаду сагласност органа старатељства, као и чињеницу да се негативна наследничка изјава законског заступника мал. наследног учесника односи и на располагање непокретности ближе описане у

ставу 1. изреке оспореног решења за коју не постоји сагласност органа старатељства, то је другостепени суд оценио као неосноване жалбене наводе у том делу.

Исто тако, неосновани су и наводи жалбе у којима се истиче да је вештачењем требало извршити процену вредности оставиочеве имовине обзиром на то да се негативна наследничка изјава мајке малолетног учесника дата у име и за рачун малолетног Л.Ђ. разликује од мишљења органа старатељства, обзиром да из чл. 193. ст. 3. Породичног јасно произлази да располагање непокретном имовином и покретном имовином велике вредности родитељи могу предузимати само уз претходну или накнаду сагласност органа старатељства. Из наведене одредбе јасно произлази да је у случају располагања непокретности (било мале или велике вредности) и покретном имовином велике вредности родитељима као законским заступницима потребна претходно дата или накнадна сагласност органа старатељства.

(Решење Вишег суда у Крагујевцу ГЖ. јб-7/20 од 22.09.2020. године)

Сентенцу приредио: Бошковић Душан,
Судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу

НИШТАВОСТ СПОРАЗУМА О ДЕОБИ НАСЛЕЂА

Предлог споразума о деоби наслеђа који је сачињен у поступку расправљања заоставштине пред надлежним судом од стране стручног сарадника није противан принудним прописима, јавном поретку и добрим обичајима.

Из образложења:

Првостепеном пресудом одбијен је тужбени захтев тужиоца Ж. П. из Београда, којим је тражио да се утврди према туженима Д. П. М., М. П. и Д. П., сви из Аранђеловца, да споразум о деоби наслеђа сачињен пред Општинским судом у Аранђеловцу у поступку расправљања заоставштине пок. Р. П. из Аранђеловца у предмету О. бр. 294/2000, на рочишту одржаном 24.07.2000. године, између тужиоца и тужених, не производи правно дејство, те да је као такав ништав.

Према утврђеном чињеничном стању, Решењем Општинског суда у Аранђеловцу О. бр. 294/2000, које је постало правноснажно од 03.08.2000. године, расправљена је заоставштина иза смрти пок. Р. П. бив. из Аранђеловца, те су на основу Закона и споразума сачињеног пред Општинским судом у Аранђеловцу О.294/2000 од 24.07.2000. године, оглашени за наследнике Д. П, супруга оставиоца и то на дво-собном стану и на кп. бр. 948/4 КО Живковци са викенд кућом, Ж. П, син оставиоца, на уделу од 1/2 непокретности из поседовних листова број 95, 466 и 646 све КО Велика, Д. П., син оставиоца, на уделу од 1/2 непокретности из поседовних листова број 95, 466 и 646 све КО Велика и М. П., ћерка оставиоца, на путничком моторном возилу марке „Пежо 205“. На рочишту одржаном пред Општинским судом у Аранђеловцу дана 24.07.2000. године у предмету О.294/2000, након упозорења и поука о правној природи наследничких изјава, присутни наследни учесници дали су позитивне наследничке изјаве којим су се прихватили наследног дела како им по закону припада. Истовремено, наследници су се договорили да изврше деобу, који предлог наследних учесника је конкретизован и унет на сам записник .

Првостепени суд закључује а имајући у виду постављени тужбени захтев да споразум о деоби наслеђа, сачињен пред Општинским судом у Аранђеловцу у поступку расправљања заоставштине иза смрти пок. Р. П. бив. из Аранђеловца, није противан принудним прописима, јавном поретку и добрим обичајима.

Наиме, по оцени првостепеног суда, сходно чл. 90. Закона о ванпарничном поступку ("Службени гласник СРС", бр. 25/82 и 48/88 и "Службени Гласник РС", бр. 46/95 – др. закон), узете су на записник позитивне наследничке изјаве наследника и њихов предлог споразумне деобе заоставштине, чиме су у потпуности, а у складу са одредбама закона конзумирана овлашћења стручног сарадника у поступку расправљања заоставштине, будући да је предложена деоба остала у домену предлога наследних учесника и да по истој није донета одлука непосредно на рочишту већ је о истој сходно члану 18. ст. 1, члану 117. ст. 2. и члану 122. ст. 3. Закона о ванпарничном поступку, одлука донета у облику Решења од стране поступајућег судије појединца

након узетих изјава странака и у истом је унет предложени споразум свих наследника о деоби и начину деобе. На донето Решење наследници нису изјавили редовна правна средства, а у току самог поступка нису имали примедби на сам поступак и предложену деобу већ су своје наследно-правне односе решили недвосмисленим споразумом конципираним на одржаном рочишту и верификованим правноснажним Решењем Општинског суда у Аранђеловцу О. бр. 294/2000 од 02.08.2000. године.

По оцени првостепеног суда, предложена деоба је представљала сагласан предлог наследних учесника, а исти предлог није био противан принудним прописима, јавном поретку и добрим обичајима, те су воље наследних учесника биле слободне и без мана воље, наследни учесници су предложену споразумну деобу унету на записник са претходно датим позитивним наследничким изјавама потписали и на исти нису имали примедби.

При доношењу овакве одлуке, првостепени суд је имао у виду и разлоге правичности а посебно околност да тужилац до подношења тужбе суду није предузимао никакве активности на отклањању споразума о деоби из правног поретка, уколико га је заиста сматрао манљивим а што произлази из његовог држања по доношењу Решења Општинског суда у Аранђеловцу О. бр. 294/2000 од 02.08.2000. године, као и околност да је након правноснажности поменутог Решења и сачињеног споразума о деоби као вољног и бесконфликтног начина решавања спорног односа између наследника, спорни однос у потпуност решен.

Овакав закључак првостепеног суда у свему прихвата и Апелациони суд и дате разлоге није детаљно образлагао у смислу одредби чл. 396. ст. 2. ЗПП.

(Пресуда Вишег суда у Крагујевцу П-81/18 од 10.12.2019. године и Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж-799/20 од 10.07.2020. године)

Сентенцу приредио Војислав Пирић,
судијски помоћник у Вишем суду у Крагујевцу

ИЗВРШНИ ПОСТУПАК

МОГУЋНОСТ ИСТИЦАЊА КОМПЕНЗАЦИОНОГ ПРИГОВОРА У ПОСТУПКУ ИЗВРШЕЊА НА ОСНОВУ ИЗВРШНЕ ИСПРАВЕ

Компензациони приговор се не може истаћи жалбеном поступку, већ евентуално у току спровођења извршног поступка. Уколико извршни дужник има потраживање које је подобно за принудно извршење, може покренути извршни поступак против извршног повериоца.

Из образложења:

Правилно је извршни суд у првом степену донео побијано решење о извршењу, јер су били испуњени сви услови у погледу уредности предлога за извршење, извршности судске одлуке и њене подобности за извршење у смислу чл. 64. ст. 2. ЗИО у вези чл. 30, чл. 59. и чл. 63. ЗИО.

Веће је ценило наводе извршног дужника о постојању потраживања извршног дужника утврђеног пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж-5366/19, али исто није од утицаја на доношење другачије одлуке у овој правној ствари, јер извршни дужник нема право на изјављивање компензационог приговора у жалбеном поступку, већ ће се о изјављеном приговору одлучити у току поступка спровођења извршења. Уколико извршни дужник има потраживање које је подобно за принудно извршење, може покренути извршни поступак против извршног повериоца.“

(Решење Основног суда у Крагујевцу И.И-18816/19 од 20.12.2019. године, и решење Вишег суда у Крагујевцу ГЖ-И-432/20 од 06.10.2020. године)

Сентенцу приредила: Сашка Ристић,
судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу

**ЗАСТАЈАЊЕ ЗАСТАРЕЛОСТИ ПОТРАЖИВАЊА
СТЕЧАЈНОГ ДУЖНИКА ПРЕМА ЊЕГОВИМ ДУЖНИЦИМА**

(Члан 86. Закона о стечају)

Застарелост потраживања стечајног дужника према његовим дужницима застаје даном покретања стечајног поступка и не тече годину дана од дана отварања стечајног поступка.

Из образложења:

У конкретној правној ствари, првостепени суд је донео решење о извршењу којим је усвојио предлог извршног повериоца – у стечају, на основу правноснажне и извршне пресуде, те је обавезао извршног дужника да извршном повериоцу исплати износ од 291.382,53 динара, са законском затезном каматом на поједине износе, ближе одређене у изреци решења, као и трошкова извршења колико буду изнели на целокупној имовини извршног дужника.

Код оваквог чињеничног утврђења, правилно је и по правном закључку Вишег суда, поступио првостепени суд, када је применом члана 64. ст. 2. Закона о извршењу и обезбеђењу, нашао да су испуњени услови за доношења решења о извршењу.

Истицање у жалби, да је потраживање извршног повериоца које је досуђено у извршној исправи застарело, с обзиром да наведена извршна исправа - правноснажна и извршна пресуда Трговинског суда у Крагујевцу П-1254/05 датира од 2006. године, те је извршни поверилац поднео предлог за извршење по истеку рока застарелости, је неосновано. Ово због тога, што је одредбом чл. 86. ст. 2. Закона о стечају прописано да застарелост потраживања стечајног дужника према његовим дужницима застаје даном покретања стечајног поступка и не тече годину дана од дана отварања стечајног поступка. Одредбама чл. 379. ст. 1. ЗОО је прописано да сва потраживања која су утврђена правноснажном судском одлуком или одлуком другог надлежног органа, или поравнањем пред судом или другим надлежним органом, застаревају за 10 година, па и она за која закон иначе предвиђа краћи рок застарелости, а чл. 360. ст. 2. ЗОО је прописано да застарелост наступа

кад протекне законом одређено време у коме је поверилац могао захтевати испуњење обавезе. Како је над извршним повериоцем покренут стечајни поступак, то се не могу применити одредбе чл. 360. и чл. 370. Закона о облигационим односима, већ се примењује одредба члана 86. ст. 2. Закона о стечају, као закона *lex specialis*.

(Решење Основног суда у Крагујевцу И-4905/18 од 18.07.2018. године и решење Вишег суда у Крагујевцу ГЖ-И-1103/19 од 12.05.2020. године)

Сентенцу приредила: Сашка Ристић,
судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу

ЈЕМСТВО КАО УСЛОВ ЗА ОДРЕЂИВАЊЕ ПРИВРЕМЕНЕ МЕРЕ

(Члан 452. Закона о извршењу и обезбеђењу)

Уколико извршни поверилац не може да учини вероватним постојање потраживања и опасности по потраживање, или то није могао, а има правни интерес да буде обезбеђено његово будуће потраживање, он може да недостатак тих материјалних услова надоместити тиме што ће предложити да суд донесе решење о привременој мери којим ће му наложити да у року који је одређен решењем положи „јемство“ за евентуалну штету која би могла бити нанета извршном дужнику одређивањем и спровођењем одређене привремене мере.

Из образложења:

У конкретној правној ствари извршни поверилац поднео је предлог за одређивање привремене мере против извршног дужника, којим је предложио одређивање привремене мере и предложио полагање јемства за штету која би извршном дужнику могла бити нанета одређивањем и извршењем привремене мере сходно чл. 452. ЗИО. Полазећи од наведеног првостепени суд је решењем И-

3064/19 од 19.11.2019. године, одбио предлог за одређивање привремене мере, будући да извршни поверилац није учинио вероватним постојање свог потраживања према извршном дужнику као један од два кумулативна услова прописана одредбом чл. 449. ст. 3. ЗИО. Наведено решење је укинато решењем Вишег суда у Крагујевцу ГЖ-И-1476/19 од 10.12.2019. године, и враћено првостепеном суду на поновно одлучивање, где је првостепеном суду дат упут да сходно одредби чл. 452. ст. 1. и 2. ЗИО, донесе решење којим ће усвојити предложену привремену меру у коме ће одредити рок за полагање јемства од стране извршног повериоца па да у зависности од поступања извршног повериоца у одређеном року за полагање јемства или спроведе привремену меру по решењу о усвојеној привременој мери или да обустави поступак обезбеђења.

Даље, Основни суд у Крагујевцу након укидања решења И-3064/19 од 19.11.2019. године, од стране Вишег суда, решењем И-3364/19 од 31.12.2019. године, у ставу 1 одредио је привремену меру и налажио снабдевачу као извршном дужнику да одмах по пријему решења о одређивању привремене мере изврши прикључење електричне енергије извршном повериоцу преко предметног бројила, у 2 ставу решења, одбио као неоснован предлог извршног повериоца, за одређивање привремене мере ради прикључења електричне енергије поднет против оператора дистрибутивног система, као неоснован и обавезао извршног повериоца да у року од 30 дана од дана пријема решења о привременој мери покрене парнични поступак, док је у ставу 4. изреке решења, усвојио предлог извршног повериоца и одредио јемство за штету која би снабдевачу као извршном дужнику, могла бити нанета одређивањем и извршењем привремене мере и то на начин што ће извршни поверилац целокупан износ дуга уплатити на рачун снабдевача електричном енергијом као извршног дужника у року од 3 дана, од дана пријема писаног отправака овог решења и да у истом року достави доказ о извршеној уплати јемства.

Међутим, оваква одлука првостепеног суда се по оцени већа Вишег суда не може прихватити као правилна.

Наиме, првостепени суд није могао поступајући по предлогу извршног повериоца којим је затражено полагање јемства, истим решењем ценити испуњеност услова сходно чл 449. ст. 3. ЗИО за одређивање привремене мере и истим решењем одредити и јемство за штету која би могла бити нанета снабдевачу одређивањем и спровођењем привремене мере.

Ово из разлога што је одредбом чл. 452. ст. 1. ЗИО, прописано да на предлог извршног повериоца, суд може одредити привремену меру и када извршни поверилац не учини вероватним постојање потраживања и опасност по потраживање, ако у року одређеном у решењу о привременој мери положи јемство за штету која би извршном дужнику могла бити нанета одређивањем и извршењем привремене мере, док је ст. 2. истог члана прописано док се не положи јемство, привремена мера се не извршава, а ако се јемство не положи у року, суд обуставља поступак обезбеђења, због чега је првостепени суд требао закључком наложити извршном повериоцу да у одређеном року положи јемство депоновањем новчаних средстава код суда за евентуалну штету која би могла бити нанета извршном дужнику одређивањем и спровођењем привремене мере, па да тек у зависности од поступања извршног повериоца решењем одлучи да ли ће се привремена мера извршити или ће се обуставити поступак обезбеђења уколико извршни поверилац не положи јемство у року.

(Решење Основног суда у Крагујевцу И-3064/19 од 31.12.2019. године које је исправљено решењем тог суда И-3364/19 од 14.10.2020. године и решење Вишег суда у Крагујевцу ГЖ-И-193/21 од 23.03.2021.године)

Сентенцу приредила: Тања Павловић,
судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу

**ПОСТУПАЊЕ СУДА У СИТУАЦИЈИ
КАДА ЈЕ СТРАНКА ПОЛОЖИЛА ДУГОВАНИ ИЗНОС
У СУДСКИ ДЕПОЗИТ**

(Чл. 327. Закона о облигационим односима - „Сл. лист СФРЈ“, бр. 29/78, 39/85, 45/89 – одлука УСЈ и 57/89, „Сл. лист СРЈ“, бр. 31/93, „Сл. лист СЦГ“, бр. 1/2003 – Уставна повеља и „Сл. гласник РС“, бр. 18/2020)

Када је поверилац у доцњи, или је непознат, или кад је неизвесно ко је поверилац или где се налази, или кад је поверилац пословно неспособан а нема заступника, може дужник положити дуговану ствар код суда за повериоца.

Из образложења:

„У конкретном извршном поступку, извршни поверилац поднео је предлог за извршење на основу извршне исправе, снабдевене клаузулама правноснажности и извршности, а у свему у складу са одредбама чл. 30, чл. 59. и чл. 63. ЗИО. Због тога је првостепени суд, поступајући у складу са одредбама из чл. 64. ст. 2. Закона о извршењу и обезбеђењу, донео побијано решење о извршењу.

Међутим, није јасно, зашто је суд донео решење о извршењу имајући у виду чињеницу да је извршни дужник у судски депозит дана 10.04.2018. године, депоновао потраживани износ, те да је извршни поверилац, позван да у року од 60 дана од дана пријема овог решења подигне депоновани новац, а што исти није учинио, због чега по оцени Већа овог суда, није имало места подношењу предлога за извршење од стране извршног повериоца, будући да је извршни дужник уплатом на депозит суда, а пре подношења предлога за извршење, испунио своју обавезу.“

(Решење Основног суда у Крагујевцу И.И-6724/18 од 08.10.2018. године и решење Вишег суда у Крагујевцу ГЖ-И-959/18 од 18.06.2020. године)

Сентенцу приредила: Сашка Ристић,
судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу

**ЈАВНОБЕЛЕЖНИЧКЕ ИСПРАВЕ
КАО ИЗВРШНЕ ИСПРАВЕ**

Уговор о Зајму на коме су потписи уговарача оверени од стране Јавног бележника не представља извршну исправу

Из образложења:

Према стању у списима предмета, извршни поверилац је против извршног дужника поднео Основном суду у Крагујевцу предлог за извршење по основу Уговора о зајму, на коме су потписи уговарача оверени пред Јавним бележником, а ради наплате новчаног потраживања. Полазећи од наведеног, првостепени суд закључује да су испуњени услови за доношење решења о извршењу у смислу чл. 66. ЗИО и одређује предложено решење према извршном дужнику.

Међутим овакав закључак првостепеног суда у вези са испуњеношћу услова за доношење решења се не може прихватити као правилан. Ово из разлога што је такав закључак првостепеног суда супротан члану 41. ст. 1. тач. 6. ЗИО којим је прописано да су извршне исправе јавнобележничке исправе које имају снагу извршне исправе, док је чл. 7. ст. 2. Закона о јавном бележништву прописано да је јавнобележничка исправа извршна или веродостојна исправа у случајевима предвиђеним законом, док је чланом 85. ст. 1. истог закона такво својство утврђено искључиво у односу на јавнобележнички запис, прописујући да је јавнобележнички запис извршна исправа ако је у њему утврђена одређена обавеза на чинидбу о којој се странке могу споразумети и ако садржи изричиту изјаву обавезаног лица о томе да се на основу те исправе може, ради остварења дуговане чинидбе, по доспелости обавезе непосредно спровести принудно извршење. Ако принудно извршење не спроводи суд, јавнобележнички запис мора имати и друге посебне елементе предвиђене законом, а ст. 5. истог члана је прописано да исто дејство као и јавнобележнички запис из става 1. има и јавнобележнички записник и приватна исправа солемнизована од јавног бележника у складу са законом ако испуњава услове из става 1. тог члана.

Наиме, увидом у Уговор о зајму, овереним пред Јавним бележником, утврђено је да су на приложеној исправи оверени потписи извршног повериоца и извршног дужника од стране јавног бележника, сходно чл. 5. Закона о оверавању потписа, рукописа и преписа те иста није сачињена у форми јавнобележничког записа. На основу наведеног а сходно чл. 41. ст. 1. тач. 6. ЗИО, приложени Уговор о зајму нема снагу извршне исправе, будући да је чл. 7. ст. 2. Закона о јавном бележничтву прописано да је јавнобележничка исправа извршна или веродостојна исправа у случајевима предвиђеним тим Законом, те да се такво дејство признаје сходно чл. 85. ст. 1. и ст. 5 Закона о јавном бележничтву, јавнобележничким записима сачињеним у складу са одредбама Закона о јавном бележничтву а не и јавнобележничким оверама као посебној врсти јавнобележничких исправа, сходно чл. 6. Закона о јавном бележничтву, услед чега је Виши суд преиначио одлуку првостепеног суда и одбио предлог за извршење извршног повериоца као неоснован.

(Решења Вишег суда у Крагујевцу ГЖ-И-1269/19 од 07.05.2020. године)

Сентенцу приредио: Душан Бошковић,
судијски сарадник Вишег суда у Крагујевцу

РЕШЕЊЕ АГЕНЦИЈЕ ЗА РЕСТИТУЦИЈУ, КОЈЕ НЕ ГЛАСИ НА НОВЧАНУ ОБАВЕЗУ, НЕ ПРЕДСТАВЉА ИЗВРШНУ ИСПРАВУ

Решење Агенције за реституцију РС, представља одлуку донету у управном поступку и с обзиром да не гласи на новчану обавезу, нема својство извршне исправе сходно чл. 41. ст. 1. тач. 2. ЗИО, те исто није подобно за извршење у извршном поступку.

Из образложења:

У конкретној правној ствари, извршни поверилац је Основном суду у Крагујевцу поднео предлог за извршење према извршним

дужницима, по основу Делимичног решења Агенције за реституцију, а ради враћања у државину пословног простора. Полазећи од наведеног, првостепени суд закључује да су испуњени услови за доношење решења о извршењу у смислу чл. 66. ЗИО и одређује извршење према извршном дужнику.

Међутим овакав закључак првостепеног суда у вези са испуњеношћу услова за доношење решења о извршењу се не може прихватити као правилан, на шта се жалбом извршног дужника Републике Србије основано указује. Ово из разлога што је такав закључак првостепеног суда супротан чл. 41. ст. 1. тач. 2. ЗИО којим је прописано да су извршне исправе између осталих и извршне одлуке донете у прекршајном или управном поступку и управно поравнање који гласе на новчану обавезу ако посебним законом није друкчије одређено. Дакле, Закон о извршењу и обезбеђењу којим се уређује поступак у коме судови и јавни извршитељи принудно намирају потраживања извршних поверилаца заснована на извршним и веродостојним исправама (извршни поступак), поступак обезбеђења потраживања и положај јавних извршитеља, у напред цитираним одредбама садржи упућујућу норму у погледу извршности одлука уколико се оне не односе на новчане обавезе, на сходну примену одредби посебних закона.

Наиме, у конкретном случају извршни поступак је инициран на основу управног акта, донетог од стране управног органа у законито уређеном поступку и то на основу Делимичног Решења Агенције за реституцију. Како наведена исправа не гласа на новчану обавезу, то иста сходно чл. 41. ст. 1. тач. 2. ЗИО нема својство извршне исправе, а поред тога, одредбама Закона о враћању одузете имовине и обештећењу, којим су уређени услови, начин и поступак враћања одузете имовине и обештећења за одузету имовину, која је на територији Републике Србије одузета од физичких и одређених правних лица и пренесена у општенародну, државну, друштвену или задружну својину, није прописано да решења донета од стране Агенције за реституцију имају својство извршне исправе, те како се ради о адми-

нистративној одлуци иста није подобна за извршење у овом поступку, услед чега је Виши суд преиначио првостепено решење и одбио предлог за извршење извршног повериоца као неоснован.

(Решење Вишег суда у Крагујевцу ГЖ-И-1247/19 од 21.05.2020. године)

Сентенцу приредио: Бошковић Душан,
судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу

НАЦИОНАЛНА СЛУЖБА ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ КАО ИЗВРШНИ ДУЖНИК

Одредбе члана 300. ст. 2, ст. 3, ст. 4. ЗИО прописују додатну садржину предлога за извршење, док одредбе чл. 300. ЗИО ст. 5. и 6. прописују посебне обавезе извршног повериоца и исте се не примењују у случају када је у предлогу за извршење, као извршни дужник, назначена Национална служба за запошљавање, јер иста није директни нити индиректни корисник буџетских средстава, већ корисник средстава организација за обавезно социјално осигурање сходно одредби члана 2. тач. 9. Закона о буџетском систему ("Сл. Гласник РС", бр. 54/2009, 73/2010, 101/2011...149/2020)

Из образложења:

Према стању у списима предмета, извршни поверилац поднео је предлог за извршење на основу извршне исправе - одлуке Основног суда у Крагујевцу, ради наплате новчаног потраживања извршног повериоца – трошкова парничног поступка, као и трошкова извршног поступка колико буду изнели забраном на новчаним средствима извршног дужника Националне службе за запошљавање са седиштем у Крагујевцу. Поступајући по наведеном предлогу, првостепени суд је донео решење о извршењу И.И-11073/20 од 08.09.2020. године, којим је одредио предложено извршење.

Налазећи да поднети предлог за извршење садржи све обавезне елементе предвиђене Законом о извршењу и обезбеђењу, те да је исти у складу са судском одлуком на основу које је поднет, по правном закључку Вишег суда правилно је првостепени суд нашао да су испуњени услови за доношења решења о извршења на основу чл. 64. ст. 2. ЗИО у вези чл. 59. ст. 1. ЗИО, чл. 30. ЗИО и чл. 63. ЗИО.

Жалбени наводи извршног дужника којима се указује да је учињена повреда одредаба чл. 300. ст. 5. ЗИО, којим је прописано да је извршни поверилац дужан да о намери подношења предлога за извршење писменим путем обавести министарство надлежно за финансије најкасније 30 дана пре подношења предлога за извршење, а да је ставом 6. овог члана прописано да доказ о послатом обавештењу из става 5. овог члана извршни поверилац је дужан да достави уз предлог за извршење под претњом одбацивања, су оцењени неоснованим.

Ово из разлога, што додатну садржину предлога за извршење, прописану одредбом чл. 300. ст. 2, 3, 4, 5. и 6. ЗИО, предлог за извршење мора садржати у случају извршења на новчаним средствима на рачуну извршног дужника који је директни или индиректни корисник буџетских средстава, те дужност писменог обавештавања министарства надлежног за финансије о намери подношења предлога за извршење и достављања доказа о истом уз предлог за извршење, извршни поверилац има само у случају када је у предлогу за извршење као извршни дужник назначен директни корисник буџетских средстава или индиректни корисник буџетских средстава, а не и у случају када је назначен корисник средстава организација за обавезно социјално осигурање, што је у конкретном случају извршни дужник Национална служба за запошљавање.

Наиме, чланом 8. ст. 4. Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености („Сл. Гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010... 113/2017-др. Закон) прописано је да је Национална служба за запошљавање правно лице са статусом организације за обавезно социјално осигурање, док је одредбом чл. 2. тач. 5. Закона о буџетском систе-

му („Службени гласник РС“, бр. 54/2009, 73/2010...72/2019) одређено да корисници јавних средстава јесу директни и индиректни корисници буџетских средстава, корисници средстава организација за обавезно осигурање и др, а чланом 2. тач. 9. истог закона, је одређено да корисници средстава организација за обавезно социјално осигурање јесу организације за обавезно социјално осигурање и корисници средстава Републичког фонда за здравствено осигурање, из чега произилази да извршни дужник Национална служба за запошљавање није директни нити индиректни корисник буџетских средстава, већ корисник средстава организација за обавезно социјално осигурање, на кога се одредбе прописане чл. 300. ЗИО не примењују.

(Решење Вишег суда у Крагујевцу ГЖ-И-847/20 од 08.12.2020. године)

Сентенцу приредио: Бошковић Душан,
судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу

НАКНАДА ТРОШКОВА ИЗВРШНОГ ПОСТУПКА НА ИМЕ СУДСКЕ ТАКСЕ НА ПРВОСТЕПЕНУ ОДЛУКУ И ЖАЛБУ

Таксеном тарифом Закона о судским таксама, у делу који се односи на поднеске у парничном и извршном поступку – Тар. бр. 1, прописано је да се за жалбу против решења првостепеног суда плаћа такса само онда ако се жалбом побија решење које подлеже плаћању таксе по тарифном броју 2, док је Тар. бр. 2 у ставу 5 прописано да се такса плаћа за решење донето по предлогу за обезбеђење, за решење донето по приговору против решења које је донето по предлогу за извршење на основу веродостојне исправе и за решење о извршењу које је донето на основу иностраних извршних исправа, а да се за одлуке које нису наведене у овом тарифном броју не плаћа такса.

Из образложења:

Одлучујући о трошковима судског поступка на основу чл. 165. ст. 2. ЗПП, Виши суд је применом одредби чл. 153. и чл. 154.

ЗПП и чл. 34. ЗИО, обавезао извршног повериоца да извршном дужнику, који је у односу на њега у целости успео у поступку накнади трошкове потребне за вођење поступка и то за: састав жалбе износ од 12.000,00 динара, у складу са Тарифом о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката („Службени гласник РС“ број 121/2012 и 99/2020), те је одлучио као у изреци решења под 2.

Суд није признао извршном дужнику накнаду трошкова извршног поступка на име судске таксе на првостепену одлуку и жалбу. Ово из разлога што је Таксеном тарифом Закона о судским таксама у делу који се односи на поднеске у парничном и извршном поступку – Тар. бр. 1, прописано да се за жалбу против решења првостепеног суда плаћа такса само онда ако се жалбом побија решење које подлеже плаћању таксе по тарифном броју 2, док је Тар. бр. 2 у ставу 5. прописано да се такса плаћа за решење донето по предлогу за обезбеђење, за решење донето по приговору против решења које је донето по предлогу за извршење на основу веродостојне исправе и за решење о извршењу које је донето на основу иностраних извршних исправа, а да се за одлуке које нису наведене у овом тарифном броју не плаћа такса.

(Решење Вишег суда у Крагујевцу ГЖ-и-879/20 од 15.12.2020. године)

Сентенцу приредио: Бошковић Душан,
судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу

**ПРАВО ПОВЕРИОЦА ДА ОД ДУЖНИКА ЗАХТЕВА
НАКНАДУ ЗА КАШЊЕЊЕ У ИСПУЊАВАЊУ
НОВЧАНЕ ОБАВЕЗЕ**

(Чл. 1. ст. 1, чл. 10. ст. 3. и чл. 5. ст. 1. Закона о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама)

Извршни поверилац који је физичко лице нема право да од извршног дужника као правног лица захтева накнаду за

кашњење у испуњавању новчаних обавеза које произлазе из њиховог уговорног односа.

Из образложења:

У конкретној правној ствари, утврђено је да је извршни поверилац, као физичко лице поднетим предлогом за извршење против правног лица, поред наплате новчаног потраживања које произлази из извршне исправе-извршне судске одлуке, пресуде, тражио и наплату износа од 20.000,00 динара на име накнаде у кашњењу испуњења новчане обавезе сходно чл. 10. ст. 3. и чл. 5. ст. 1. Закона о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама.

Код оваквог чињеничног утврђења, правилно је и по правном закључку Вишег суда, поступио првостепени суд, када је одбио предлог извршног повериоца у делу који се односи на наплату износа од 20.000,00 динара на име накнаде у кашњењу испуњења новчане обавезе.

Ово због тога што је у чл. 1. ст. 1. Закона о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама ("Сл. гл. РС" бр. 119/2012) прописано „да се овим законом уређују рокови измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама између јавног сектора и привредних субјеката, између привредних субјеката, односно између субјеката јавног сектора а у циљу спречавања неизмирења новчаних обавеза у року“, те да из наведене законске норме јасно произлази на које субјекте се одредбе наведеног закона односе и да се одредбе овог закона примењују на комерцијалне трансакције између тих субјеката, што по оцени већа овог суда указује да извршни поверилац, као физичко лице нема право да од извршног дужника, као правног лица захтева накнаду због кашњења у испуњењу новчане обавезе, управо из разлога што је у конкретном случају извршни поверилац, физичко лице предлог за извршење поднео по основу извршне исправе- извршне судске одлуке, пресуде, против правног лица, а није поднео предлог за извршење због кашњења у испуњењу новчане обавезе која произлази из комерцијалне трансакције између привредних субјеката на које се односи цитирана законска одредба

из чл. 1. став 1. Закона о роковима измирења новчаних обавеза, услед чега је предлог извршног повериоца којим је захтевао, накнаду због кашњења у испуњавању новчане обавезе од стране извршног дужника, оцењен као неоснован.

(Решење Основног суда у Крагујевцу ИИ-5459/19 од 27.03.2019. године и решење Вишег суда у Крагујевцу ГЖ-И-31/20 од 02.06.2020. године)

Сентенцу приредила: Тања Павловић,
судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу

ПРИГОВОР ПРЕБИЈАЊА ПОТРАЖИВАЊА У ПОСТУПКУ ИЗВРШЕЊА

Приговор пребијања истакнут од стране извршног дужника у жалбеном поступку не представља разлог за спречавање извршења у смислу чл. 74. Закона о извршењу и обезбеђењу.

Из образложења:

У конкретној правној ствари, против решења о извршењу којим је усвојен предлог за извршење извршног повериоца против извршног дужника по основу извршне исправе, у поступку по жалби извршни дужник је истакао приговор пребијања потраживања сходно Закону о облигационим односима (чл. 336. до 343. ЗОО), који приговор је веће овог суда оценило као неоснован, будући да исти не представља разлог за спречавање извршења у смислу чл. 74. Закона о извршењу и обезбеђењу.

Ово због тога што, за разлику од приговора којим се побија решење о извршењу, а тиме и постојање саме обавезе, пребијање потраживања (компензација) је сврстано у део Закона о облигационим односима који регулише остале начине престанка обавезе (чл. 336. до 343. ЗОО). Дакле, истицањем приговора пребијања извршни дужник не спори своју обавезу према повериоцу, већ само истиче да постоји основ за престанак те обавезе у целини или делимично, због

постојања истоврсне обавезе повериоца према њему. Управо због правне природе приговора пребијања тим приговором се не може побијати решење о извршењу, јер овај приговор није усмерен на оспоравање обавезе која произлази из извршне исправе, него на њен престанак, због чега истицање тог приговора не представља разлог за спречавање извршења у смислу чл. 74. Закона о извршењу и обезбеђењу, већ могућност да приговор пребијања извршни дужник истакне у поступку спровођења извршења где ће извршни суд или јавни извршитељ оценити да ли су испуњени законски услови за пребијање потраживања у смислу чл. 336.-343. Закона о облигационим односима и уколико нађе да су испуњени услови за пребијање потраживања обуставити извршење у потпуности или делимично.

(Решење Вишег суда у Крагујевцу ГЖ-И-744/20 од 22.10.2020. године)

Сентенцу приредила: Тања Павловић,
судијски помоћник Вишег суда у Крагујевцу